

Zespół redakcji Wieści Światowe jest apolityczny, nie uprawia polityki i nie jest zależny w żaden sposób od jakiegokolwiek władzy, ale zobowiązany jest na podstawie ustawy prawo prasowe do służenia społeczeństwu i państwu, odpowiadając na listy i wyjaśniając sprawy dotyczące Czytelników

Rząd ogłosił Program Kolej+

Ciąg dalszy s.59

**MSWiA gotowe do zawarcia porozumienia
ze stroną związkową**

Zapraszamy na:

Czytaj bezpłatnie na:

Ciąg dalszy s.57

www.facebook.com/wiesciswiatowe.pl

www.wiesciswiatowe.pl

WIEŚCI ŚWIATOWE

cena 5,00 zł

Nr 11 (75) 01 listopada 2018 miesięcznik

Od naszej korespondentki z Australii

6th Polish Film Festival Melbourne

W dniach 18-28 października 2018 odbył się

Ciąg dalszy s.2

OŚWIADCZENIE Nieprawdziwe informacje telewizji TVN24

Ciąg dalszy s.27

Od naszej korespondentki z Francji

Mondial Auto 2018

Salon samochodowy w Paryżu **Mondial Auto 2018**, to największa wystawa przemysłu motoryzacyjnego w Europie, która odbywa się co dwa lata. W tym roku czynna była w dniach 04-14 października w cen-

Ciąg dalszy s.4

Oświadczenie Ministerstwa Sprawiedliwości

Ciąg dalszy s.52

Jarosław Kaczyński z przesłaniem do uczestników Forum Prawo dla Rozwoju

Wartości, bezpieczeństwo, gospodarka. Te trzy filary stanowią warunki konieczne dla rozwoju Polski. Prowadzimy politykę, której celem jest podniesienie jakości życia Polaków do poziomu cechujące-

Ciąg dalszy s.16

NFOŚiGW wesprze samorządy w rozwoju elektromobilności

Ciąg dalszy s.22

SANKTUARIUM Święta Lipka

Ciąg dalszy s.71

NFOŚiGW przekaze ponad 7 mln zł ...

Ciąg dalszy s.46

KOMUNIKAT MINISTERSTWA INFRASTRUKTURY
Repolonizacja Polskich Kolei Linowych

Ciąg dalszy s.31

Ciąg dalszy s.29

330 mln zł na poprawę
stanu dróg krajowych

Szkolenia lotnicze

Ekspert inż. Jerzy Grzeszczuk
hapterolog z Goleniowa

cz.23

Ciąg dalszy s.3

Ciąg dalszy s.9

Od naszej korespondentki z Australii
Ciąg dalszy ze s.1

6th Polish Film Festival Melbourne

Szósty Festiwal Polskich Filmów w Melbourne (6th Polish Film Festival, Melbourne).

Tegoroczny festiwal zorganizowany był przez nowo powstałą nie-dochodową organizację Polish Ci-

nema in Australia Ltd. wspar-tą przez dużą grupę wolontariuszy.

Dwa tygodnie przed festiwa-lem odbył się Wieczór Galowy w celu promocji filmów i zbierania funduszy na wydatki festiwalowe.

Ania Pawłowska Dyrektor Ar-

tystyczny Festivalu zapoznała nas z filmami. Zostały również wyświetlone zwiastuny kilku filmów.

Wieczór ten, świetnie wprowadził nas w nastrój festiwalowy. Chwilami sami czuliśmy się jak gwiazdy pozując do zdjęć przed

Cezary Skubiszewski (komponuje muzykę filmową) na otwarciu festiwalu, w przedmowie do filmu Zimna Wojna.

WIEŚCI ŚWIATOWE I Ns.Rej.Pr 11/17

Redaktor naczelny : dr n. hum. Ryszard Milewski, z-ca red.nacz. mgr Agnieszka Sakra. Zespół redakcyjny: inż. Cezary Sakra, Elżbieta Wielgomas. Adres redakcji: ul. Świerkowa 1, 64-520 Obrzycko. Kontakt : tel. 606559313, mail : milew@wp.pl Wydawca : Wydawnictwo STOKROTKA, mgr Agnieszka Sakra, ul. Świerkowa 1, 64-520 Obrzycko, tel. 606559313. Postanowienie SO : sygn.akt I Ns. Rej. Pr. 146/12. Druk wykonano : Wydawnictwo STOKROTKA, mgr Agnieszka Sakra, ul. Świerkowa 1, 64-520 Obrzycko.

Redakcja nie zwraca otrzymanych materiałów, oraz zastrzega sobie prawo do skracania i adiacji tekstów i listów. Redakcja nie odpowiada za treść ogłoszeń, reklam, listów.

ścianą medialną na czerwonym dywanie.

Mieliśmy również loterię fantową, dzięki której zebraliśmy ponad tysiąc dolarów na potrzeby festiwalu. Do tańca grał nam zespół Into Groove Band Melbourne.

Festiwal został otwarty filmem Zimna Wojna w prestiżowym kinie ACMI (Australian Centre of Moving Image) na Federation Square w Centrum Melbourne.

Na festiwalu zostało przedstawionych 11 filmów. Lista filmów festiwalowych była urozmaicona: 1/. Zimna Wojna. 2/. Twarz. 3/. Edi. 4/. Via Carpatia. 5/. Najlepszy. 6/. Atak Paniki. 7/. Jeszcze dzień życia. 8/. Fuga. 9/. Juliusz. 10/.

Człowiek z Magicznym Pudelkiem. 11/. Twój Vincent.

Największe zainteresowanie wywołały: Zimna Wojna, Najlepszy, Juliusz.

Naszym celem jest promować polskie filmy w Australii. Chcemy łączyć Polaków z różnych fal emigracji jak również zainteresować polskim kinem społeczność niepolskojęzyczną.

Nie było to łatwe, zapraszanie anglojęzycznych przyjaciół czy sąsiadów, między innymi dlatego, że polskie filmy są na ogół w polskim języku i wymagają czytania napisów.

Okazuje się, że dla wielu ludzi

jest to problemem, bo nie mają wykształconej umiejętności czytania podczas oglądania filmów. Mimo wszystko mieliśmy dużo anglojęzycznych lub raczej polskojęzycznych widzów.

Festiwal okazał się wielkim sukcesem. Sale kinowe były pełne lub prawie pełne. Kinomani, proszą o więcej, na przykład o Kler.

Za 2 tygodnie mamy After Party - imprezę pofestiwalową dla wolontariuszy i sponsorów, specjalnych gości i kinomanów. Będzie czas relaksu i refleksji.

**Anna Tomala
Australia**

Ciąg dalszy ze s.1

Szkolenia lotnicze

Dynamicznie rozwijający się rynek lotnictwa potrzebuje więcej pilotów, dlatego więcej środków finansowych będzie przeznaczonych na szkolenia lotnicze.

Minister infrastruktury Andrzej Adamczyk zabezpieczył w budżecie dodatkowe środki finansowe na szkolenia lotnicze. Ma to związek z dynamicznym rozwojem rynku lotniczego, mającym odzwierciedlenie m.in. w utrzymującym się wzroście liczby pasażerów obsługiwanych w polskich portach lotniczych oraz wzroście liczby operacji lotniczych, generującym rosnące zapotrzebowanie na wysoko wykwalifikowany personel lotniczy dla lotnictwa cywilnego.

Minister właściwy ds. transportu udziela uczelniom publicznym kształcącym personel lotniczy dla lotnictwa cywilnego dotacji na realizację zadań związanych z utrzymaniem powietrznych statków szkolnych i specjalistycznych

ośrodków szkoleniowych kadr powietrznych.

W projekcie ustawy budżetowej na 2019 rok ujęto dotację w wysokości 24 mln zł. Kwota ta jest wyższa o ponad 30% (tj. o 5,6 mln zł) w stosunku do środków roku poprzedniego (kwota dotacji w ustawie budżetowej na 2018 rok wynosi 18,3 mln zł).

W 2018 r. dotację otrzymało pięć uczelni: 1/. Politechnika Rzeszowska im. Ignacego Łukasiewicza. 2/. Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Chełmie. 3/. Wyższa Szkoła Oficerska Sił Powietrznych w Dęblinie (z dniem 1 października 2018 r. WSOSP w Dęblinie zmieniła nazwę na Lotnicza Akademia Wojskowa). 4/. Politechnika Poznańska. 5/. Politechnika Śląska.

Działania podejmowane w celu zabezpieczenia w budżecie państwa na kolejne lata dodatkowych środków finansowych na szkolenia lotnicze wynikają przede wszystkim z: 1/. Intensyfikacji działalności szkoleniowej uczelni uprawnionych do otrzymania dotacji - w ostatnim roku ich liczba wzrosła o ok. 60%, uczelnie występują o kolejne certyfikaty umożliwiające szkolenie

większej liczby studentów. Ponadto na rynku pojawiają się nowe podmioty planujące przystąpienie do podziału środków w ramach dotacji. 2/. Wzrostu liczby studentów szkolących się w certyfikowanych ośrodkach szkolenia lotniczego, będących w strukturach uczelni (planowana liczba do przeszkolenia w 2019 r. jest wyższa o 68% w stosunku do przeszkolonych w 2017 r.). 3/. Dynamicznego rozwoju rynku transportu lotniczego, generującego zapotrzebowanie na wysoko wykwalifikowany personel lotniczy dla lotnictwa cywilnego.

Prognozy ruchu lotniczego przewidują, że do roku 2035 polskie porty lotnicze obsłużą 94 mln pasażerów, czyli ponad dwukrotnie więcej niż w roku 2017. W odpowiedzi na potrzeby rynku uczelnie rozszerzają dotychczas prowadzone szkolenia lotnicze, w szczególności w kierunku uzyskania licencji pilota samolotowego zawodowego lub kształcenia personelu technicznego.

**Szymon Huptyś
Ministerstwo Infrastruktury
Rzeczypospolitej Polskiej**

Ciąg dalszy ze s.1
Od naszej korespondentki z Francji

Mondial Auto 2018

trum wystawowym **Expo Paris na Place Porte de Versailles**. Zorganizowana została przez AMC Promotion, instytucję przygotowującą wystawy samochodów i motocykli we Francji. Podobne wystawy mają miejsce we Frnkfurcie (Niemcy) i w Genewie (Szwajcaria).

Tegoroczna 120. edycja salonu wzbogacona została przez połączenie wystawy samochodów i wystawy motocykli. Program salonu obejmował również debaty specjalistów i konferencje na temat dalszych perspektyw rozwoju motoryzacji.

Do nowości należała konferencja **Mondial Women**, promująca udział kobiet w rozwoju motoryzacji i wskazująca możliwości zatrudnienia kobiet w tej dziedzinie przemysłu. Wzięły w niej udział między innymi: Valérie Brusseau – kierowniczka działu inżynierii firm Renault, Nissan, Mitsubishi; Linda Jackson – dyrektor naczelny firmy Citroën; Myriam Amrouni – przedsiębiorczyni, kreatorka Mymy Rider (warsztat naprawy motocykli oraz sklep akcesoriów dla kobiet-kierowców). Uczestniczyły również: studentka na wydziale aerodynamiki, reprezentantka producenta urządzeń cyfrowych, naukowiec, pilotka motocykli i wiele innych.

Jeden z pawilonów salonu zarezerwowany został dla wystawy 50. starych samochodów i 20. starych motocykli, zatytułowanej **Routes Mythiques**. Pokazano tam samochody pełne uroku retro, skonstruowane w końcu XIX wieku i w latach następnych, na przykład, pierwsze auto Louis Renault z 1898 r., Panhart Levassoir z 1892 r., Bentley z 1929 r., Renault Alpine z 1972 r.

W innych pawilonach zobaczyć można było najnowsze samochody i motocykle przeznaczone do sprzedaży. Reprezentowane były firmy francuskie i zagraniczne (oprócz Volkswagen, Ford, Opel, Volvo), reklamowali się producenci z Hiszpanii (Seat), oraz mało znani z Wietnamu (Vinfast), Japonii (Aspark) i Chin (GAC). Podziwiano

samochody, które zawsze robią wielkie wrażenie: Lamborghini, Maserat, Jaguar, BMW, Bugatti, Lexus, Ferrari, Porsche.

Zgodnie z duchem czasu starania konstruktorów skierowane są na realizację produktów przyjaznych dla środowiska, lecz nie wszystkie rozwiązania są zadawalające. Zakłada

się, że w przyszłości powstaną pojazdy w wersji elektrycznej, hybrydowej (kombinacja silnika spalinowego i elektrycznego) oraz wodorowej. Na przykład Citroën zaprezentował prototyp samochodu hybrydowego (Citroën C 3 Aircross), który będzie produkowany w

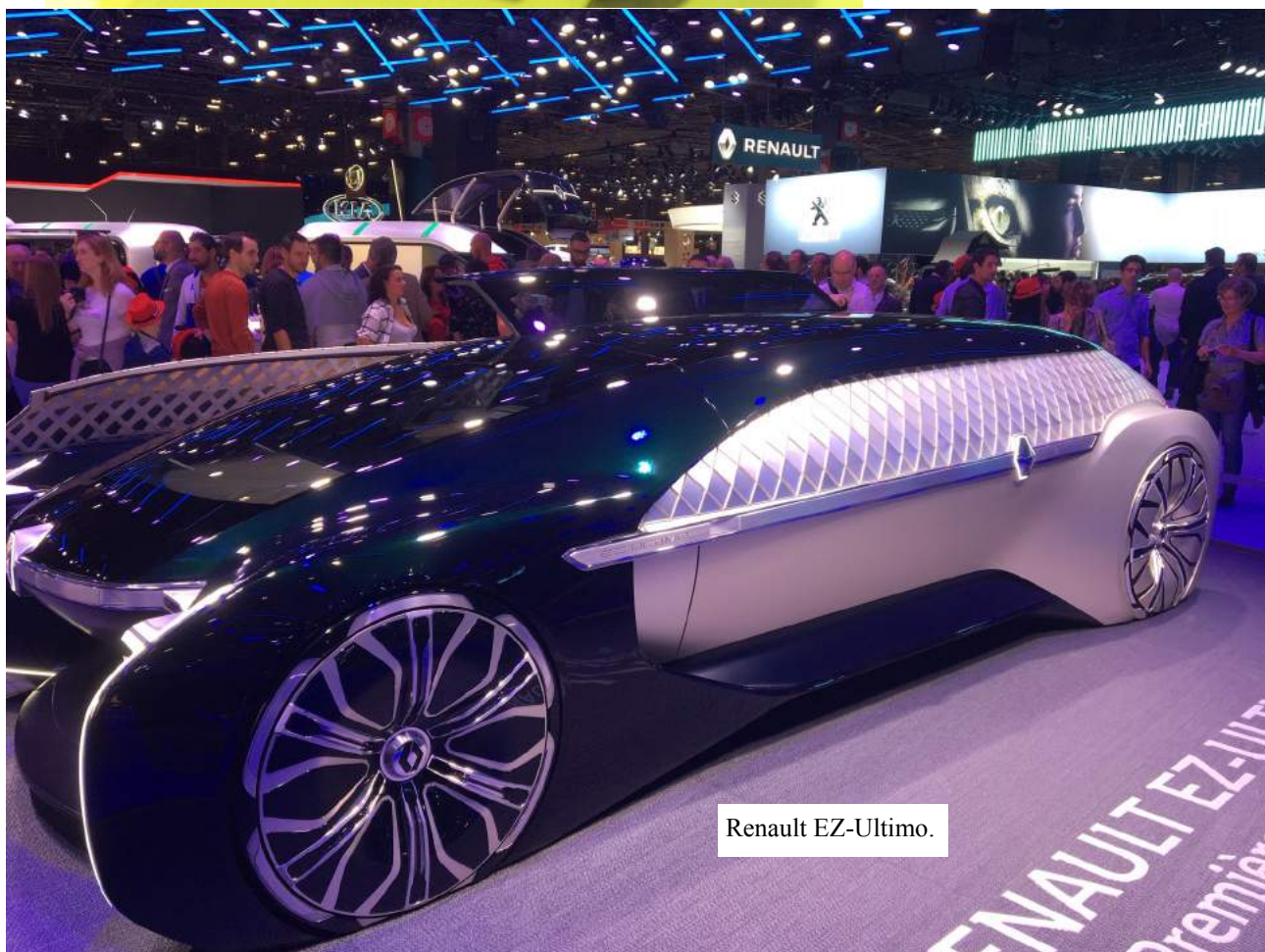

Kawasaki.

2020 roku. Firmy: Hyundai, Skoda, Honda, KIA również inwestują w samochody hybrydowe. Samochody w stu procentach elektryczne to: Audi e-Tron, Mercedes EQC, Renault (model Clio, Captur i Mégane) oraz oczywiście Tesla Model 3, który został pokazany na wystawie europejskiej po raz pierwszy, zaś jego sprzedaż przewidziana jest na pierwsze półrocze 2019 roku. Tesla wyprodukuje również wersje Model S i Model X.

Napęd elektryczny nie powoduje skażenia środowiska, lecz zwiększa zapotrzebowanie na energię elektryczną i koszty związane z jej wyprodukowaniem. Natomiast alternatywa dla tego rodzaju napędu w samochodach pozostaje napęd wodrowy, choć mający do tej pory mały popyt ze względu na koszty produkcji na bazie surowców kopalnych, magazynowania i dystrybucji. Jednak stoisko dedykowane tej technologii zachę-

Renault EZ-Ultimo.

Renault (1972r.).

Lotus (samochód sportowy).

Porsche.

Aspark (Japonia).

Renault EZ-Go.

cało do wykorzystania wodoru z dostępnego surowca, jakim jest woda, poprzez hasło **Dalej wody do silnika (!)**. A jak to zrobić wyjaśnią dokładnie pokazane instrukcje. Jeden z pawilonów salonu poświęcony był również innowacjom technologicznym.

Zabiegając o zdobycie klienta producenci pojazdów wyposażają je w urządzenia nowych technologii ułatwiające prowadzenie. Nowymi elementami wyposażenia są urządzenia wykrywające obecność pieszych, rowerzystów i zwierząt, autonomiczne hamowanie, samodzielne parkowanie, długie światła nie oślepiające innych kierowców, światła LED oraz zmienione elementy dekoracyjne. Bardzo ciekawą propozycją jest samochód osobowy Citroën, który można wykorzystać na nocleg, ponieważ specjalny mechanizm umożliwia zamianę siedzeń w kuszetki, a na dachu jest

dodatkowe miejsce do spania w formie namiotu. Wnętrza wielu samochodów przypominają wygodne pomieszczenia mieszkalne, a ich gabaryty są okazałe, co wskazuje na dbałość o komfort pasażerów. Do wyboru również były małe dwuosobowe samochody, wygodne do parkowania w zatłoczonych miastach, a także samochody wieloosobowe, sportowe, a nawet takie, które rozwijają małą prędkość (ok. 40 km/godz), które można prowadzić bez posiadania prawa jazdy.

Atrakcyjność tych cudów motoryzacji podkreślały filmy reklamowe wyświetlane na olbrzymich ekranach i piękna oprawa muzyczna. Widok eksponowanych samochodów olśniewał i wabił, by usiąść za kierownicą, więc wielu zwiedzających wsiadało do nich całymi rodzinami. Lecz, by zasiąść za kółkiem jednego z Porsche, trzeba było stać w długiej kolejce. Niektóre

egzemplarze samochodów otoczone były barierką, zaś na inne można było tylko popatrzeć, gdyż umieszczono je na obracającej się platformie. Dla bardziej zainteresowanych eksponowano niektóre części samochodów: silniki, przekroje karoserii, części nadwozia, itp.

Salon samochodowy zakończył się sukcesem. Odwiedziło go ponad milion osób. Podczas jego trwania podpisano ogromną liczbę kontraktów handlowych i zawarto wiele tysięcy zamówień, w tym na jazdę próbną. Salon przyniósł wiele korzyści finansowych producentom, natomiast zwiedzającym pozwolił zapoznać się z nowymi tendencjami w przemyśle motoryzacyjnym i na pewno rozbudził marzenia o posiadaniu jednego z tych pięknych pojazdów.

E. Pietruch
Francja

Ekspert inż. Jerzy Grzeszczuk haptenolog z Goleniowa

cz.23

Fot. E. Pietruch

Publikujemy już 23. odcinek z książki pt. **Haptenowe (antygenowe) działania organizmów – przyczyna wielu zjawisk i chorób**, autorstwa p. Jerzego Grzeszczuka eksperta inżyniera haptenologa z Goleniowa. Książka wydana była w roku 1998; a zainteresowanych zakupem książki informujemy, że nakład jest wyczerpany. Ale książka jest dostępna w **czytelniach** następujących bibliotek: 1) Biblioteka Narodowa w Warszawie, 2) Biblioteka Lekarska w Warszawie 3) Biblioteka Pedagogiczna w Warszawie, 4) Biblioteka Uniwersytecka w Warszawie, 5) Biblioteka Wojewódzka w Szczecinie. A także w Bibliotekach Uniwersyteckich w: 5) Katowice, 6) Kraków, 7) Lublin, 8) Łódź, 9) Toruń, 10) Wrocław.

W dzisiejszym odcinku przedruk rozpoczynamy kontynuacją rozdziału: **PYTANIA I ODPOWIEDZI**, cyt. „(...)

Dlaczego osoby histeryczne są podatne na hipnotyzowanie?

Dotychczas wiadomo było, że napady hysterii z reguły nie występują bez świadków, a jedynie wtedy, gdy są widzowie. Podczas napadu hysterii stwierdza się identyczne objawy, jak podczas przetaczania źle dobranej krwi. Przerwanie

Jerzy Grzeszczuk, rok urodzenia 1939. Matura w 1957, Technikum Budowy Maszyn w Elblągu. 1957-60 pomocnik tokarza w Zakładach Mechanicznych im. Gen. Karola Świerczewskiego w Elblągu. 1960-61 zasadnicza służba wojskowa. 1961-1963 nauka w Oficerskiej Szkole Lotniczej w Dęblinie, tytuł pilota w stopniu podporucznika. 1972-75 studia zaoczne w Wyższej Oficerskiej Szkole Lotniczej w Dęblinie, dyplom inżyniera - pilota. W roku 1983 zwolniony ze służby wojskowej w stopniu majora.

Od 1981 zainteresowania biologią molekularną. Autor dwóch wynalazków (linijka z podziałkami

krotności jednostek miary układu SI oraz podwozie do wózka dziecięcego przystosowanego do jazdy po schodach).

Udział w 24 konferencjach naukowych w Polsce i za granicą. Autor czterech publikacji naukowych o toksycznym działaniu ludzi:

1/ Rumyantsev S.N.; Grzeszczuk J.: "Nasilno mił nie budiesz"(w j. rosyjskim). Chimija i Žizń. Akademia Nauk ZSRR Moskwa. Styczeń 1990. 1, strony: 34-37.

2/ Rumyantsev S.N., Grzeszczuk J.: **"Pathogenic Effects of the Human Chemical Biofield"**. Medical

napadu hysterii można uzyskać przez pozostawienie chorego bez świadków [16].

Uważam, że ludzie o osobowości histerycznej mogą mieć w organizmie dużo przeciwciał zdolnych do zlepiania z haptenami innych ludzi, dlatego dość często są poddawani przypadkowemu hipnotyzowaniu, a to doprowadza do ukształtowania osobowości histerycznej. Atak hysterii można przerwać poprzez otwarcie okna w pomieszczeniu, usunięcie z pomieszczenia wydalaczy haptenów szkodliwych dla danej osoby albo wyniesienie chorej osoby na świeże powietrze. Ataki hysterii zdarzają się także na świeżym powietrzu, ale zwykle taki atak jest poprzedzony długotrwałym przebywaniem w źle wietrzonym pomieszczeniu, w którym przebywał jeden lub kilku hipnotyzerów mimo woli. Ludzie z osobowością histeryczną mogą chorować na rozmaite choroby, jeśli będą długo przebywać w bliskości wydalaczy haptenów dla nich szkodliwych.

Po jakim czasie następuje zahipnotyzowanie?

Pierwsze objawy zahipnotyzowania, czyli niedokrwienia tkanki mózgowej pojawiają się z chwilą rozpoczęcia aglutynacji erytrocytów o zmienionych determinantach antygenowych. Aglutynacji sprzyja niedobór ujemnych ładunków elektrycznych na erytrocytach. Czas oddychania, który jest niezbędny do wystąpienia objawów zahipnotyzowania można w przy-

$$t = k \frac{qe}{phv}$$

bliżeniu obliczyć ze wzoru:

t – czas w sekundach
k – współczynnik ustalony doświadczalnie, zależy od dopasowania (powinowactwa) haptenów hip-

Hypotheses. Churchill Livingstone of Edinburgh, London, New York, Philadelphia, San Francisco, Sydney and Toronto. 1995; 45, 1: 94-98.

3/ Grzeszczuk J.: "[Lewis Antigens as a Possible Cause of Sudden Death of Previously Healthy Adults and Infants and of Diseases and Phenomena Linked to Tissue Ischemia](#)". Medical Hypotheses. Churchill Livingstone of Edinburgh, London, New York, Philadelphia, San Francisco, Sydney and Toronto. 1997; 49, 525-527.

4/ Grzeszczuk J.: "[A Possible Reason for the 'Fatal Vision' of the Famous American Surgeon Jeffrey MacDonald](#)" w: Tymieniecka A.T. (redaktor): „The origins of life”. World Institute for Advanced

Phenomenological Research and Learning. Kluwer Academic Publishers. Dordrecht, Boston, London. Analecta Husserliana LXVI, 349-355. 2000.

Wymienione trzy prace [2, 3, 4] opublikowane były w języku angielskim, bo naukowcy na całym świecie porozumiewają się językiem angielskim. Dostęp do publikacji jest przez internet.

Poza tym, Jerzy Grzeszczuk wydał kilka książek w języku polskim. Wszystkie są dostępne w Bibliotece Narodowej w Warszawie oraz w bibliotekach uniwersyteckich.

Od roku 2002 prowadzi własny Instytut Haptenologii – pierwszy w świecie.

(red.)

Parametr	Przykład 1	Przykład 2	Przykład 3
k = 10 ⁻⁸	24,00	24,00	24,00
q = 10 ⁻¹⁶	1,60	0,40	1,60
e = 10 ¹³	2,25	2,25	2,25
P = 10 ⁻³	1,00	1,00	4,00
h = 10 ⁻⁶	1,00	0,00	1,00
v = 10 ⁻⁴	1,00	10,00	10,00
t	8.640,00	∞	216,00

Tab.4: Przykłady obliczeń czasu zahipnotyzowania.

$$\frac{m^3}{c}$$

notyzer do przeciwciał pacjenta; metr sześcienny na kolumb
q – średni ładunek elektryczny pojedynczego erytrocytu [C – kolumb]
e – ilość erytrocytów we krwi pacjenta
p- stężenie przeciwciał określonego rodzaju [kg przeciwciał/kg krwi]
h – stężenie określonego rodzaju haptenów hipnotyzeru we wdycha-

nym powietrzu [kg haptenów/ kg powietrza]
v – szybkość oddychania pacjenta metr sześcienny powietrza na sekundę
[∞] - hipnoza nie wystąpi

Dlaczego schizofrenia występuje najczęściej w przedziale wieku 15 do 54 lat?

W moim przekonaniu rozwój schizofrenii może być w pewnym stopniu związany z okresem występowania wielkiej ilości przeciwciał w organizmie. Jednakże głównym warunkiem niezbędnym do powstania tej choroby może być pojawienie się wielkich życiowych problemów, których przyczyn trudno ustalić.

Rozwój schizofrenii mógłby się rozpocząć u dzieci w wieku około 10 lat, bo w tym okresie pojawia

się wielka ilość naturalnych przeciwciał w organizmie, co widać na ryc.4.

Młode organizmy w wieku powyżej 10 lat mają w pełni rozwinięty układ produkujący przeciwciała. W młodym wieku często następuje immunizacja i wtedy pojawia się wielka ilość przeciwciał odpornościowych. U dzieci jednak schizofrenia rzadko występuje, bo dzieci nie mają wielkich życiowych problemów. Ich życiowe potrzeby są najczęściej zabezpieczone przez dorosłych. Dzieci są ruchliwe i dużo czasu poświęcają na zabawy, co sprawia, że ich życie przebiega najczęściej bez zakłóceń. Ale pedagodzy dawno już zauważyli, że w klasie pierwszej i drugiej (wiek 7-9 lat) dzieci uczą się dobrze, natomiast w trzeciej następuje zahamowanie postępów w nauce. Dzieci stają się ospałe i uczą się gorzej. Właśnie w trzeciej klasie dorastają do lat 10. i w tym wieku następuje gwałtowny wzrost ilości przeciwciał naturalnych. Jeśli klasa jest źle wietrzona w powietrzu obecne są rozmaite hapteny, które wnikają do organizmów drogą oddechową. W rezultacie u wielu dzieci pojawia się hemaglutynacja bierna, niedokrwienie komórek mózgowych, przytępienie umysłowe, co odbija się na wynikach nauczania.

Tak więc jednym w warunków powstania schizofrenii może być wdychanie haptenu, które dla danego organizmu są szkodliwe. Schizofrenia pojawia się najczęściej w przedziale wieku 15 do 54 lat dlatego, że właśnie wtedy ludzie przejawiają aktywność seksualną, szukają towarzystwa, łączą się w pary, gdzie występuje długotrwała więź fizyczna i częsty kontakt z substancjami wydzielanymi przez organizmy.

Jeśli ktoś, po związaniu się z inną osobą, doznaje objawów chorobowych, a nikt nie potrafi wytłumaczyć mu przyczyn jego choroby, to taki człowiek napotyka na trudną do zrozumienia sytuację, która wprowadza u niego zaniepokojenie, problemy z ułożeniem sobie normalnego życia. W takich sytuacjach bywa rozmaicie: może wytworzyć się wstręt do aktywności seksualnej,

rozdrażnienie, rozstrój nerwowy, depresja, niechęć do życia, agresja. Może się zdarzyć, że ktoś z niezrozumiałych przyczyn zostaje odtrącony przez wybraną osobę, a wtedy przeżywa wielki problem i doznaje cierpienia psychicznego. Ludziom trudno jest samodzielnie zrozumieć, że do miłości nie można zmusić. W młodym wieku koniecznie chcą kochać i być kochani, ale czasem miłość bywa przekleństwem. W takich sytuacjach mogą pojawić się silne zaburzenia emocjonalne, doprowadzając niekiedy do obłędu. Ludzie trafiają do psychiatrów, a ci rozpoznają schizofrenie.

Zapoznanie ludzi z przyczynami wielkich niepowodzeń życiowych (głównie miłosnych), które prowadzą nie tylko do schizofrenii, może mieć wpływ na spadek liczby zachorowań na tę groźną chorobę.

Dlaczego w tej książce tak mało jest o uczuleniu na hapteny zwierząt, roślin, mikroorganizmów i przedmiotów?

Piszę głównie o oddziaływaniu na organizm człowieka haptenu pochodzących z organizmu innej osoby dlatego, że autorzy unikali tego tematu. Natomiast jest wiele opublikowanych prac na temat zachorowań z powodu uczulenia na kota, świnkę morską, konia, a także bakterie, grzyby pleśniowe, roztozcza, pierze, pyłki roślin [4], spleśniałe siano, spleśniały ser, spleśniałe opieńki drewna, spleśniałego zboża, odchody gołębi, papug i drobiu, mączkę rybną, detergenty [11]. Mówiąc o uczuleniu na zwierzęta, rośliny, mikroby i przedmioty mamy na myśli **uczulenie na antygeny (hapteny)**, które pochodzą z organizmów i przedmiotów.

Niemal każdy śpi na poduszce, która mogła być nasiąknięta antygenami dawnych użytkowników. Tadeusz Marcinkowski w swoich wspomnieniach [58] napisał: „Serdecznie współczuję wszystkim, którzy cierpią na dychawicę oskrzelową, gdyż miałem możliwość doznać na sobie, jak jest uciążliwa. Kto tego nie przeżył, trudno mu będzie pojąć, jak przykre jest uczucie duszenia się z „muzyką” w piersiach. Co do mnie, to okazało się, że wy-

starczy usunąć pewne poduszki, aby wszystko było dobrze: wystarczyło nawet dobrze przewietrzyć pokój.”

Tadeusz Marcinkowski powiedział mi o przypadku, który sam dobrze zbadał, ale w swoich pracach nie opublikował, dlatego upoważnił mnie do przekazania tej wiadomości. Otóż w swojej praktyce lekarskiej napotkał przypadek uczulenia na tworzywo sztuczne (w kolorze różowym), z którego wykonana była wyjmowana proteza zębowa. Pacjent doznawał ataku duszności po kilku godzinach noszenia tej protezy. Atak duszności zawsze ustępował po wyjęciu protezy. Ponieważ zaobserwował regularne występowanie tego zjawiska, dlatego, żeby uniknąć ataku duszności, zakładał protezę tylko na czas spożywania posiłków.

W literaturze medycznej [17] napotkałem opis przypadku dotyczącego pewnego pracownika laboratorium doznającego ataku duszności za każdym razem, gdy przebywał w pobliżu szczurów. Pracownik wyzdrowiał po usunięciu szczurów z pomieszczenia.

Konie mają w ślinie antygeny, czyli hapteny A i B, podobne do antygenów ludzkich, choć nie mają tych antygenów we krwi [24]. Mogą one powodować choroby u ludzi silnie uczulonych na te antygeny.

U niektórych osób występuje silna alergia powodowana kontaktem z antygenami mikroskopijnych żyłatek, zwanych roztozczami, które mają swoje siedliska w starych domach, materacach, meblach i kurzu domowym.

Antygenowe, czyli haptenu właściwości mają rozsiane w powietrzu rozmaite związki chemiczne pochodzące z olejków aromatycznych, włókien syntetycznych, z których robi się: odzież, dywany, obicia tapicerskie.

Pewnego dnia rozmawiałem o haptenu z pewnym lekarzem, który był leczony z rozpoznaniem schizofrenii okresowej. Wtedy jego mieszkanie znajdowało się nad magazynem paliw i chemikaliów. Zaburzenia ustąpiły całkowicie, kiedy tylko ów lekarz wyprowadził się stamtąd.

Julian Aleksandrowicz [15]

napisał:

„Badania epidemiologiczne przeprowadzone współcześnie wykazały, że występowanie skupień nowotworów lub białaczek u ludzi i zwierząt łączy się ze skażeniem mieszkań grzybami toksynotwórczymi, znanymi ze swych rakotwórczych właściwości: *Aspergillus Flavus*, *A.ochraceus* i wieloma innymi.”

A przecież w zagrzybionych mieszkaniach wyczuwa się w powietrzu zapach substancji wydzielanych przez grzyby na ścianie lub pod podłogą. Wraz z powietrzem hapteny dostają się do krwi i robią swoje, a wtedy lekarze mogą rozpoznać nie tylko białaczkę, ale i wiele innych chorób.

Warto wiedzieć, że w Biblii (Księga Kapłańska 14, 34-47) napisano, iż budynek mieszkalny ma być wolny od wszelkich grzybów. Ewentualna niemożność usunięcia zagrzybienia decydowała o zburzeniu domu. Kamienie domu, drewno i tynk należało usunąć poza miasto. Człowieka śpiącego w domu zagrzybionym traktowano, do wieczora następnego dnia, jako nieczystego, czyli chorego i uniano go.

Z moich obserwacji wynika, że ludzie przewlekle chorzy na rozmaite choroby – nawet jeśli mieszkają w domach pozbawionych grzybów pleśniowych – to często trzymają w domach doniczki z kwiatami, w których są grzyby pleśniowe. Nie zdają sobie sprawy z tego, że „pielęgnowane” przez nich grzyby pleśniowe mogą wydalać do powietrza chorobotwórcze dla nich substancje. Na domiar złego miłośnicy kwiatów ustawiają doniczki z roślinami na parapetach okien. W takim mieszkaniu otwieranie okien staje się tak trudne, że wietrzenie mieszkania dokonuje się tylko podczas otwarcia drzwi przy wchodzeniu i wychodzeniu, a więc jakby przy okazji. Bardzo wiele mieszkań jest pozbawionych otworów wentylacyjnych. Po wejściu do takiego mieszkania wyczuwa się specyficzny zaduch, czasem tak okropny, że „siekiere w powietrzu można zawiesić”.

Ludzie przyzwyczajają się do „ciepłego smrodku” i płacą za to utratą zdrowia, a społeczeństwo wypłaca poszkodowanym renty inwalidzkie, funduje szpitale, sanatoria, leki i opiekę. A przecież tak łatwo zapobiegać

chorobom haptenowym.

Lekarze radzą pacjentom, że w przypadku uczulenia na jakieś antygeny, najskuteczniejszym sposobem uniknięcia choroby jest unikanie kontaktów z tymi antygenami. Jeśli chorobę powodują antygeny kota, to można oddać kota do innego domu, gdzie ludzie nie są na tego kota uczuleni.

Ale miłośnicy kotów nie chcą oddać ulubieńca. W takim przypadku można kota kąpać w wodzie. Woda wypłukuje z sierści antygeny. Po kąpieli kot może być dotykany przez osoby uczulone. Jednakże kot myje sierść swoją śliną, w której są antygeny, zatem kąpiel jest skuteczna na pewien okres. Niedawno pojawiły się w sklepach szampony dla kotów. Reklama szamponu głosi, że chorobotwórcze zarazki, które są w sierści kota, powodują alergiczną wysypkę u ludzi przy dotykaniu kota. Szampony podobno niszczą te zarazki.

Skąd jeszcze przekonanie, że grzyby pleśniowe powodują choroby haptenowe?

Doktor Jerzy Janicki w wydanej w 1975 r. książce „Klucze do poznania pierwotnych źródeł chorób nowotworowych” [2] wskazuje na grzyby pleśniowe jako jedną z przyczyn chorób nowotworowych i białaczki. Grzyby te są szkodliwe jeśli występują w środowisku człowieka, czyli w pomieszczeniach mieszkalnych, na produktach spożywczych, na skórze i we wnętrzu organizmu, np.: w płucach, pod paznokciami, na migdałkach i wielu innych miejscach.

Profesor Sergei N.Rumantsev z Petersburga przysłał mi bardzo interesujący wycinek z gazety [48]. Podano, że w sierpniu 1991 r. w Moskwie biolog Georgij Stockij przedstawił swoje rewelacyjne osiągnięcia w leczeniu schizofrenii, epilepsji, niektórych chorób skóry, a nawet raka. Ogromna ilość medycznych centrów na świecie daremnie, bez rezultatów stara się walczyć z chorobami nieuleczalnymi. Stockij uważa te usiłowania za walkę z następstwami, a nie z przyczyną.

Zdaniem Stockiego przyczyną wymienionych cierpień są grzybowe mikroinfekcje, które w zależności od ich kojarzenia rozmaicie oddziałują na organizm człowieka.

Ja uważam, że nowotwory, bia-

łaczkę, schizofrenię, epilepsję, niektóre choroby skóry, stwardnienie rozsiane, a także wiele innych chorób mogą powodować hapteny, które pochodzą z rozmaitych organizmów, także z grzybów pleśniowych. Hapteny te mogą przenikać do organizmu albo drogą wziewną, albo mogą przenikać bezpośrednio z grzybów żyjących na skórze lub we wnętrzu organizmu.

Czy substancje lotne (zapach) niektórych roślin ozdobnych mogą być chorobotwórcze?

Znanym faktem jest, że roślina *Dolichos biflorus* zawiera lektyny, które wprowadzone do krwi osób z antygenami A¹ lub A¹B powodują aglutynację erytrocytów.

Istnieją rośliny ozdobne, które zawierają substancje trujące dla ludzi. Oto niektóre nazwy tych roślin: bluszcz pospolity *Hedera Helix*, kurara, cyklamen perski *Cyclamen persicum* (fiolek alpejski), figowiec sprężysty, figus, figowiec lirowaty, figowiec pnący, *Philodendron oxycardium*, *Monstera philodendron*, *Monstera deliciosa*, narcyz, psianka koralowa *Solanum pseudocapsicum*, różanecznik-azalia, szparag pierzasty, szparag Sprengera, wilczomlecz lśniący *Euphorbia milii*, wilczomlecz czerwony, *Euphorbia splendens*, wilczomlecz piękny *Poinsettia pulcherrima* (*Euphorbia pulcherrima*), zroszlca stepowcowa, zroszlca uszkowata.

Wymienione rośliny, a także wiele innych roślin ozdobnych wydalają swoje substancje do powietrza, dlatego w mieszkaniu źle wietrzonym niektóre osoby mogą chorować z powodu wdychania tych substancji. Należy jeszcze uwzględnić to, że rośliny w okresie kwitnienia wydalają do powietrza swoje pyłki, a te mogą być w tym okresie groźne dla niektórych uczulonych osób, bowiem znana jest alergia na pyłki roślin w okresie kwitnienia. Pyłki roślin zawierają ogromne ilości antygenów, które prawdopodobnie są rozpuszczalne w wodzie. Jeśli pyłek dostanie się do płuc, to w zetknięciu z wodą z pyłku uwalniają się antygeny rozpuszczalne (hapteny) i przenikają do krwi. Dlatego osoby uczulone chorują w okresie pylenia niektórych roślin.

Dlaczego w godzinach poran-

nych zdarza się najwięcej zawałów serca?

New Scientist, 1987, nr 1545, s.28, podał, że najwięcej zawałów serca zdarza się w godzinach przedpołudniowych, ale przyczyny nie są znane.

Uważam, że zawały serca zdarzają się ludziom dorosłym, którzy śpią najczęściej parami. Podczas snu w źle wietrzonych pomieszczeniach do płuc śpiących wnikają duże ilości obcych haptenów, które niekiedy powodują hemaglutynację bierną erytrocytów, a te zatykają naczynia włosowate. Jednakże podczas snu zapotrzebowanie tkanek na substancje dostarczane przez krew jest małe. Po przebudzeniu, w godzinach przedpołudniowych człowiek przejawia aktywność fizyczną, a wtedy wzrasta zapotrzebowanie tkanek organizmu na substancje dostarczane przez krew. Z powodu zatłoczonych naczyń włosowatych może nastąpić porażenie czynności serca.

Czy ilość wydalanych haptenów ulega okresowym zmianom?

Ilość wydalanych haptenów zależy od genotypów, co opisano w rozdziale „Budowa antygenów...”. Ponadto na ilość wydalanych haptenów wpływa ilość i rodzaj spożywanych posiłków, masa ciała, intensywność pocenia się, szybkość oddychania. Przy ciężkiej pracy, a także podczas upałów organizm silnie poci się i razem z potem wydalą do powietrza duże ilości swoich haptenów. Natomiast w spoczynku, a także w niskich temperaturach organizm słabo poci się i dlatego mniej haptenów wydalą do powietrza.

Czy ilość przeciwciał ulega okresowym zmianom?

Rodzaje przeciwciał naturalnych anty-A i anty-B zależą od grupy krwi, a ich ilość w zależności od wieku zmienia się tak, jak to orientacyjnie przedstawiono na ryc.4.

Przeciwciała odpornościowe pojawiają się tylko po immunizacji, a ich ilość w zależności od rodzaju zmienia się tak, jak to orientacyjnie przedstawiono na ryc.5, 33 i 43.

Ilość produkowanych przeciwciał naturalnych i odpornościowych ulega okresowym zmianom pod

wplywem spożywanych pokarmów i leków. Niektóre pokarmy i leki działają pobudzająco na układ immunologiczny i wzmacniają produkcję przeciwciał, natomiast inne pokarmy i leki, a także promieniowanie jonizujące mogą działać okresowo i hamować produkcję przeciwciał.

Po ustaniu działania pokarmów i leków, albo promieniowania jonizującego produkcja przeciwciał ulega zmianie.

U dorosłego człowieka stężenie przeciwciał we krwi wynosi około 20 g/dm³ krwi. Proporcje między ilościami przeciwciał anty-A, anty-B, anty-Y, itp. stale ulegają zmianie, bowiem po każdej immunizacji pojawiają się przeciwciała nowego rodzaju. (...).”

PS

Czytelników zainteresowanych bardziej wpływem haptenów na życie ludzkie informujemy, że temat haptenów wywołał duże zainteresowanie i dlatego we Francji została specjalnie utworzona strona internetowa www.haptenes.fr poświęcona książce p. Jerzego Grzeszczuka: "Haptenowe (antygenowe) działania organizmów-przyczyna wielu zjawisk i chorób".

W książce autor przedstawił, w jaki sposób odkrył przyczyny chorób przewlekłych i chorób zwanych nieuleczalnymi oraz relacje osób, które odzyskały zdrowie stosując się do wskazówek i rad autora. Na stronie internetowej, można znaleźć też cześć teoretyczną, zaczerpniętą z książki autora, pozwalającą lepiej zrozumieć to tak ważne i niezwykle odkrycie w historii ludzkości.

Doświadczenia autora wykazują, jak prostym sposobem można uniknąć wielu chorób powodujących problemy zdrowotne. W tym miejscu sprawdza się stara

maksyma: Łatwiej zapobiegać niż leczyć.

Dla bardziej zainteresowanych można jeszcze dodać informację, że artykuł na ten sam temat istnieje też cały czas na blogu naturopatów szwajcarskich. Wystarczy kliknąć bon-coin-sante.com a potem w kolumnie po prawej stronie napis „Le Blog”. I następnie przewijać, aż do daty „ 24 avril” (czyli 24 kwietnia). Ponieważ artykuły publikowane są w sposób chronologiczny, odnajdziemy poszukiwany artykuł w dalszej kolejności.

R.

Tłumaczenie:

De nombreux lecteurs ont manifesté leur intérêt pour le sujet des haptènes, c'est pourquoi un site internet à leur intention a été créé, et il est dédié au livre de Jerzy Grzeszczuk, intitulé „Les haptènes dans l'étiologie des maladies physiques, mentales et leur rôle dans des troubles du comportement”.

L'auteur y décrit son chemin vers la découverte des causes de maladies chroniques et des maladies dites incurables. Il présente aussi les récits de personnes qui ont retrouvé la santé grâce aux conseils de l'auteur. La partie théorique du livre permet de bien comprendre l'importance de cette découverte pour l'humanité.

L'expérience vécue par l'auteur démontre qu'il est possible d'éviter de graves problèmes de santé en utilisant des moyens très simples. Il ne reste plus qu'à suivre cette maxime: „Mieux vaut prévenir que guérir”.

Les lecteurs intéressés trouveront un article au même sujet sur le blog des naturopathes suisses. Pour le trouver, il suffit d'aller sur le site bon-coin-sante.com, ensuite il faut cliquer Le Blog dans la colonne de droite et dérouler jusqu'à la date du 24 avril car les articles sont classés par ordre chronologique.

E. Pietruch France

POEZJA

Janusz Ignacy Borkowski

Rozmowa z ***

- Dlaczego znowu mnie okłamałaś?
- Taka jest już przypadłość człowieka.
- Dane mi słowo haniebnie złamałaś!
- Człowiek przed prawdą często ucieka...
 - Gdy mówisz, rzadko patrzysz mi w oczy...
 - Z moich mogłabyś za wiele wyczytać.
 - Myślisz, że wzrok mój, coś wtedy przeoczy?
 - Lepiej, niż z oczu nie da się czytać.
- Wiele zatem masz do ukrycia...
- Żyjemy przecież w świecie pozoru...
- Nabrałaś sporego z kłamstwem obycia...
- Biorę tę zdolność z prostego wzoru.
 - Jakiego wzoru? Co masz na myśli... ?
 - Chodzi o schemat ludzkich zachowań.
 - Słowo prawdy..... a resztę wymyśli ?
 - Tak wiele na łgarstwo dziś zachorowań...
- Ludzie kłamią, bo taka ich wola...
- Częściej kłamią pod zewnętrznym naciskiem.
- Czy taka jest ich społeczna rola... ?
- Społeczność dla kłamstwa jest dobrym siedliskiem...
 - A ja zawsze prawdy wolę się trzymać...
 - Więc nie dość, że innych, kłamiesz i siebie...
 - Czasem się nie da po prostu wytrzymać... !
 - Uśmiechasz się wesół, choć byłabyś w potrzebie... ?
- Masz rację... Ja też zazwyczaj jestem oszustem...
- Każdy nim jest. To realia Świata...
- A myślałem, że jestem objęty odpustem...
- Ta myśl jest warta jedynie wariata... !!!

Janusz Ignacy Borkowski

***** **dn.** **.*.******

Do B.

Gdzieś zagubiłem kawałek siebie...
Niby wszystko na miejscu... I ręce, i nogi
Tak jak mnie Pan Bóg stworzył na Niebie.
Lecz mówi mi instynkt..... czy nazbyt srogi ?

Że czegoś brakuje. Opróżniam kieszenie...
Te same drobne, co wczoraj tam były...
A wciąż mnie dręczy niespokojne wrażenie,
Że jakieś siły ze mnie ubyły...

Że jestem... to śmieszne... niepełnym człowiekiem... !
I czuję się jakiś..... zagubiony !
Jakbym po drodze... zatracił coś..., z wiekiem...
Nie wiem, czym zamysł ten jest wymyślony...

Sprawdzam dokładnie lustrzane odbicie...
I chociaż wszystko wygląda normalnie
To całym sobą czuję niezbicie,
Że istnieję, jak gdyby... mało realnie... !

Lecz moment, chwileczkę... czy dobrze rozumiem ?
Czy to mego stanu się stało powodem,
Że żyć bez Ciebie po prostu... nie umiem !
I wciąż się zadrezczam miłosnym zawodem ?!

Zabrałaś mi coś, co moim być winno...
Ukradłaś mi cząstkę mojego bycia...
Tyle uciekło, choć wrócić powinno...
Ułomnym zostanę..... do końca życia !!!

Janusz Ignacy Borkowski

Technik mechanik, „złoty inżynier”, przedsiębiorca, autor książek i wydawca, działacz społeczny. Od 2018 roku absolwent Kujawskiej Szkoły Wyższej we Włocławku, Wydziału Budownictwo, w obszarze nauk technicznych z tytułem zawodowym – inżynier; oraz student w Uczelni Medycyny Naturalnej w Warszawie (studiował na dwóch kierunkach jednocześnie).

Urodzony 29 X 1952 w Lubrańcu w pow. włocławskim w woj. kujawsko-pomorskim w rodzinie chłopskiej Józefa i Marianny z Piotrowskich.

Szkolę Podstawową ukończył w Kąkowej Woli w 1967 r., a Technikum Mechaniczne we Włocławku, w 1972 r.

W 1977 roku Janusz Borkowski stworzył od podstaw Kujawską Fabrykę Maszyn Rolniczych „Krukowiak”. Podjąwszy produkcję inteligentnych maszyn rolniczych, stworzył miejsca pracy dla 500 osób i sprostał konkurencji na globalnym rynku. W murach starej fabryki w Redeczu Krukowym stworzył Muzeum Techniki Rolniczej i Gospodarstwa Wiejskiego.

Pasją p.Janusza jest pisanie i wydawanie pamiętników, wierszy, a w szczególności okazałych książek o jego kujawskiej Małej Ojczyźnie z serii „Redecz Krukowy i Okolice – Kraina Prastara”, w której ukazało się już 150 tomów.

Jest także bardzo wielkim społecznikiem, działa m. in. w Cechu Rzemiosł Różnych (od 1987), Stowarzyszeniu Producentów i Dystrybutorów Maszyn Rolniczych (prezes Zarządu Krajowego 1997-2011), Kujawsko-Pomorskim Stowarzyszeniu Kulturalnym (prezes Stowarzyszenia), Stowarzyszeniu „Agro-Biznes-Klub” Ludzi Przedsiębiorczych (czł. od 1997), Kujawsko-Pomorskim Związku Pracodawców i Przedsiębiorców (od 1998), AGRO-7 (od 1998), Business Centre Club (czł. od 2009).

Uhonorowany i odznaczony wieloma dyplomami, medalami, odznakami m.in.: Brązowym (2000) i Srebrnym Krzyżem Zasługi (2004), Krzyżem Kawalerskim w Koronie z Gwiazdą Bractwa św. Stanisława (2001); medalami: wojewody kujawsko-pomorskiego (2003), srebrnym *Za zasługi dla pożarnictwa* (2005) oraz odznaką *Zasłużony dla rolnictwa* (2005) i wieloma innymi odznaczeniami branżowymi przemysłu, a w grudniu 2012 roku Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski.

Janusz Borkowski
Redecz Krukowy dn. 27 lipca 1972 r.

Jarosław Kaczyński z przesłaniem do uczestników Forum Prawo dla Rozwoju

go najzamożniejsze państwa Europy Zachodniej – podkreślił Prezes Prawa i Sprawiedliwości Jarosław Kaczyński w przesłaniu do uczestników toczącego się w Krakowie, pod patronatem Ministerstwa Sprawiedliwości, Forum Prawo dla Rozwoju.

Dwudniowy kongres (5-6 października 2018 r.) to wyjątkowe spotkanie prawników, naukowców i przedstawicieli organizacji pozarządowych. Tematem dyskusji są rozwiązania prawne, dobre dla Polski i krajów naszego regionu, które przyczyniają się do rozwoju gospodarczego i przeciwdziałania przyczynom przestępczości.

Rozwój budowany na wartościach

Nie sposób mówić o rozwoju, kiedy gospodarka jest słaba. Trudno też o trwałą ekspansję tam, gdzie obywatele żyją w poczuciu zagrożenia i szeroko rozumianej niepewności. Z prawdziwym rozwojem mamy do czynienia wtedy, kiedy działamy według wartości. Kiedy te wartości wyznaczają cele i sposoby naszej aktywności, godząc to, co indywidualne, z potrzebami wspólnot, w których żyjemy – napisał Jarosław Kaczyński w specjalnym liście skierowanym do uczestników Forum.

Prezes Prawa i Sprawiedliwości zaznaczył, że nie ma sprawiedliwego rozwoju tam, gdzie głównym beneficjentem wzrostu gospodarczego i postępu technologicznego są nieliczne grupy uprzywilejowanych, a nie wszyscy obywatele.

Prawo i Sprawiedliwość wystąpiło przeciwko takiemu stanowi

rzeczy od początku swego istnienia. Nie zgadzał się z taką koncepcją rozwojową mój świętej pamięci brat Prezydent RP Lech Kaczyński. Przeciwstawił tej koncepcji wizję Polski solidarnej. Od trzech lat obóz Zjednoczonej Prawicy prowadzi politykę dobrej zmiany, której celem jest podniesienie jakości życia Polaków do poziomu cechującego najzamożniejsze państwa Europy Zachodniej - zaznaczył Jarosław Kaczyński.

Dostrzeżenie zwykłych ludzi

Przesłanie Prezesa Prawa i Sprawiedliwości odczytał prof. Arkadiusz Adamczyk, przewodniczący Rady Programowej Forum Prawo dla Rozwoju. W drugim dniu kongresu wystąpili też Marszałek Sejmu Marek Kuchciński i wicepremier Beata Szydło.

Wiemy, jak ważną sprawą jest dobre prawo. Wiemy również, jak je wprowadzać i wdrażać, a najlepszym tego przykładem są przepisy ułatwiające w Polsce zwalczanie przestępczości gospodarczej polegającej na omijaniu i wyłudzeniu podatku VAT. Zysk mamy taki, że do budżetu państwa rokrocznie trafiają dziesiątki dodatkowych miliardów złotych, z których można finansować przedsięwzięcia służące wszystkim obywatelom – mówił Marek Kuchciński.

Od trzech lat realizujemy w Polsce zasadę, że prawo i ekonomia mają służyć człowiekowi, a politycy, którzy podejmują się reformowania kraju, muszą przede wszystkim dostrzegać sytuację każdego obywatela, zwykłych ludzi. Muszą

przełamywać bariery, które do tej pory okazywały się nie do pokonania. Muszą też podejmować tematy, które dla wielu wydawały się niemożliwymi, a tak naprawdę w kolejnych latach będą decydowały o przyszłości naszego kraju i obywateli – powiedziała Beata Szydło.

Odezwa Prezydenta Andrzeja Dudy

Wykład wygłosił George Friedman, światowej sławy amerykański politolog, założyciel Stratfor – prywatnej agencji wywiadu, nazywanej cieniem CIA. - Nie cesarstwa, nie imperia, nie organizacje wielonarodowościowe, lecz naród stanowi o swoim losie i akceptuje prawo, które zapobiega szkodeniu innym – zwracał uwagę.

W pierwszy dzień obrad Prezydent RP Andrzej Duda zwrócił się do uczestników Forum w liście odczytanym przez Szefa Kancelarii Prezydenta RP Krzysztofa Szczerskiego.

Jakość systemu prawnego ma ogromne znaczenie dla pomyślnego biegu spraw publicznych i w wielkim stopniu rzutuje na kształt procesów rozwojowych. (...) Namysł nad podstawami polskiego bezpieczeństwa, wzrostu gospodarczego i dobrobytu ma szczególne znaczenie zwłaszcza teraz, gdy świętujemy 100. rocznicę odzyskania niepodległości, zwracając się zarówno ku dziedzictwu historycznemu, jak wyzwaniom przyszłości. (...) Jestem przekonany, że dyskusja o tym, jak razem współtworzyć dobre prawo umacniające wolność gospodarczą, chroniące słabych i skutecznie kontrolujące silnych, przyniesie

konkluzje pozytywne dla nas wszystkich – podkreślił Prezydent Andrzej Duda.

Debata z ministrem sprawiedliwości

Do Krakowa przyjechały delegacje ministerstw sprawiedliwości Bułgarii, Chorwacji, Estonii, i Węgier. Wśród przybyłych był również ambasador Rumunii Ovidiu Dranga. Minister Sprawiedliwości Prokurator Generalny Zbigniew Ziobro otworzył sesję plenarną z udziałem zagranicznych gości, która zainaugurowała Forum.

Bardzo dziękuję za pomysł, by starać się budować mosty i relacje na poziomie eksperckim, pomiędzy ministerstwami sprawiedliwości krajów naszego regionu, które pracują nad zmianami prawa. Nie ma bowiem perspektywy dobrobytu, pomyślności obywateli, poczucia bezpieczeństwa i sprawiedliwości, bez dobrego, rzetelnego prawa – mówił Zbigniew Ziobro.

Minister wymieniał przykłady rozwiązań prawnych, które przyniosą w Polsce spektakularne efekty, a powstały dzięki wykorzystaniu doświadczeń innych krajów: nowe prawo pozwalające zwalczać przestępczość vatowską i odzyskiwać dziesiątki miliardów złotych rocznie, które wcześniej zagarniali oszuści; konfiskatę rozszerzoną pozwalającą odbierać majątki pochodzące z przestępstwa; elektroniczny monitoring skazanych, który jest dziesięć razy tańszy od kar wykonywanych w więzieniach; program pracy więźniów oparty o budowę hal produkcyjnych przy zakładach karnych; system losowego przydziału spraw sędziom – całkowicie przejrzysty i bezstronny.

Biznes potrzebuje uczciwości

W debacie na temat innowacyjnych i „eksportowych” rozwiązań prawnych związanych z przeciwdziałaniem przestępczości, wzięli udział wiceministrowie sprawiedliwości Bułgarii – Evgeni Stoyanow,

Chorwacji – Juro Martinović, Estonii – Viljar Peep, Węgier – János Bóka i Polski – Marcin Warchoł.

Evgeni Stoyanow relacjonował doskonale efekty stosowania w Bułgarii konfiskaty majątków pochodzących z przestępstwa. Juro Martinović mówił o wydziałach do walki z przestępczością zorganizowaną, które działają w na Chorwacji w ramach prokuratury, policji, służby skarbowej i sądów. Viljar Peep podkreślił, że w Estonii wszyscy obywatele posiadają „tożsamość cyfrową” (podpis elektroniczny), co m.in. zwiększa bezpieczeństwo w obrocie gospodarczym. Z kolei János Bóka zapowiedział wprowadzenie na Węgrzech reformy Kodeksu karnego oraz Kodeksu postępowania karnego.

Mówimy dziś o prawie dla rozwoju. Ten rozwój nie jest możliwy przy niekorzystnym klimacie dla biznesu. A niekorzystny klimat dla przedsiębiorczości to sytuacja, gdy przestępcy czują się bezkarni. Biznes potrzebuje uczciwości i sprawiedliwości – zaznaczył wiceminister Marcin Warchoł.

Trzy filary debaty

Kongres zwraca uwagę na tworzenia przepisów prawnych stanowiących fundament walki z przestępczością a także podstawę odpowiedzialnego rozwoju państwa, gospodarki i wspólnoty obywateli. Tak by realizacji przedsięwzięć ekonomicznych i społecznych towarzyszyło poczucie szeroko rozumianego bezpieczeństwa. Stąd trzy filary Forum: „Sprawiedliwość i bezpieczeństwo”, „Prawo i gospodarka” oraz „Cywilizacja i wartości”.

Wokół tych głównych zagadnień w Centrum Kongresowym ICE Kraków (ul. Marii Konopnickiej 17) toczy się wiele ciekawych debat, paneli dyskusyjnych, a także międzypaństwowych spotkań bilateralnych. To unikalna okazja do wymiany poglądów na temat tego, co kraje Europy Środkowej i Wschodniej mogą zaoferować w sferze bezpieczeństwa, gospodarka i wartości – ze szczególnym uwzględnieniem tak istotnego za-

дания, jakim jest przeciwdziałanie przyczynom przestępczości.

Dwa dni pełne dyskusji

Oba dni konferencji zostały wypełnione panelami dyskusyjnymi. „Państwo kontra układ --- jak wygrać z mafią”, „Czy internet da się opanować -- regulacje w służbie cyberbezpieczeństwa”, „Więzienie bez krat -- szansa czy zagrożenie” – to tylko niektóre z intrygujących tematów.

Wśród moderatorów byli znani publicyści. Tomasz Pietryga z „Rzeczpospolitej” prowadził dyskusje „Jak mądrym prawem wesprzeć gospodarkę” i „Nowe technologie – wyzwaniem dla prawa”. Weronika Kostrzewa z Radia Plus zachęcała do dialogu „Współczesność kontra prawa człowieka”. Z kolei Rafał Ziemkiewicz z „Do Rzeczy” zajmował się panelami: „Reprywatyzacja – mission impossible” oraz „Skuteczne prawo karne - czy przestępca boi się paragrafu”. W dyskusji dotyczącej prawa karnego wzięli udział wiceminister sprawiedliwości Marcin Warchoł, a minister Beata Kempa uczestniczyła w panelu „Tożsamość narodowa fundamentem Europy”.

Bardzo interesujące były również inne panele. Podczas debaty „Ochrona prawna dla przedsiębiorców” wiceminister sprawiedliwości Łukasz Piebiak przedstawił szczegóły reformy Kodeksu postępowania cywilnego, która m.in. przywraca w sądach postępowania gospodarcze. Głównym celem tych zmian jest przyspieszenie procesów.

Opóźniona sprawiedliwość to zaprzeczenie sprawiedliwości – wskazał Łukasz Piebiak.

Wiceminister Michał Wójcik zabrał głos w dyskusji pod hasłem „Rodzina jest najważniejsza”. Debata dotyczyła m.in. unijnych regulacji związanych z kwestią oddawania dzieci pod opiekę zastępczą.

Wprowadzimy do prawa wspólnotowego obowiązek zachowania tożsamości dziecka. Jestem przekonany, że niebawem ten przepis zo-

stanie przyjęty i zacznie obowiązywać we wszystkich państwach Unii Europejskiej – poinformował Michał Wójcik.

Prawo dla ludzi i gospodarki

Forum jest okazją do zaprezentowania konkretnych, przygotowanych już przez polskie Ministerstwo Sprawiedliwości, regulacji prawnych, które przeciwdziałają przyczynom przestępczości. Chronią one uczciwych przedsiębiorców i konsumentów, m.in. dzięki skutecznemu zwalczaniu przestępczości związanej z wyłudzeniem podatku VAT, a także odbieraniu majątku oszustom, którzy wzbogacili się na przestępstwie. Istotne również jest wprowadzenie przepisów ułatwiających ogłoszenie upadłości konsu-

menckiej.

W trakcie dyskusji prezentowane są także przygotowane w Ministerstwie Sprawiedliwości RP rozwiązania zapobiegające nadużyciom w inwestycjach drogowych oraz przyspieszające postępowania sądowe. Te sprawy są ważne dla biznesu i obywateli. Tematem kongresu jest również to, jak rządzący powinni troszczyć się o jakość prawa, gwarantującą powodzenie innowacyjnych przedsięwzięć gospodarczych czy społecznych. Chodzi też o rozwój inicjatyw, dzięki którym żaden z regionów i żaden z obywateli nie będzie dyskryminowany.

Motor rozwoju regionu

Konferencja w Krakowie służy również wzmocnieniu wielkiego

projektu politycznego i gospodarczego, istotnego dla całego naszego regionu, jakim jest „Trójmorze”.

Ideą spotkania jest przeświadczenie, że jasne i sprawiedliwe przepisy prawa przeciwdziałają przestępczości, budują zaufanie do państwa i przyczyniają się do wzrostu gospodarczego kraju oraz całych regionów Europy. Konferencja służy wspieraniu inicjatyw w tej dziedzinie i budowaniu forum eksperckiego.

Forum Prawo dla Rozwoju ma szansę stać się cyklicznym spotkaniem polskich i zagranicznych ekspertów, motorem rozwoju całego regionu.

Ministerstwo Sprawiedliwości
Rzeczypospolitej Polskiej

NFOŚiGW przekaże ponad 78 mln zł dla 10 miast na rozwój sieci wodno-kanalizacyjnych

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej przekaże kolejnym dziesięciu miejscowościom w Polsce ponad 78 mln zł dofinansowania na inwestycje wodno-kanalizacyjne. W tej kwocie ponad 16 mln zł pochodzi z Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko, a około 62 mln zł – ze środków własnych NFOŚiGW.

Rezultatem będzie rozbudowa oraz usprawnienie działania lokalnych sieci wodno-kanalizacyjnych na obszarze aglomeracji Somonino (woj. pomorskie), w gminie Ksawerów (woj. łódzkie), na terenie gminy Giżycko (woj. warmińskomazurskie), w Międzyzdrojach (woj. zachodniopomorskie), na terenie gminy Piątница (woj. podlaskie), w Polance Wielkiej (woj. małopolskie), w Rawiczu-Żołędniczy (woj.

wielkopolskie), w Markach i w Mińsku Mazowieckim (woj. mazowieckie) oraz w Leżajsku (woj. podkarpackie). Dzięki dotacjom z unijnego Funduszu Spójności oraz niskoprocentowanym pożyczkom ze środków krajowych NFOŚiGW mieszkańcy wymienionych miejscowości otrzymają nowoczesne instalacje wodno-kanalizacyjne. Łączne dofinansowanie do tych projektów, które NFOŚiGW przekaże beneficjentom, wyniesie 78 157 671 zł.

Somonino

Projekt pn. *Rozbudowa i modernizacja systemu wodno-kanalizacyjnego na terenie aglomeracji Somonino* został dofinansowany przez NFOŚiGW kwotą 4 660 256 zł. Całkowity jego koszt wyniesie 8 925 542 zł, przy czym –

obok zaangażowania środków własnych beneficjenta – w planie finansowym przewidziano dodatkowo niskoprocentowaną pożyczkę z NFOŚiGW w wysokości 2 645 000 zł. Umowa pozwalająca na przekazanie dofinansowania została podpisana przez: Dyrektora Departamentu Ochrony Wód NFOŚiGW Ewę Kamieńską oraz reprezentującego gminę Somonino Wójta Mariana Kryszewskiego. W ramach przedsięwzięcia przewidziano wybudowanie 8 km kanalizacji sanitarnej, 0,3 km sieci wodociągowej, oraz zakup wielofunkcyjnego pojazdu do obsługi sieci wod-kan. W Rybakach nastąpi także przebudowa stacji uzdatniania wody. Prace zostaną zakończone we wrześniu 2020 r., a efekt ekologiczny będzie osiągnięty rok później. Jego głównym wskaźnikiem ma być przyłączenie 358 nowych użytkowników

do sieci kanalizacyjnej. 10 nowych osób skorzysta z ulepszonego zaopatrzenia w wodę. Ilość uzdatnianej wody po zakończeniu projektu wyniesie 50 500 m³/rok.

Ksawerów

Gmina Ksawerów ze środków unijnych otrzyma 907 522 zł. Przeprowadzi inwestycje pn. *Rozbudowa sieci wod-kan z wdrożeniem inteligentnych systemów zarządzania siecią wodno-kanalizacyjną w Gminie Ksawerów*. Umowę regulującą przekazanie dofinansowania podpisali: Dyrektor Departamentu Ochrony Wód NFOŚiGW Ewa Kamińska oraz Wójt Gminy Ksawerów Adam Topolski. Całkowity koszt projektu wyniesie 1 313 238 zł, przy zaangażowaniu środków własnych beneficjenta. W ramach przedsięwzięcia zaplanowano budowę sieci kanalizacji sanitarnej w Ksawerowie o długości ponad 1,6 km, a także 0,58 km sieci wodociągowej. Uruchomiony zostanie system zarządzania siecią wodno-kanalizacyjną, w tym specjalne urządzenia do monitorowania pracy przepompowni ścieków oraz stacji uzdatniania wody. Infrastruktura wzbogaci się również o maszyny i urządzenia do czyszczenia sieci kanalizacyjnej. W konsekwencji liczba nowych użytkowników kanalizacji sanitarnej wyniesie 65 osób. 32 dodatkowe osoby skorzystają z ulepszonego zaopatrzenia w wodę. Pełny zakres prac powinien skończyć się z początkiem października br., natomiast osiągnięcie efektu ekologicznego spodziewane jest w październiku 2019 r.

Giżycko

Kwota 858 914 zł dotacji z NFOŚiGW zostanie przekazana do Gminnego Zakładu Komunalnego Sp. z o.o. z siedzibą w Bystrym, który przeprowadzi projekt pn. *Modernizacja sieci kanalizacyjnej na terenie Gminy Giżycko*. Umowę w tej sprawie podpisali: Dyrektor Departamentu Ochrony Wód NFOŚiGW Ewa Kamińska oraz Prezes Zarządu G.Z.K. Sp. z o.o. w

Bystrym – Andrzej Ligezowski. Koszt całkowity wszystkich przewidzianych prac inwestycyjnych wyniesie 1 242 899 zł (beneficjent uruchomi również środki własne). Głównym efektem przedsięwzięcia będzie remont 1,10 km kanalizacji sanitarnej, który ma zakończyć się 31 października 2019 r. Efekt ekologiczny osiągnięty rok później będzie dwuwymiarowy: 150 nowych użytkowników skorzysta z sieci kanalizacyjnej, a także z ulepszonego oczyszczania ścieków.

Międzyzdroje

NFOŚiGW przekaże 17 898 575 zł niskooprocentowanej pożyczki Zakładowi Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. z siedzibą w Międzyzdrojach na realizację projektu pn. *Uporządkowanie gospodarki ściekowej oraz modernizacja oczyszczalni ścieków na terenie aglomeracji Międzyzdroje*. Umowa w tej sprawie została podpisana przez: Dyrektor Departamentu Ochrony Wód NFOŚiGW Ewę Kamińską oraz Prezesa Zarządu Z.W. i K. Sp. z o.o. w Międzyzdrojach Grażynę Ingielewicz. Całkowity koszt przedsięwzięcia to 62 920 159 zł. W finansowanie projektu zaangażowane są również środki własne beneficjenta oraz przekazane wcześniej przez NFOŚiGW środki z unijnego Funduszu Spójności. Wsparcie finansowe posłuży do przebudowy oczyszczalni ścieków komunalnych, głównie w zakresie przeróbki i zagospodarowania osadów. Wybudowana zostanie również kanalizacja sanitarna o długości 7,56 km. Efekt prac oczekiwany jest z końcem 2020 r. Rok później zostanie osiągnięty efekt ekologiczny: 1515 nowych użytkowników skorzysta z sieci kanalizacyjnej. Ilość suchej masy komunalnych osadów ściekowych poddanych procesom przetwarzania sięgnie 0,57 tys. ton/rok.

Piątnica

Inwestycja pn. *Rozbudowa systemu wodno-kanalizacyjnego na terenie Gminy Piątnica w obszarze*

aglomeracji Łomża otrzyma dofinansowanie z NFOŚiGW w wysokości 4 025 483 zł. Umowa w tej sprawie została podpisana w siedzibie Narodowego Funduszu przez: Prezesa Zarządu NFOŚiGW Kazimierza Kujdę oraz Wójta Gminy Piątnica Krzysztofa Kozickiego. Koszt całkowity inwestycji zamknie się w kwocie 7 673 665 zł. Jego składową, obok ww. dotacji, są gminne środki własne. Plan projektu, który będzie realizowany w gminie Piątnica, w obszarze aglomeracji Łomża, przewiduje budowę: 7,12 km kanalizacji sanitarnej i 1,78 km sieci wodociągowej, która ma być zrealizowana do końca 2019 r.

W konsekwencji 1201 nowych użytkowników zostanie podłączonych do sieci kanalizacyjnej i tym samym będzie korzystać z ulepszonego oczyszczania ścieków. Z kolei 660 osób będzie korzystać z ulepszonego zaopatrzenia w wodę. Założony efekt ekologiczny zostanie osiągnięty pod koniec 2020 r. – To dofinansowanie jest dla gminy Piątnica bardzo ważne. Mamy w swoim zasięgu szczególnie chronione obszary Natura 2000 i to w odniesieniu do tego terenu dostaliśmy dotację na budowę kanalizacji i rozbudowę systemu wodnego dla ponad tysiąca osób. Wyremontowana i rozbudowana zostanie też linia wodociągowa. Już wszystkie miejscowości będziemy mieli podłączone do wodociągów, a kolejne będą korzystały z kanalizacji. Droga do otrzymania dotacji wymagała dużych nakładów pracy, ale cieszymy się i jesteśmy wdzięczni NFOŚiGW za jej udzielenie – powiedział Wójt Piątnicy Krzysztof Kozicki po podpisaniu umowy.

Polanka Wielka

Gmina Polanka Wielka otrzyma z NFOŚiGW 3 928 265 zł w formie dotacji na projekt pn. *Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Polanka Wielka – etap I – cz. 2, zadanie 1-5*. Umowa potwierdzająca przekazanie subwencji została podpisana przez: Dyrektor Departamentu Ochrony Wód NFOŚiGW

Ewę Kamieńską oraz Wójta Gminy Polanka Wielka Grzegorza Gałgana. Całkowity koszt projektu sięgnie 7 492 302 zł. W ramach przedsięwzięcia do końca czerwca 2021 r. zostanie wybudowana kanalizacja sanitarna o długości 17,94 km. Spowoduje to podłączenie do sieci 1412 nowych użytkowników. Taki efekt ekologiczny w pełni zostanie uzyskany do końca czerwca 2022 r.

Rawicz-Żołędnica

Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Rawiczu Sp. z o.o. otrzyma z NFOŚiGW dofinansowanie w wysokości 1 880 310 zł na projekt pn. *Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Żołędnicy*. Uzyskanie grantu umożliwiła umowa podpisana w sierpniu br. przez: Dyrektora Departamentu Ochrony Wód NFOŚiGW Ewę Kamieńską oraz Prezesa Zarządu Z.W. i K. Sp. z o.o. w Rawiczu Grzegorza Matysia. W finansowanie działań zaangażowane będą także środki własne beneficjenta na pokrycie VAT, a całkowity koszt projektu wyniesie 2 720 919 zł. Budowa sieci ma zakończyć się w czerwcu 2019 r. Oczekiwanym efektem ekologicznym, który ma zostać osiągnięty rok później, będzie umożliwienie 380 nowym osobom korzystania z sieci sanitarnej.

Marki

NFOŚiGW przekaże 9 769 159 zł niskooprocentowanej pożyczki Wodociągom Mareckim Sp. z o.o. na realizację projektu pn. *Budowa kanalizacji sanitarnej na obszarze aglomeracji miasta Marki – etap III*. Umowę w tej sprawie podpisali: Dyrektor Departamentu Ochrony Wód NFOŚiGW Ewa Kamieńska oraz Dyrektor Zarządu spółki Wodociąg Marecki – Kajetan Specjal. Koszt całej inwestycji wyniesie 46 171 975 zł. W projekt zostaną zaangażowane środki własne beneficjenta. Przewidziano także dotacje z programu POIiŚ. Inwestycja realizowana w Markach, w aglomeracji Warszawa, ma być zakończona do 25 maja 2021 r. Zaplanowano kilka

zadań inwestycyjnych, m.in. wykonanie kolektorów kanalizacyjnych o długości 14,5 km, umożliwiających zebranie ścieków z nieskanalizowanych dotychczas obszarów aglomeracji. Ponadto wybudowana zostanie stacja uzdatniania wody (SUW) w Markach o wydajności 150 m³/h, w skład której mają wejść: ujęcie wód podziemnych, budynek SUW, zbiornik retencyjny wody uzdatnionej oraz urządzenia i obiekty techniczne wraz z infrastrukturą techniczną. W celu połączenia nowej SUW z istniejącą siecią wodociągową miasta, wybudowana zostanie magistrala o długości ok. 1 km. Powstanie również system monitoringu stanu pracy ponad 60 istniejących w Markach sieciowych pompowni ścieków oraz pompowni planowanych do wykonania w ramach realizowanych obecnie zadań. Wybudowana będzie także stacja obsługi samochodów specjalistycznych służących do czyszczenia sieci kanalizacyjnej. Na terenie stacji zlokalizowane zostaną obiekty przeznaczone do przetwarzania osadów usuwanych z kanałów oraz pompowni w trakcie ich czyszczenia (budynek technologiczny) oraz obiekty związane z działalnością Działu Eksploatacji Sieci Kanalizacyjnej (budynek techniczny). Spodziewany (do 25 maja 2022 nr.) efekt ekologiczny wynikający z realizacji tego projektu to 1084 nowych użytkowników podłączonych do sieci kanalizacyjnej. Tyle samo osób skorzysta z ulepszonych oczyszczania ścieków.

Mińsk Mazowiecki

Przedsięwzięcie pn. *Stworzenie innowacyjnego systemu gospodarki osadowej i uzdatniania wody dla potrzeb aglomeracji Mińsk Mazowiecki* otrzyma dofinansowanie z NFOŚiGW w postaci niskooprocentowanej pożyczki w wysokości 22 629 184 zł. Umowa w tej sprawie została podpisana przez: Dyrektora Departamentu Ochrony Wód NFOŚiGW Ewę Kamieńską i Prezesa Zarządu Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Mińsku Mazowieckim Bernarda

Krekorę. Koszt całkowity projektu został ustalony na poziomie 78 660 164 zł. Jego dodatkowymi składowymi są środki własne gminy oraz wcześniej udzielona ze środków unijnych dotacja z NFOŚiGW. W ramach projektu została zaplanowana przebudowa części osadowej oczyszczalni ścieków w Mińsku Mazowieckim, w tym budowa instalacji do wytwarzania biogazu z osadów ściekowych i wykorzystania go do produkcji ciepła i energii elektrycznej na potrzeby oczyszczalni, a także zakup maszyn i urządzeń potrzebnych do technicznej obsługi przetwarzania osadów. Równolegle w mieście zbudowana zostanie nowa stacja uzdatniania wody przy ul. Mireckiego o docelowej wydajności 120 m³/h. Zmodernizowana zostanie także SUW „Kędzierak” przy ul. Kolbielskiej o docelowej wydajności 300 m³/h. Do efektywnego zarządzania całą bazą wodno-kanalizacyjną przyczyni się wdrożenie zintegrowanego systemu zarządzania infrastrukturą sieciową, w tym stworzenie centralnej dyspozytorni, wdrożenie oprogramowania zarządzającego centralnym systemem informatycznym i powiązanie go z aplikacjami zarządzającymi, rozbudowa systemu SCADA, wdrożenie systemu GIS wraz z hydraulicznym modelem sieci i systemem monitoringu przepływów na sieci oraz modernizacja automatyki. Prace zostaną zakończone w czerwcu 2022 r. a związane z nimi efekt ekologiczny ma być osiągnięty rok później. W jego zakresie ilość suchej masy komunalnych osadów ściekowych poddawanych procesom przetwarzania osiągnie poziom 1,6 tys. ton/rok. Natomiast ilość uzdatnianej wody po zakończeniu projektu sięgnie 1 700 000 m³/rok. Wytworzone osady ściekowe będą przekształcane w granulaty nawozowe do stosowania w rolnictwie.

Leżajsk

NFOŚiGW przekaże także 11 600 000 zł niskooprocentowanej pożyczki Miejskiemu Zakładowi Komunalnemu Sp. z o.o. z siedzibą

w Leżajsku na realizację projektu pn. *Rozbudowa oczyszczalni ścieków w Leżajsku wraz z rozbudową i przebudową infrastruktury towarzyszącej oraz usprawnieniem zarządzania majątkiem sieciowym*. Umowa w tej sprawie została podpisana przez: Dyrektora Departamentu Ochrony Wód NFOŚiGW Ewę Kamieńską oraz Prezesa Zarządu M.Z.K Sp. z o.o. w Leżajsku Jerzego Sidora. Całkowity koszt przedsięwzięcia to 39 631 000 zł. W jego realizację zostały zaangażo-

wane także środki własne beneficjenta oraz przekazane wcześniej przez NFOŚiGW środki POiŚ. Wsparcie dotyczy realizowanej w Leżajsku rozbudowy i modernizacji oczyszczalni ścieków wraz z usprawnieniem zarządzania majątkiem sieciowym. Zakończenie prac spodziewane pod koniec 2020 r., a efekt ekologiczny zostanie osiągnięty rok później.

Dofinansowania wyżej wymienionych przedsięwzięć umożliwi Program Operacyjny Infrastruktura

i Środowisko 2014-2020 i należące do niego działanie 2.3 *Gospodarka wodno-ściekowa w aglomeracjach*, realizowane w ramach II osi priorytetowej. Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej wdraża je we współpracy z Ministerstwem Środowiska (Instytucją Pośredniczącą), natomiast Instytucją Zarządzającą jest Ministerstwo Inwestycji i Rozwoju.

Sławomir Kmiecik
NFOŚiGW

NFOŚiGW

Babiogórski Park Narodowy otrzyma 1,7 mln zł dotacji na badanie ekosystemów metodą teledetekcji

Wsparty przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej projekt pn. „Ocena stanu ekosystemów Babiogórskiego Parku Narodowego za pomocą nowoczesnych metod teledetekcyjnych” będzie prowadzony przez trzy lata. Powierzchnia siedlisk poddanych analizie obejmie ponad 3391 ha. Celem jest gruntowne zbadanie stanu przyrodniczego obszarów chronionych.

Chodzi o teren położony w granicach Babiogórskiego Parku Narodowego (BPN), zaliczanego do światowej sieci Rezerwatów Biosfery, który obejmuje jednocześnie obszary Natura 2000 „Babia Góra” PLB120011 i PL 120001. Teledetekcja to rodzaj badania wykonywanego zdalnie, z odległości, przy wykorzystaniu specjalistycznych czujników.

Umowa dofinansowania inicjatywy została podpisana 25 września br. w siedzibie NFOŚiGW. Sygnowali ją: Zastępca Pre-

zesa Zarządu NFOŚiGW Anna Król i Dyrektor Babiogórskiego Parku Narodowego dr Tomasz Pasierbek. Całkowity koszt projektu wyniesie 2 037 987 zł, z czego dotacja przekazana przez NFOŚiGW ze środków europejskich to 1 732 289 zł.

W przedsięwzięciu zaplanowano pozyskanie aktualnych i histo-

rycznych danych teledetekcyjnych oraz przeprowadzenie szeregu analiz środowiska naturalnego. Uzyskane i uporządkowane informacje pozwolą podjąć odpowiednie decyzje podczas planowania i realizacji zadań ochronnych BPN. Osiągnięcie efektu ekologicznego, czyli pełnej oceny sytuacji fauny i flory na tym rozległym obszarze, spo-

Od lewej: Zastępca Prezesa Zarządu NFOŚiGW Anna Król, Dyrektor BPN dr Tomasz Pasierbek, Dyrektor Departamentu Ochrony Przyrody i Edukacji Ekologicznej NFOŚiGW Małgorzata Adamska.

Fot. NFOŚiGW/A.Poleć

dziewane jest pod koniec grudnia 2021 r.

– To projekt ważny dla nas z kilku powodów – zaznaczył Dyrektor BPN dr Tomasz Pasierbek podczas uroczystości podpisywania umowy. – Po pierwsze, finalizujemy obecnie uchwalanie „Planu Ochrony”, który – jako dokument strategiczny – będzie obowiązywał w BPN przez 20 lat. Zakłada on różnorodne działania i wyznacza konkretne wskaźniki do osiągnięcia. Dzięki nowym możliwościom będziemy mieli fantastyczną okazję, żeby określić punkt wyjścia dla obowiązywania „Planu Ochrony”. Będziemy też w stanie w odpowiednich interwałach czasowych powtarzać badania na-

szej fauny i flory. W konsekwencji zdołamy rzetelnie określić, czy działania ochronne, które zaplanowaliśmy wobec ekosystemów, są skuteczne.

Dyrektor BPN zauważył, że nie sposób mówić o trosce o przyrodę, jeśli nie prowadzi się odpowiedniego monitoringu środowiska i stanu zasobów przyrodniczych na terenie parku. Badania można wykonywać metodami klasycznymi, na przykład robiąc zdjęcia fitosocjologiczne albo prostą analizę drzewostanu, ale warto korzystać z najnowszych metod, czyli z analizy teledetekcyjnej. – Szczególnie należy to czynić w parkach narodowych, które stanowią 1 procent najcenniejszych

obszarów przyrodniczych w skali całego kraju. W Babiogórskim Parku Narodowym umożliwi to dotacja przekazana przez NFOŚiGW – podkreślił Dyrektor BPN, dr Tomasz Pasierbek.

Źródłem dofinansowania projektu jest działanie 2.4 *Ochrona przyrody i edukacja ekologiczna* prowadzone w ramach II osi priorytetowej Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020, które NFOŚiGW wdraża w porozumieniu z Ministerstwem Środowiska.

Sławomir Kmiecik
NFOŚiGW

Ciąg dalszy ze s.1

NFOŚiGW wesprze samorządy w rozwoju elektromobilności

Wsparcie działań jednostek samorządu terytorialnego niezbędnych do realizacji polityki elektromobilności jest celem ogłoszonego przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej programu, w którym do rozdysponowania jest 10 mln zł. Powiaty, gminy oraz ich związki wnioski o dotacje będą mogły składać od 15 października 2018 r.

NFOŚiGW dofinansuje przygotowanie strategii rozwoju elektromobilności służących realizacji celów wynikających m.in. z Programu Rozwoju Elektromobilności w ramach Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju (SOR), w tym w szczególności z: Planu Rozwoju Elektromobilności „Energia do przyszłości” (przyjęty przez Radę Ministrów dnia 16.03.2017 r.), Krajowych ram polityki rozwoju infrastruktury paliw alternatywnych (przyjęte przez Radę Ministrów dnia 29.03.2017 r.) oraz Ustawy o elektromobilności i paliwach alternatywnych.

W przedkładanych fiszkach projektowych oceniane będą m.in.: realność harmonogramu działań mających na celu wdrożenie strategii rozwoju elektromobilności, innowacyjność rozwiązania będącego rezultatem projektu, dostosowanie taboru oraz infrastruktury transportowej do potrzeb osób niepełnosprawnych, a także wpływ realizacji strategii na poprawę jakości powietrza.

Nabór w ramach programu priorytetowego pn. *Gepard II*, Część 2) *Strategia rozwoju elektromobilności* potrwa do 7 grudnia 2018 r. Na bezzwrotne dotacje przewidziano łącznie 10 mln zł, na przygotowanie 100 szt. strategii. Realizacja programu jest przewidziana na lata 2018-2019.

Wysokość wsparcia będzie zależna od wielkości miast. Dla małych i średnich przewidziane jest wsparcie w wysokości do 50 tys. zł, z kolei dla dużych – do 100 tys. zł. W przypadku pozostałych jednostek samorządu terytorialnego lub

ich związków przy ustalaniu wysokości dofinansowania będzie brana pod uwagę liczba mieszkańców. Wszyscy wnioskodawcy mają szansę uzyskać dofinansowanie do 100 proc. kosztów kwalifikowanych.

Zapisy programu NFOŚiGW (który działa pod nadzorem Ministerstwa Środowiska) przewidują, że jeden wnioskodawca może złożyć jeden wniosek o dofinansowanie w formie dotacji. Ponadto dofinansowanie nie będzie udzielane na przedsięwzięcia, które uzyskały już wsparcie ze środków NFOŚiGW w ramach innych programów.

Szczegóły naboru:

<http://nfosigw.gov.pl/oferta-finansowania/srodki-krajowe/programy-priorytetowe/gepard-ii--transport-niskoemisyjny-czesc-2/informacje-o-naborze/>

Sławomir Kmiecik
Donata Bieniecka
NFOŚiGW

Kolejni sportowcy w team100!

Do programu team100 dołączają kolejni perspektywiczni sportowcy, w tym dziesięcioro z niepełnosprawnościami. Programem do tej pory objętych było 202 zawodników. Sukces inicjatywy zadecydował o zwiększeniu liczby beneficjentów do 250!

Program został zainaugurowany 21 czerwca 2017 roku z inicjatywy ministra Witolda Bańki. Od tego czasu beneficjenci team100 zdobyli

Wspieranie młodych polskich

tekście igrzysk olimpijskich. Wspieramy młode talenty, uczymy odpowiedzialności i podejmowania właściwych decyzji. Myślimy o kształceniu polskiego sportu w perspektywie długoterminowej. Jestem przekonany, że ten model dodatkowego wsparcia efektywnie przyczyni się do rozwoju młodego pokolenia mistrzów – mówi Minister Sportu i Turystyki **Witold Bańka**, pomysłodawca Programu.

Beneficjenci objęci programem w każdym roku otrzymują wsparcie w wysokości ok. 40 tysięcy złotych, którymi refundują np. opiekę lekarską, suplementację, zakup sprzętu, studia, wynajem mieszkania.

Team100 jest programem Ministerstwa Sportu i Turystyki oraz Polskiej Fundacji Narodowej, realizowanym we współpracy z Instytutem Sportu – Państwowym Instytutem Badawczym. Główny cel projektu to wsparcie młodych, polskich i perspektywicznych sportowców, członków kadr narodowych w dyscyplinach olimpijskich, którym oprócz szkolenia związkowego jest zapewniana dodatkowa, indywidualna ścieżka finansowania.

Ponizej link do YouTube, na

186 medali, w tym 49 złotych, 63 srebrnych, 74 brązowych. Dzięki nim o Polsce można usłyszeć na największych imprezach sportowych na świecie.

Cieszy mnie, że mimo iż team100 jest nastawiony na przyszłość, to efekty w postaci międzynarodowych sukcesów zawodników do niego należących są widoczne już dziś. Program team100 jest niezwykle istotnym projektem z punktu widzenia strategii rozwoju polskiego sportu, zwłaszcza w kon-

sportowców jest dla nas wielkim zaszczytem i honorem. Cieszę się, że dzięki temu pomagamy im spełniać marzenia i sportowe ambicje. Rozszerzenie programu team100 o kolejne 48 osób to ogromna szansa dla naszego kraju na następne sukcesy sportowe. Wierzę, że ta inicjatywa będzie dalej owocować w postaci wielu rekordów i medali. Trzymam za wszystkich mocno kciuki – mówi **Filip Rdesiński**, Prezes Polskiej Fundacji Narodowej.

którym znajduje się film „Wioślarze” prezentujący sportowców, beneficjentów programu Team100.

https://www.youtube.com/watch?v=Pp1LAHa_81Q

Link do pełnej listy Beneficjentów Team100

**Ministerstwo Sportu i Turystyki
Rzeczypospolitej Polskiej**

Wsparcie unijne dla obwodnicy Sanoka

Ponad 143 mln zł dofinansowania z UE otrzyma Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad na realizację obwodnicy Sanoka w ciągu drogi krajowej nr 28. Nowa droga ma być gotowa w połowie przyszłego roku.

Droga krajowa nr 28, przebiegająca obecnie przez Sanok, jest zaliczana do podstawowego układu komunikacyjnego Polski. Dla mieszkańców miasta i regionu oznacza to znaczną uciążliwość spowodowaną tranzytem pojazdów ciężkich, na który nakłada się ruch lokalny. Ukończenie obwodnicy Sanoka zwiększy bezpieczeństwo ruchu drogowego oraz ułatwi dojazd do przejść granicznych południowo-wschodniej części kraju - powiedział wiceminister infrastruktury Marek Chodkiewicz.

Inwestycja obejmuje budowę ok. 7-kilometrowej obwodnicy Sanoka w ciągu drogi krajowej nr 28 Zator – Medyka, wraz z infrastrukturą techniczną, budowlami i urządzeniami budowlanymi. Realizowa-

na jest w systemie „projektuj-buduj”. Wartość całkowita projektu to 207,2 mln zł. Wartość dofinansowania z UE w wysokości 143,7 mln zł będzie pochodzić z Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020.

Wykonawcą prac na obwodnicy Sanoka jest Konsorcjum spółek: Max Bögl Polska Sp. z o. o. i Max Bögl Stiftung & Co. KG.

Zakres inwestycji obejmuje: 1/. Budowę jednojezdniowej drogi krajowej klasy GP o przekroju 2+1. 2/. Budowę 4 skrzyżowań jednopoziomowych w ciągu obwodnicy. 3/. Budowę przejść dla zwierząt i innych urządzeń ochrony środowiska. 4/. Budowę obiektów inżynierskich (8 mostów, 4 wiadukty, 18 przepustów). 5/. Budowę pary Miejsc Kontroli Pojazdów. 6/. Budowę elementów odwodnienia. 7/. Budowę oznakowania drogowego oraz urządzeń bezpieczeństwa ruchu. 8/. Budowę oświetlenia drogowego. 9/. Przebudowę kolidujących z trasą obwodnicy istniejących urządzeń infrastruktury technicznej.

Początek obwodnicy zlokalizowany jest na skrzyżowaniu drogi wojewódzkiej nr 886 z ul. Krakowską (DK 28), a koniec stanowi włączenie jej do drogi krajowej nr 84 (ul. Lipińskiego).

Podstawowym celem budowy obwodnicy Sanoka jest wyprowadzenie ruchu tranzytowego poza tereny zabudowy miasta, a przez to odciążenie jego układu komunikacyjnego, zwiększenie przepustowości i prędkości ruchu tranzytowego na drogach DK 28 i DK 84. Inwestycja poprawi również dostępność ekonomiczną i komunikacyjną regionu, zostanie skrócony czas podróży, zwiększy się bezpieczeństwo ruchu przy jednoczesnym zachowaniu wymogów ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju.

**Ministerstwo Infrastruktury
Rzeczypospolitej Polskiej**

O wspólnych projektach infrastrukturalnych na spotkaniu Grupy V4

Budowa kolei dużych prędkości, szlak Via Carpatia i Pakiet Mobilności były tematami spotkania ministra infrastruktury Andrzeja Adamczyka z ministrami państw Grupy Wyszehradzkiej (V4) – ministrem spraw zagranicznych i handlu Węgier Peterem Szijjarto, ministrem transportu i budownictwa

Słowacji Árpádem Érsekiem oraz Danem Ťokiem, ministrem transportu Czech, które odbyło się 1 października 2018 r. w Szczyrbskim Plesie na Słowacji. Ministrowie podpisali również deklarację w sprawie rozwoju kolei dużych prędkości we wszystkich państwach Grupy Wyszehradzkiej.

Dzisiejsza (01.10.2018) deklaracja potwierdza, że w projekcie rozwoju kolei dużych prędkości będą brały udział cztery państwa. To niewątpliwie przedsięwzięcie cywilizacyjne, które może zmienić mapę transportową Unii Europejskiej na korzyść naszego regionu. Kolej Dużych Prędkości będzie łączyć kraje Grupy Wyszehradz-

kiej, podobnie jak połączy je Via Carpatia – powiedział minister Adamczyk.

Międzynarodowa trasa Via Carpatia połączy północ i południe Europy i będzie przebiegać między innymi przez kraje Grupy V4.

Cieszę się, że wszystkie państwa zaangażowane w projekt Via Carpatia podkreślają znaczenie tego korytarza dla UE i jej sąsiadów oraz potwierdzają jego wysoką rangę. Jest to dla nas powód do zadowolenia, ale i motywacja do intensyfikacji wspólnych działań zmierzających do wpisania całej

trasy do sieci bazowej TEN-T podczas jej najbliższej rewizji – mówił A. Adamczyk.

Budowa szlaku Via Carpatia przyniesie mieszkańcom Europy Środkowo-Wschodniej konkretne korzyści. Przede wszystkim będzie to wyraźna poprawa dostępności transportowej i integracja obszarów wschodniego pogranicza Unii Europejskiej – dodał minister Adamczyk.

Ministrowie krajów V4 rozmawiali również o Pakiecie Mobilności, który jest obecnie jedną z najważniejszych kwestii poruszanych

na forum unijnym. Przedstawiciele rządów Grupy Wyszehradzkiej potwierdzili, że ich celem jest prezentowanie jednolitego i skoordynowanego stanowiska podczas dalszych prac, tak aby skutecznie bronić zasad równej konkurencji na unijnym rynku transportowym.

Spotkanie ministrów zostało zorganizowane przez Słowację, która sprawuje obecnie przewodnictwo w V4.

**Ministerstwo Infrastruktury
Rzeczypospolitej Polskiej**

Informacja ws. przygotowań do budowy S12 Radom Południe – Puławy

S12 to bardzo ważna trasa, łącząca trzy województwa. Prace przygotowawcze do realizacji tej drogi, w tym odcinka Radom Południe – Puławy, zostały rozpoczęte dopiero przez obecny rząd.

Inwestycja jest na etapie zbierania informacji dotyczących możliwych lokalizacji trasy. Dopiero po ich zakończeniu będzie można przystąpić do określenia jej preferowanego przebiegu.

13 września ubiegłego roku GDDKiA zawarła umowę z niezależną firmą, której zadaniem będzie opracowanie studium techniczno-ekonomiczno-środowiskowego i uzyskanie decyzji środowiskowej. Na zrealizowanie tego zadania firma ma czas do maja 2020 r.

Wybór niezależnej od GDDKiA firmy nastąpił właśnie po to, i jest to przyjętą praktyką, aby nie było zarzutów wpływania kogokolwiek na prace związane z wyborem przebiegu trasy.

W ramach prac przygotowawczych odbyły się już II tury spotkań informacyjnych z mieszkańcami regionu, po to aby możliwy był wybór najkorzystniejszego wariantu przebiegu drogi.

Mówienie na tym etapie, że został już dokonany wybór trasy jest całkowicie bezzasadne.

Dla S12 do tej pory zostało przedstawionych kilka wariantów. 1/. Wariant B - brązowy - funkcjonował orientacyjnie w tym przebiegu już od poprzedniej próby ustalenia trasy S12 w latach 2007-2009 i został pokazany na I spotkaniu informacyjnym jako pomarańczowy, który w rejonie Huty Mazowszańskiej rozplątał się na 3 warianty (niebieski, zielony i pomarańczowy). 2/. Wariant C - błękitny (południowy) - został wprowadzony na wniosek mieszkańców Kowali po pierwszych spotkaniach informacyjnych i został pokazany na II spotkaniu informacyjnym w kwietniu br. 3/. Wariant A - różowy – wariant wypracowany przez GDDKiA po spotkaniach z gminą Kowala, Skaryszew, Gózd i Radom

jako najlepiej łączący interesy tych gmin i również zaprezentowany na II spotkaniu informacyjnym w kwietniu br. 4/. Wariant łącznik AB – szary - podwariant wprowadzony po I turze spotkań, w celu uzyskania pełnej analizy wielowariantowej na terenie Kowali.

Na wybór proponowanych przebiegów wpływ miały przede wszystkim protesty mieszkańców Kowali, Gozdu i Skaryszewa. Z uwagi na to firma przygotowująca materiały projektowe nadal pracuje nad kolejnymi wariantami przebiegu drogi, uwzględniającymi wnioski mieszkańców.

Na drugi tydzień listopada 2018 r. została zaplanowana kolejna runda spotkań informacyjnych z mieszkańcami.

W ramach procesu uzyskiwania decyzji środowiskowej dla każdej inwestycji przedstawianych jest kilka wariantów przebiegu trasy, tego wymagają także przepisy, tak aby wybrany został najkorzystniejszy, zarówno dla mieszkańców, jak i najmniej kolidujący przyrodniczo.

Niekiedy, w trudnym przyrodniczo terenie lub w przypadku inwestycji przebiegających przez tereny zurbanizowane, opracowywanych jest nawet kilkanaście propozycji przebiegu drogi.

Po spotkaniach informacyjnych z mieszkańcami projektant będzie miał za zadanie przeanalizować wszystkie zgłoszone uwagi i wprowadzić ewentualne korekty do dokumentacji. Następnie projektant złoży do oddziału GDDKiA w Warszawie (planowane w I połowie 2019 r.) studium techniczno-

ekonomiczno-środowiskowe, na podstawie którego zostanie wskazany wariant rekomendowany.

Złożenie wniosku o decyzję środowiskową planowane jest w drugim kwartale przyszłego roku. Następnie RDOS przeprowadzi kolejne konsultacje z mieszkańcami.

Ostateczny przebieg S12 w okolicach Radomia wskaże Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w drodze administracyjnej, po opracowaniu wszystkich niezbędnych do-

kumentów przez niezależną firmę i zaakceptowaniu ich przez GDDKiA. Jest to planowane w połowie 2020 r.

Informacje o aktualnym stanie zaawansowania prac projektowych są na bieżąco umieszczone na stronie projektu: http://s12-radom-pulawy.pl/S12_Google.html.

**Ministerstwo Infrastruktury
Rzeczypospolitej Polskiej**

Umowa na S14 Łódź Lublinek – Teofilów podpisana

5 października 2018 r., w obecności ministra infrastruktury Andrzeja Adamczyka, łódzki oddział Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad zawarł umowę na projekt i budowę drogi ekspresowej S14 od węzła Łódź Lublinek do węzła Teofilów. Jest to pierwszy odcinek zachodniej obwodnicy Łodzi o długości 12,2 km.

Realizacja drogi ekspresowej S14 to bardzo ważny moment dla mieszkańców Łodzi, Aleksandrowa Łódzkiego, Pabianic, Zgierza i Konstancyna Łódzkiego, ale też dla wielu kierowców, którzy dziś w ruchu tranzytowym przejeżdżają przez centra tych miejscowości. Dzięki niej aglomeracja łódzka, która jest położona w ścisłym centrum Polski, już wkrótce uzyska jeszcze lepszy dostęp do wygodnej i bezpiecznej sieci dróg – powiedział minister infrastruktury Andrzej Adamczyk.

Wykonawcą prac na odcinku S14 Łódź Lublinek - Teofilów będzie konsorcjum firm Budimex –

Strabag, które zaprojektuje i wybuduje trasę za 561,8 mln zł w ciągu 32 miesięcy od podpisania umowy. Do czasu realizacji robót nie wlicza się okresów zimowych (tj. od 15 grudnia do 15 marca).

Zakres zadania obejmuje projekt i budowę dwujezdniowej trasy o nawierzchni bitumicznej wraz z infrastrukturą techniczną. W ramach I-go odcinka S14 powstaną 3 węzły drogowe: Łódź Lublinek, Łódź Retkinia i Konstancynów Łódzki.

Zaprojektowany zostanie także węzeł Łódź Teofilów, umożliwiający w przyszłości wykonanie kolejnego zjazdu z obwodnicy. Na odcinku Łódź Lublinek - Teofilów powstanie ponad dwadzieścia obiektów inżynierskich (wiadukty, mosty, duże i małe przejścia dla zwierząt).

Przebudowane zostaną odcinki istniejących dróg w miejscach połączenia z drogą ekspresową, powstaną także urządzenia ochrony środowiska i bezpieczeństwa ruchu dro-

gowego oraz przebudowana zostanie infrastruktura techniczna (sieć wodno-kanalizacyjna, gazowa, elektroenergetyczna, telekomunikacyjna, urządzenia melioracyjne).

Budowa drogi ekspresowej S14 jest istotna zarówno z punktu widzenia transportu regionalnego, jak i dla krajowego układu komunikacyjnego. Pozwoli domknąć „ring” tras szybkiego ruchu wokół aglomeracji łódzkiej, co poprawi warunki życia mieszkańców: Łodzi, Pabianic, Zgierza, Konstancyna Łódzkiego i Aleksandrowa Łódzkiego, a także skróci czas przejazdu przez centrum kraju, poprawiając jednocześnie bezpieczeństwo podróżowania. Odcinek ten odciąży położoną na wschód od Łodzi autostradę A1, a także ułatwi poruszanie się po całej aglomeracji, bez konieczności przejazdu przez centra miast.

**Ministerstwo Infrastruktury
Rzeczypospolitej Polskiej**

OŚRODEK **BIOVILLA** ZAPRASZA

Imprezy rodzinne : chrzciny, komunie, wesela, stypy, imieniny, rocznice, jubileusze, zjazdy rodzinne, bankiety, kameralne spotkania w gronie przyjaciół, szkolenia, konferencje, spotkania firmowe.

Świadczymy też usługi cateringowe. Oferujemy pobyt wypoczynkowy w kameralnych i komfortowych pokojach oraz apartamentach.

Restauracja i sale konferencyjne wyposażone są w klimatyzację oraz nowoczesny sprzęt audiowizualny.

Stobnicko 14 A

tel. 612913667 oraz 693105339

www.biovilla.pl

Ciąg dalszy ze s.1

OŚWIADCZENIE Nieprawdziwe informacje telewizji TVN24

Ministerstwo Sprawiedliwości oświadcza, że telewizja TVN24 w programie „Czarno na białym” wyemitowała 1 października 2018 roku reportaż o Rejestrze Sprawców Przepięstw na Tle Seksualnym (rejestr pedofilów), w którym zawarte są nieprawdziwe informacje i manipulacje. Mimo wielokrotnych publicznych wyjaśnień, sprostowań i komunikatów Ministerstwa Sprawiedliwości telewizja TVN24 powiela kłamstwa, jakoby w rejestrze pedofilów celowo ukryto czy pominięto księży.

W reportażu „Czarno na białym” wypowiada się m.in. Pani Poseł Joanna Scheuring-Wielgus, która twierdzi, że „faktem jest, iż ominięto albo specjalnie ukryto księży (w rejestrze) pedofilów”. To nieprawda. Umieszczenie w rej-

strze, zarówno w części jawnej, jak i niejawnej, zależy tylko i wyłącznie od kwalifikacji czynu sprawcy dokonanej przez sąd i zawartej w wyroku. Nieprawdą jest, że rejestr stworzono w taki sposób, by nie trafiali tam księży pedofile. Rejestr funkcjonuje w sposób automatyczny – trafiają tam skazani na podstawie wyroków sądów, konkretnych artykułów i paragrafów Kodeksu karnego, zgodnie ze ściśle określonymi przepisami ustawy z 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym, na mocy której wprowadzony został Rejestr Sprawców Przepięstw na Tle Seksualnym. Nie miała i nie ma tu żadnego znaczenia profesja skazanego czy przynależność do jakiejś grupy społecznej.

Jeśli Pani Poseł Joanna Scheuring-Wielgus publicznie nie wycofa

swoich nieprawdziwych stwierdzeń, Minister Sprawiedliwości podejmie wobec niej odpowiednie kroki prawne.

W reportażu TVN24 „Czarno na białym” zawarta jest także manipulacja, jakoby to Ministerstwo Sprawiedliwości specjalnie dokonało podziału na rejestr jawny i niejawny. W rzeczywistości kształt ustawy został wypracowany podczas prac parlamentarnych. To ustawodawca określił finalnie, jak będzie wyglądał rejestr i którzy sprawcy trafią do jego publicznej części, a którzy tylko do części zastrzeżonej. Na decyzję parlamentu wpływ miały m.in. opinie krytyczne wobec pierwotnego projektu przygotowanego przez Ministerstwo Sprawiedliwości, zgłaszane przez Rzecznika Praw Obywatelskich Adama Bodnara, byłą Pierwszą

Prezes Sądu Najwyższego Małgorzatę Gersdorf, byłego Prokuratora Generalnego Andrzeja Seremeta czy Krajową Radę Sądownictwa. Ministerstwo zwraca przy tym uwagę, że w marcu 2016 roku w Sejmie w głosowaniu nad ostateczną wersją rejestru wzięła udział także ówczesna posłanka partii Nowoczesna Joanna Scheuring-Wielgus, która wstrzymała się od głosu.

Kłamstwem jest więc, że rejestr pozwala manipulować wprowadza-

nymi do niego danymi i celowo prowadzona jest akcja ukrywania księży skazanych za pedofilię.

Ministerstwo zwraca się do wszystkich redakcji z prośbą o niepowielanie nieprawdziwych informacji i manipulacji zawartych w programie „Czarno na białym” telewizji TVN24. Ministerstwo przypomina, że Minister Sprawiedliwości już zapowiedział wytoczenie procesu na drodze cywilnej przeciwko „Gazecie Wyborczej”, która opubli-

kowała kłamliwy artykuł o rzekomym ukrywaniu księży pedofilów. Autor artykułu przyznał potem publicznie, że podał nieprawdziwe paragrafy z sentencji wyroku wobec księdza, bohatera publikacji.

**Ministerstwo Sprawiedliwości
Rzeczypospolitej Polskiej**

Po spotkaniu PKP Polskich Linii Kolejowych S.A. z podwykonawcami firmy Astaldi

3 października 2018 r. w siedzibie PKP Polskich Linii Kolejowych odbyło się spotkanie członków Zarządu Spółki oraz wojewody lubelskiego Przemysław Czarnka z podwykonawcami Astaldi S.p.A.

Spotkanie przebiegało w rzeczowej atmosferze i było kontynuacją wczorajszego spotkania podwykonawców z wojewodą lubelskim Przemysławem Czarnkiem.

W sytuacji, kiedy generalny wykonawca - firma Astaldi zaprzestaje płatności na rzecz firm wykonujących prace przy realizacji linii kolejowych Lublin – Warszawa i Poznań – Leszno, w przeciwieństwie do naszych poprzedników, nie pozostawiamy podwykonawców bez wsparcia – powiedział

minister infrastruktury Andrzej Adamczyk.

PKP Polskie Linie Kolejowe przedstawiły szczegółowe informacje o nadzwyczajnych działaniach spółki względem regulowania należności dla podwykonawców. Określono najszybszy i zgodny z prawem sposób procedowania dokumentów, który pozwoli podwykonawcom uzyskać należności wynikające ze zobowiązań Astaldi S.p.A.

PKP Polskie Linie Kolejowe poinformowały, że dzięki szybkim działaniom wczoraj zostały już zrealizowane pierwsze wypłaty dla podwykonawców w Lesznie. Kolejne wypłaty, jedna trzecia wszystkich należności, tj. ponad 15 mln zł dla 5 podwykonawców z kontraktu

lubelskiego, będą zrealizowane jutro.

Ustalono, że kolejne spotkanie z podwykonawcami odbędzie się 15 października 2018 r. w Lublinie. Przedstawione zostanie na nim podsumowanie zrealizowanych działań. Podwykonawcy są i będą na bieżąco informowani o działaniach PKP Polskich Linii Kolejowych S.A.

Astaldi S.p.A wraz z konsorcjantami, na podstawie zawartych umów, są nadal zobowiązani wykonywać umowy na linii Lublin – Warszawa oraz linii Poznań – Leszno.

**Ministerstwo Infrastruktury
Rzeczypospolitej Polskiej**

Droga ekspresowa S5 Leszno Południe – Kaczkowo oddana do ruchu

5 października 2018 r., w obecności ministra infrastruktury Andrzeja Adamczyka, nastąpiło przekazanie do ruchu nowego odcinka drogi ekspresowej S5 Leszno Południe – Kaczkowo.

Droga ekspresowa S5 to jedna z najważniejszych arterii komunikacyjnych w Polsce, wspierająca rozwój gospodarczy naszego kraju. Dzięki udostępnieniu kolejnego odcinka S5 skorzystają nie tylko duże aglomeracje, takie jak Poznań

i Wrocław, ale także małe miejscowości, przez które przebiega obecnie ruch tranzytowy. Dla mieszkańców i kierowców każdy kolejny kilometr bezpiecznej i nowoczesnej drogi jest dobrą wiadomością – powiedział minister infrastruktury Andrzej Adamczyk.

Odcinek S5 Leszno Południe – Kaczkowo został wybudowany za 232,5 mln zł w ramach realizacji drogi ekspresowej S5 Poznań – Wrocław.

W ramach zadania powstała droga ekspresowa o długości ponad 9,5 km o przekroju 2x2 (dwie jezdnie po dwa pasy ruchu), z poszerzonym pasem dzielącym, który uwzględnia możliwość dobudowy trzeciego pasa dla każdej jezdni.

Zakres inwestycji obejmował m.in.: 1/. Budowę węzła drogowego Leszno Południe (na przecięciu z drogą wojewódzką nr 323). 2/. Przebudowę dróg w związku z budową obiektów inżynierskich zapewniających bezkolizyjny przejazd. 3/. Budowę równoległych dróg dojazdowych dla obsługi przyległego terenu oraz urządzeń związanych z utrzymaniem drogi. 4/. Budowę przepustów, oświetlenia, urządzeń organizacji i bezpieczeństwa ruchu drogowego. 5/. Budowę urządzeń ochrony środowiska. 6/. Budowę 8 obiektów inżynierskich, w tym: mostu nad Równem Polskim, (stanowiącym jedno-

częście przejście dla dużych zwierząt), 4 wiaduktów drogowych nad drogą S5, przejścia górnego dla zwierząt nad drogą S5 i linią kolejową E59.

W ramach inwestycji powstał także węzeł Dąbcze wraz z łącznikiem umożliwiającym skomunikowanie drogi krajowej nr 5 z drogą ekspresową S5 (poprzez węzeł Leszno Południe).

Budowa drogi ekspresowej S5 Leszno Południe – Kaczkowo pozwoli na skrócenie czasu podróży pomiędzy Poznaniem a Wrocławiem, przyczyni się do rozwoju gospodarczego regionu oraz uwolni od ruchu tranzytowego Leszno i Rydzynę, przez które przebiega droga krajowa nr 5.

W ramach S5 Poznań – Wrocław w budowie są jeszcze cztery odcinki: Poznań – Wronczyn (16,5

km), Radomicko-Leszno Południe (19,1 km) – oddanie do ruchu planowane jeszcze w tym roku oraz Wronczyn - Kościan Południe (18,9 km) i Kościan Południe – Radomicko (15,7 km), których ukończenie jest planowane pod koniec przyszłego roku.

S5 docelowo połączy Nowe Marzy (A1), Bydgoszcz, Poznań (A2) i Wrocław (A8) oraz zapewni sprawną komunikację pomiędzy województwami dolnośląskim, wielkopolskim i kujawsko-pomorskim.

Budowa drogi ekspresowej S5 Poznań – Kaczkowo jest dofinansowana ze Środków Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2014-2020.

**Ministerstwo Infrastruktury
Rzeczypospolitej Polskiej**

Ciąg dalszy ze s. 1

330 mln zł na poprawę stanu dróg krajowych

Minister Infrastruktury zatwierdził do realizacji 19 programów inwestycji dla zadań drogowych, których łączny koszt to niemal 330 mln zł. Są to zadania związane z przebudową, rozbudową i budową dróg krajowych, w tym obwodnic, rozbudową mostów oraz poprawą bezpieczeństwa ruchu poprzez przebudowę skrzyżowań, chodników i kładek dla pieszych oraz ścieżek rowerowych, budowę zatok autobusowych i sygnalizacji świetlnej.

Zadania te będą realizowane w województwach: zachodniopomorskim, lubuskim, wielkopolskim, dolnośląskim, mazowieckim, łódzkim i małopolskim.

Województwo zachodniopomorskie

Budowa obwodnicy Gryfina w ciągu drogi krajowej nr 31

Zadanie obejmuje budowę obwodnicy Gryfina w przekroju 1x2, budowę ekranów akustycznych, oświetlenia w rejonie skrzyżowań z drogami poprzecznymi oraz obiektów inżynierskich. Realizacja w latach 2022 - 2025.

Budowa drogi krajowej nr 31, odcinek w. Radziszewo A6/31 (z węzłem) – Gryfino. Zadanie obejmuje m.in. budowę nowo projektowanego odcinka drogi krajowej nr 31 w przekroju 1x2 o długości 9,6 km, przebudowę węzła Radziszewo (A6/DK31), przebudowę

wę czterech wiaduktów, budowę oświetlenia.

Obecny przebieg DK31 unieвозмолиwia poprawę parametrów technicznych. Budowa DK 31 w nowym przebiegu jest rozwiązaniem gwarantującym trwałą poprawę warunków komunikacyjnych. Jest to zadanie powiązane z budową obwodnicy Gryfina. Realizacja w latach 2024 - 2026.

Budowa sygnalizacji świetlnej w województwie zachodniopomorskim w ciągu drogi krajowej nr 10 w miejscowości Wapnica. Zadanie obejmuje budowę sygnalizacji świetlnej na przejściu dla pieszych w centrum Wapnicy, na którym koncentruje się duży ruch pieszych. Realizacja w 2018 r.

Województwo lubuskie

Rozbudowa drogi krajowej nr 22 w m. Krzeszycy w ramach zadania „Roboty budowlane na moście drogowym nad rz. Postomią”. Inwestycja polega na zwiększeniu nośności mostu (w km 29+374) przez rzekę Postomię w Krzeszycach do kl. A (wg PN-85/S-10030) i poszerzeniu obiektu. Realizacja w latach 2018 - 2019.

Województwo wielkopolskie

Przebudowa drogi krajowej nr 11 w Pile. Zadanie obejmuje

odcinek drogi krajowej nr 11 o długości 1,16 km (od km 181+987 do km 183+148).

Celem inwestycji jest wzmocnienie konstrukcji nawierzchni do 115 KN/oś, budowa ronda na skrzyżowaniu al. Niepodległości z ul. Popiełuszki oraz budowa pasa dla pojazdów skręcających w lewo na skrzyżowaniu ul. Niemcewicza i al. Niepodległości. Realizacja w latach 2018 - 2019.

Budowa sygnalizacji świetlnych na przejściach dla pieszych w m. Płytnica, Dobrzyca i Gościejewo, w ciągu drogi krajowej nr 11.

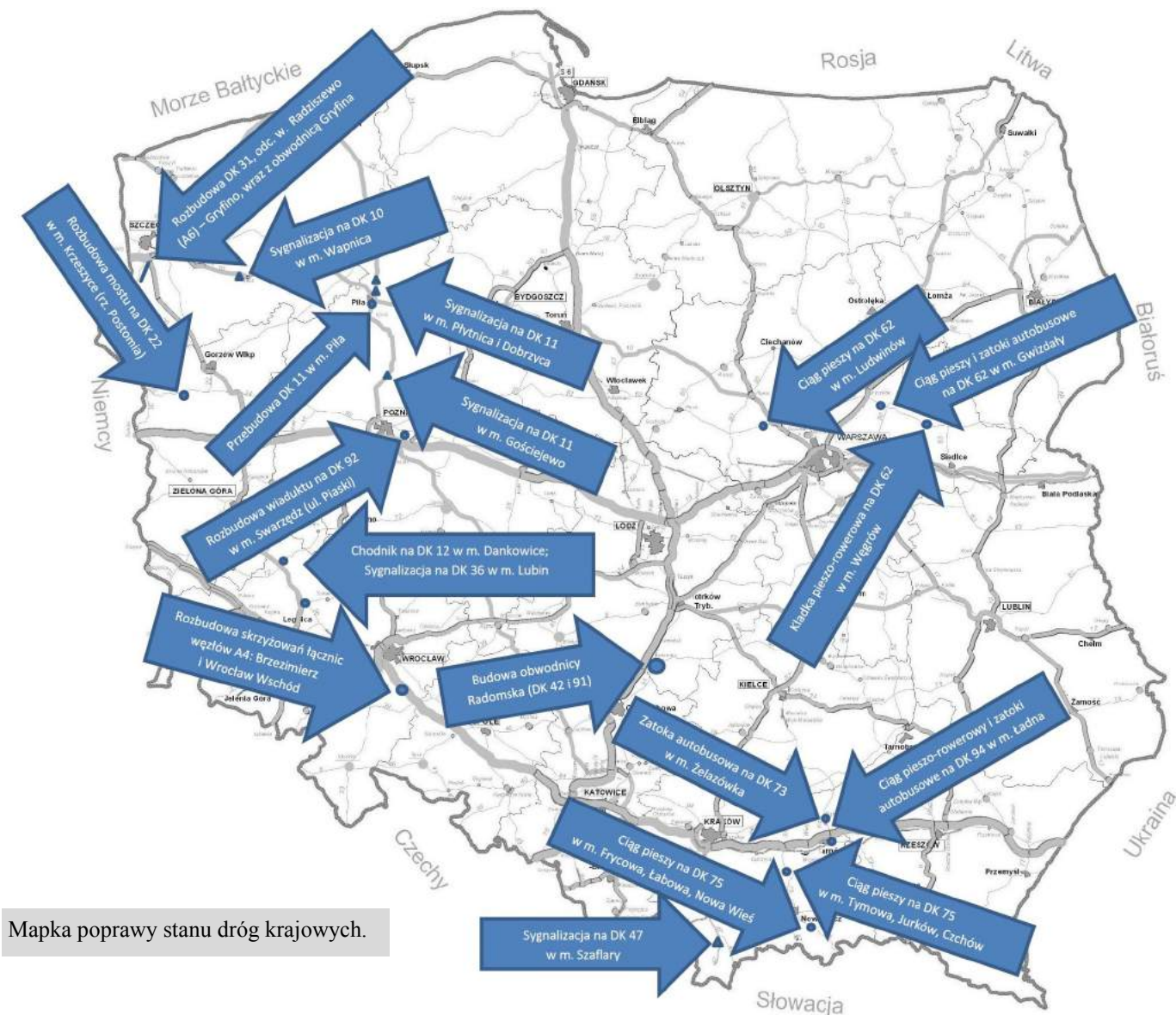
Planowany zakres inwestycji obejmuje budowę 3 kompletów sygnalizacji świetlnych z akomodacją w ciągu drogi krajowej nr 11 (w km: 164+2017 - Płytnica, 174+404

- Dobrzyca, 231+630 - Gościejewo). Realizacja w 2018 r.

Rozbudowa wiaduktu nad ul. Piaski w Swarzędzu w ciągu drogi krajowej nr 92. Zadanie obejmuje rozbudowę wiaduktu (od km 191+918 do km 192+018) i dostosowanie obiektu do przenoszenia obciążeń odpowiadających klasie A (wg PN-85/S-10030). Realizacja w latach 2021 - 2022.

Województwo dolnośląskie

Rozbudowa łącznic węzłów Brzezimierz i Wrocław Wschód autostrady A4. Zadanie obejmuje rozbudowę łącznicy węzła Brzezimierz w ciągu autostrady A4 z dro-

Mapka poprawy stanu dróg krajowych.

gą wojewódzką nr 396 (w km 164+674) oraz łącznicy węzła Wrocław Wschód w ciągu A4 z drogą wojewódzką nr 395 (w km 178+849). W ramach inwestycji zostaną zamontowane także tablice zmiennej treści. Realizacja w latach 2020 - 2021.

Budowa sygnalizacji dla pieszych w ciągu drogi krajowej nr 36 w Lubinie. Zadanie obejmuje budowę wzbudzonej sygnalizacji świetlnej na przejściu dla pieszych (w km 16+613), skoordynowanej z sygnalizacją na skrzyżowaniu DK 3 i DK36 (w km 16+794). Realizacja w 2018 r.

Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego w województwie dolnośląskim na DK 12 w Dankowicach (aneks)

Inwestycja polega na budowie chodnika wraz z odwodnieniem i kanałem technologicznym w ciągu drogi krajowej nr 12 (od km 111+453 do km 111+609). Realizacja w 2019 r.

Województwo mazowieckie

Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego w województwie mazowieckim na DK 62 w Ludwinowie. Zadanie obejmuje budowę ciągu pieszego wraz z odwodnieniem oraz przebudowę zjazdów (od km 288+008 do km 288+640). Realizacja w 2018 r.

Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego w województwie

mazowieckim na DK 62 w Gwizdałach. Zadanie obejmuje budowę ciągu pieszego o długości 2,9 km wraz z budową zatok autobusowych oraz odwodnienia (od km 258+495 do km 261+395). Realizacja w 2018 r.

Budowa kładki pieszo-rowerowej na DK 62 w Węgrowie. Zadanie polega na budowie kładki pieszo-rowerowej po lewej stronie DK 62 (w km 291+455). Realizacja w 2018 r.

Województwo łódzkie

Budowa obwodnicy Radomska w ciągu dk nr 42 i 91. Zakres prac przewiduje budowę drogi klasy GP o długości 11,2 km, przekroju 1x2 i nośności 115 kN/oś. Zadanie obejmuje budowę dróg dla obsługi przyległego terenu, urządzeń bezpieczeństwa ruchu i organizacji ruchu, elementów systemu odwodnienia i systemu ochrony środowiska, obiektów inżynierskich.

Inwestycja znajduje się w *Programie Budowy Dróg Krajowych na lata 2014-2023 (z perspektywą do 2025 r.)* w ramach limitu finansowego 135 mld zł. Realizacja w systemie Projektuj i Buduj jest planowana w latach 2022 - 2025.

Województwo małopolskie

Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego w województwie

małopolskim na DK 75 w miejscowościach Frycowa, Łabowa, Nowa Wieś. Zakres inwestycji obejmuje budowę ciągu pieszego o długości 2,59 km (od km 77+588 do 77+836; od 77+737 do 77+741; od 82+316 do 83+385; od 86+884 do 87+400; od 87+720 do 88+478). Realizacja w 2018 r.

Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego w województwie małopolskim na DK 75 w miejscowościach Tymowa, Jurków, Czchów. Zakres inwestycji obejmuje budowę ciągu pieszego o długości 1,5 km (od km 30+094 do 30+576; od 32+656 do 33+379; od 33+517 do 33+805; od 38+690 do 38+755). Realizacja w 2018 r.

Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego w województwie małopolskim na DK 94 w miejscowości Ładna

Zakres inwestycji obejmuje budowę ciągu pieszo-rowerowego o długości 522 m oraz dwóch zatok autobusowych (od km 82+078 do km 82+600). Realizacja w 2018 r.

Budowa zatoki autobusowej w ciągu DK 73 w miejscowości Żelazówka. Zakres inwestycji obejmuje budowę zatoki autobusowej (w km od 115+639). Realizacja w 2018 r.

Budowa sygnalizacji świetlnej na DK 47 w Szaflarach. Zakres inwestycji obejmuje budowę sygnalizacji świetlnej (w km 24+686). Realizacja w 2019 r.

Szymon Huptyś
Ministerstwo Infrastruktury
Rzeczypospolitej Polskiej

Ciąg dalszy ze s.1

KOMUNIKAT MINISTERSTWA INFRASTRUKTURY

Repolonizacja Polskich Kolei Linowych

Polski Fundusz Rozwoju SA zawarł umowę ze spółką zależną funduszu Mid Europa Partners na zakup 99,77% akcji Polskich Kolei

Linowych SA. Jest to realizacja zobowiązań polskiego rządu, który zapowiadał repolonizację kolejki na Kasprowy Wierch.

Jeszcze jako poseł wielokrotnie wskazywałem, że Polskie Koleje Linowe nie powinny zostać sprywatyzowane i apelowałem do ów-

częśnie rządzących o niepodejmo-
wanie takiej decyzji. Pod koniec
2015 r., już jako minister infra-
struktury, podkreślałem, że kwestia
odzyskania przez polskie państwo
PLK jest priorytetem rządu. Od
razu zleciłem rozpoczęcie analiz,
wskazujących na możliwe do pod-
jęcia działania na rzecz przywróce-
nia PLK skarbowi państwa. Byłem
przekonany, że państwo nie powin-
no wyzbywać się tak znaczących
firm. Dotrzymaliśmy słowa: Polskie
Koleje Linowe wracają w polskie
ręce, Polski Fundusz Rozwoju
przejmie większość udziałów w
PKL – powiedział minister infra-
struktury Andrzej Adamczyk.

Stawiamy na repolonizację tych
przedsiębiorstw, które nasi po-
przednicy wyprzedawali. Możemy
sobie na to pozwolić dzięki sku-
tecznej walce z mafiami wyprowa-
dzającymi pieniądze z polskiego
budżetu. Polskie Koleje Linowe to
prawdziwy diament rodowy Polski.
To wielki dzień, w którym PKL
wraca w polskie ręce – powiedział
Premier RP Mateusz Morawiecki.

PKL to najstarszy i największy
operator kolei i wyciągów górskich
posiadający siedem ośrodków w

Tatrach i Beskidach, z których naj-
bardziej znane to Kasprowy Wierch
i Gubałówka w Zakopanem, a także
Jaworzyna Krynicka w Krynicy-
Zdrój. PKL to także przedsiębior-
stwo z 80-letnią tradycją oraz jeden
z największych pracodawców na
Podhalu, zatrudniający ponad 200
osób. Priorytetem PKL jest zrówno-
ważony rozwój, łączący w sobie
inwestycje i poszerzanie oferty tu-
rystycznej z jednoczesnym zacho-
waniem dbałości o środowisko na-
turalne. Obecnie, obok Mid Europa
Partners, akcjonariuszami spółki są
cztery tatrzańskie gminy: Zakopa-
ne, Bukowina Tatrzańska, Poronin i
Kościelisko.

Polskie Koleje Linowe zostały
sprywatyzowane w 2013 roku, kie-
dy to ich głównym udziałowcem
został fundusz Mid Europa Part-
ners.

Jeszcze w poprzedniej kadencji
Sejmu RP Andrzej Adamczyk, jako
wiceprzewodniczący Sejmowej
Komisji infrastruktury, mówił o
konieczności powrotu kolejki w
polskie ręce. Zainicjował debatę na
temat zasadności prywatyzacji
Polskich Kolei Linowych, a tuż po

objęciu teki ministra polecił zbada-
nie tego procesu.

Grupa Polskiego Funduszu
Rozwoju to grupa finansowa obej-
mująca m.in. Polski Fundusz Roz-
woju S.A., PFR Towarzystwo Fun-
duszy Inwestycyjnych S.A., oraz
PFR Ventures sp. z o.o., oferująca
instrumenty służące rozwojowi
przedsiębiorstw, samorządów oraz
osób prywatnych, inwestująca w
zrównoważony rozwój społeczny i
gospodarczy. Działa w oparciu o
profesjonalny zespół i najlepsze
standardy międzynarodowe. Misją
PFR, jako polskiej rozwojowej in-
stytucji finansowej, jest realizacja
programów sprzyjających zwięk-
szeniu długoterminowego potencja-
łu inwestycyjnego i gospodarczego
Polski oraz wyrównywaniu szans i
ochronie środowiska naturalnego.

Więcej informacji na stronie
Polskiego Funduszu Rozwoju:
www.pfr.pl

**Ministerstwo Infrastruktury
Rzeczypospolitej Polskiej**

Czworo laureatów drugiej edycji konkursu NFOŚiGW dla dziennikarzy

**Dziennikarze z redakcji Pro-
gramu 1 Polskiego Radia, mie-
sięcznika „Środowisko” oraz ma-
gazynu branżowego „Wodociągi-
Kanalizacja” i Portalu Komunal-
nego odebrali dzisiaj (23 paź-
dziernika) nagrody Narodowego
Funduszu Ochrony Środowiska i
Gospodarki Wodnej w drugiej
edycji konkursu „Eko Dzienni-
karz”. Laureatów ogłoszono pod-
czas Międzynarodowych Targów
Ochrony Środowiska POL-ECO
SYSTEM w Poznaniu.**

Cieszy nas rosnące zaintereso-

wanie konkursem, którego idea jest
wyróżnienie publikacji i uhonoro-
wanie dziennikarzy popularyzują-
cych w mediach aktywność, doko-
nania i osiągnięcia Narodowego
Funduszu w dziedzinie szeroko
rozumianej ekologii – powiedział
Prezes NFOŚiGW Kazimierz Kuj-
da, wręczając laureatom listy gratu-
lacyjne.

W tym roku wpłynęło ponad
150 materiałów, po ocenie których
przyznaliśmy cztery wyróżnienia –
dodał rzecznik prasowy NFOŚiGW
Sławomir Kmiecik. NFOŚiGW
przewidział w konkursie pulę na-

gród w wysokości 15 tys. zł.

Nagrodzono: Dariusza Kwiat-
kowskiego – dziennikarza Progra-
mu 1 Polskiego Radia, Aldonę
Zyśk i Jacka Zyśk – redaktor i re-
daktora naczelnego miesięcznika
„Środowisko” oraz Kalinę Olejni-
czak – publikującą w branżowych
mediach wydawnictwa Abrys
(redaktor prowadząca miesięcznika
„Wodociągi-Kanalizacja” oraz
dziennikarka Portalu Komunalne-
go).

Warunkiem udziału w konkur-
sie było nadesłanie publikacji, które

ukazały się w mediach między 1 stycznia a 31 grudnia 2017 r., a ich tematem była szeroko rozumiana ochrona środowiska z uwzględnieniem roli NFOŚiGW. Komisja, wyłaniająca laureatów wzięła pod uwagę: zgodność z tematem, ideą, przesłaniem i celami konkursu, oryginalność materiałów dziennikarskich, walory estetyczne oraz merytoryczny wkład autora w zbieranie, weryfikowanie i przetwarzanie

nie informacji zawartych w materiale.

Przymierzamy się do kolejnej edycji konkursu. Będzie wyjątkowa, bo w 2019 r. przypada 30-lecie Narodowego Funduszu. Z tej okazji planujemy dodatkową kategorię związaną z publikacjami o charakterze podsumowującym 30-letnią działalność naszej instytucji – zapowiedział rzecznik NFOŚiGW.

Konkurs „Eko Dziennikarz” został ustanowiony w 2017 r. W pierwszej edycji (za publikacje z 2016 r.), wyróżnienia odebrali dziennikarze reprezentujący Polską Agencję Prasową oraz portale teraz-srodowisko.pl i gramzielone.pl.

Sławomir Kmiecik
Donata Bieniecka
NFOŚiGW

Ochrona powietrza tematem konferencji prasowej NFOŚiGW na POL-ECO SYSTEM

Program „Czyste Powietrze” z budżetem 103 mld zł, efekty kilkudziesięciu programów priorytetowych i perspektywy kolejnych w przygotowaniu, a także unijne wsparcie kilkunastu działań i poddziałań na przedsięwzięcia antysmogowe – to główne tematy konferencji prasowej Zarządu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej na rozpoczynających

się dzisiaj (23 października) w Poznaniu targach POL-ECO SYSTEM.

Spotkanie z mediami pod hasłem „Nowe wyzwania NFOŚiGW w obszarze ochrony środowiska, szczególnie w ochronie powietrza” otworzył Przewodniczący Rady Nadzorczej NFOŚiGW prof. Roman Niżnikowski, przypominając, że Narodowy Fundusz to instytucja,

która konsekwentnie od niemal 30 lat wspiera wielomilionowe inwestycje proekologiczne w całej Polsce we współpracy z wojewódzkiemi funduszami i Bankiem Ochrony Środowiska.

30 tys. ekologicznych inwestycji

Prezes Zarządu NFOŚiGW Kazimierz Kujda zwrócił uwagę, że

Najważniejsi przedstawiciele za stołem prezydialnym.

na przestrzeni tego czasu (od 1989 r.) zawarto już ponad 30 tysięcy umów, dzięki którym m.in. polska gospodarka wodno-ściekowa, inwestycje w obszarze zagospodarowywania odpadów oraz ochrony powietrza i klimatu z roku na rok nabierały rozmachu i dzisiaj można mówić o imponujących efektach podejmowanych inicjatyw. NFOŚiGW dofinansował budowę lub modernizację ponad 1600 oczyszczalni ścieków oraz 83 tys. km kanalizacji, a także budowę 7 spalarni odpadów o wydajności 1,1 mln ton na rok oraz zwiększenie masy odpadów poddanych odzyskowi (w tym recyklingowi) na poziomie 5,4 mln ton rocznie. Ale to nie wszystko, bo dzięki przyznanym dofinansowaniom, udało się zmniejszyć emisję zanieczyszczeń do atmosfery (np. ograniczono emisję CO₂ o blisko 15 mln ton na rok) oraz zwiększyć efektywność energetyczną w ponad 4 tys. budynków użyteczności publicznej, które poddano termomodernizacji. To rezultat rozdysponowanych przez te lata za pośrednictwem NFOŚiGW dotacji i preferencyjnych pożyczek z unijnych i krajowych środków. Obecnie, dzięki zaangażowanym funduszom z UE, w Polsce jest realizowanych ponad 4 tys. kontaktów budowlanych.

Prezes Kazimierz Kujda w podsumowaniu swojego wystąpienia wymienił cztery strategiczne wyzwania, z którymi mierzy się Naro-

dowy Fundusz. Są to: pełne wykorzystanie unijnych pieniędzy z Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020, wykonanie założeń programu „Czyste Powietrze”, przygotowanie działań dotyczących Funduszu Niskoemisyjnego Transportu, którego dysponentem będzie NFOŚiGW oraz udział w pracach nad nową perspektywą unijną POIiŚ, która rozpocznie się w 2021 r.

7,5 tys. wniosków to dopiero początek

Wystąpienie Wiceprezes Anny Król dopełniło obraz aktywności Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w dziedzinie ochrony powietrza. To zagadnienie w ostatnim czasie szczególnie zajmuje opinię publiczną, która jest coraz bardziej świadoma zagrożeń i wpływu na zdrowie złej jakości powietrza. Na horyzoncie rysują się już pierwsze rezultaty ogłoszonego w połowie września 2018 r. programu NFOŚiGW „Czyste Powietrze”, który jest wdrażany we współpracy z wojewódzkimi funduszami ochrony środowiska i gospodarki wodnej oraz Bankiem Ochrony Środowiska. O tym współdziałaniu na konferencji mówili również: Prezes BOŚ SA Bogusław Białowas oraz Przewodniczący Konwentu Prezesów WFOŚiGW Ireneusz Stachowiak.

To już 7,5 tys. złożonych przez miesiąc wniosków o dofinansowanie wymiany źródeł ciepła oraz termomodernizacji budynków jednorodzinnych. A także: ponad 47 tys. zarejestrowanych kont potencjalnych beneficjentów programu, około 2,4 tys. spotkań informacyjno-edukacyjnych w gminach i 65 tys. konsultacji w punktach obsługi klienta.

Otwarcie na potrzeby Polski powiatowej

Po latach inwestowania w wielkie projekty, wstępne założenia pilotażowych programów skierowanych do Polski powiatowej – dotyczących ciepłownictwa oraz samowystarczalności energetycznej – w trakcie konferencji zaakcentował Wiceprezes NFOŚiGW Artur Michalski. W pierwszym przypadku Narodowy Fundusz rozważa dotacje dla przedsiębiorców produkujących energię ciepłą na cele komunalno-bytowe (co najmniej 30 proc. strumienia wytwarzanego ciepła), których większościowym udziałowcem (min. 70 proc.) jest jednostka samorządu terytorialnego przy dodatkowym ograniczeniu mocy cieplnej zamówionej na maksymalnie 50 MW. Drugi program ma dotyczyć wsparcia obejmującego gminy, wykorzystujące wytworzoną energię na potrzeby własne lokalnych społeczności i charaktery-

zujących się największym poziomem ubóstwa energetycznego. Co więcej, uczestnicy spotkania dowiedzieli się o planowanych konsultacjach nowego programu NFOŚiGW, mającego na celu zwiększenie konkurencyjności polskiej gospodarki przez wyłonienie projektów, które w największym stopniu przyczynią się do rozwoju potencjału rozwoju start-up'ów i przekształceniu pomysłów biznesowych w produkty. Dotyczy to takich technologii, które np. opierają się na wykorzystaniu grafenu.

Czyste i zielone miasta dzięki NFOŚiGW

O działaniach w sferze gospodarki odpadami komunalnymi oraz poprawie jakości życia w miastach mówił Wiceprezes NFOŚiGW Dominik Bąk. Przedsięwzięcia w tych obszarach również mają wpływ na zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery. Narodowy Fundusz dofinansował projekty, których efektami są m.in.: budowa lub mo-

dernizacja 7 zakładów zagospodarowywania odpadów o łącznej wydajności ponad 326 tys. Mg rocznie, 47 wspartych PSZOK i 4,7 mln osób objętych tego typu systemem, a także 154 projekty dotyczące zieleni miejskiej, obejmujące 176 ha powierzchni zrekultywowanych gruntów oraz ponad 700 ha dodatkowego obszaru czynnego biologicznie.

**Sławomir Kmiecik
Donata Bieniecka
NFOŚiGW**

Tysiączna umowa NFOŚiGW o dofinansowanie z Programu Infrastruktura i Środowisko

Przedstawiciele Zarządu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej zawarli dzisiaj (23 października) w Poznaniu trzy umowy – o symbolicznych numerach 999, 1000, 1001 – na dofinansowanie kolejnych wielkich przedsięwzięć ekologicznych. W sumie to już ponad 29 mld zł zainwestowanych w projekty na terenie całej Polski. Ich łączna wartość wsparcia z unijnego Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 wynosi blisko 16 mld zł.

Uroczystość podpisania umów o dofinansowanie modernizacji Regionalnego Centrum Recyklingu Orli Staw w pobliżu Kalisza (wartość projektu – 78 mln zł, dofinansowanie – 53 mln zł), budowy kanalizacji i modernizacji oczyszczalni ścieków w Aleksandrowie Kujawskim (36 mln zł, 22 mln zł) oraz budowy i przebudowy systemu ciepłowniczego w Belchatowie (10,5 mln zł, 8,6 mln zł), odbyła się w Poznaniu podczas dzisiejszej inauguracji Międzynarodowych Targów Ochrony Środowiska POL-ECO SYSTEM (23-25.10.2018 r.).

Była to okazja do podsumowa-

nia dotychczasowych aktywności Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we wdrażaniu I i II osi priorytetowej Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020, który jest finansowany z Funduszu Spójności. – Od 18 maja 2016 r. do 19 października 2018 r. podpisaliśmy 998 umów o wartości całkowitej projektów ponad 29 mld zł i łącznym unijnym dofinansowaniu na poziomie blisko 16 mld zł – powiedział Prezes NFOŚiGW Kazimierz Kujda. Dodał, że to efekt pięćdziesięciu ogłoszonych przez Narodowy Fundusz naborów w ramach dwunastu unijnych działań i poddziałań, których dotychczasowym efektem jest 341 umów o dofinansowanie w ramach I osi POIiŚ *Zmniejszenie emisyjności gospodarki* oraz 657 umów z II osi POIiŚ *Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu*.

Beneficjentami Narodowego Funduszu, którzy realizują największe projekty pod względem wielkości kosztów całkowitych i poziomu unijnego dofinansowania z zakresu I osi POIiŚ, są: Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej w Krakowie. MKiDN na przedsięwzięcie „Kompleksowa

modernizacja energetyczna wybranych państwowych placówek szkolnictwa artystycznego w Polsce” o wartości ponad 501 mln zł, otrzymało 409 mln zł z Funduszu Spójności. Natomiast projekt krakowski MPEC-u „Likwidacja węzłów grupowych wraz z budową przyłączy do istniejących budynków i instalacją węzłów dwufunkcyjnych (ciepła woda użytkowa) w Krakowie i Skawinie – etap I”, który będzie kosztował około 199 mln zł, wsparły unijne fundusze w wysokości 82 mln zł.

Z kolei dwóch największych (również pod kątem finansowym) inwestycji w ramach II osi POIiŚ podjęły się: Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie – Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Gliwicach oraz Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w m.st. Warszawie. Pierwszy z beneficjentów NFOŚiGW odpowiada za zadanie „Zbiornik przeciwpowodziowy Racibórz Dolny na rzece Odrze w województwie śląskim (polder)” oszacowane na blisko 2 mld zł, przy dofinansowaniu –667 mln zł. Drugi jest w trakcie inwestowania w projekt „Zaopatrzenie w wodę i oczyszczanie ścieków w Warszawie – Faza VI” o wartości ponad 1,2

mld zł z dofinansowaniem 637 mln zł.

Jeśli chodzi o statystyki dotyczące poszczególnych regionów Polski, to najwięcej umów NFOŚiGW podpisał na prośrodowiskowe przedsięwzięcia, które są

realizowane na obszarze województw: mazowieckiego (185), wielkopolskiego (96), pomorskiego (89), dolnośląskiego (84), małopolskiego (83) i śląskiego (77).

Poniżej publikujemy załączniki:

1) Zestawienie największych umów

podpisanych przez NFOŚiGW w ramach POIiŚ 2014-2020 w podziale na I i II oś priorytetową oraz unijne działania i poddziałania.

2) Szczegółowe informacje na temat podpisanych umów o symbolicznych numerach: 999, 1000, 1001.

Załącznik nr 1/. Największe umowy w ramach I osi j/n.

Poz.	Nazwa beneficjenta	Tytuł projektu	Numer umowy	Data podpisania umowy	Wartość całkowita w zł	Wkład UE w zł
1	MINISTERSTWO KULTURY I DZIEDZICTWA NARODOWEGO	Kompleksowa modernizacja energetyczna wybranych państwowych placówek szkolnictwa artystycznego w Polsce	POIS.01.03.01-00-0198/16	2016-12-22	501 390 321,63	409 181 773,38
2	MIEJSKIE PRZEDSIĘBIORSTWO ENERGETYKI CIEPLNEJ S.A.	Likwidacja węzłów grupowych wraz z budową przyłączy do istniejących budynków i instalacją węzłów dwufunkcyjnych (ciepła woda użytkowa) w Krakowie i Skawinie - etap I	POIS.01.05.00-00-0015/16	2017-10-19	199 017 690,00	82 000 000,00
3	GDAŃSKIE PRZEDSIĘBIORSTWO ENERGETYKI CIEPLNEJ SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	Ograniczenie niskiej emisji poprzez likwidację lokalnego źródła węglowego oraz budowa magistrali ciepłowniczej w Gdańsku	POIS.01.05.00-00-0039/16	2017-10-19	102 286 534,86	33 710 040,00
4	VEOLIA ENERGIA WARSZAWA S.A.	Modernizacja warszawskiej sieci ciepłowniczej na terenie Miasta Stołecznego Warszawy w celu ograniczenia emisji dwutlenku węgla i poprawy efektywności energetycznej – Etap I	POIS.01.05.00-00-0014/16	2017-11-17	97 476 876,59	31 400 000,00
5	VEOLIA ENERGIA WARSZAWA S.A.	Modernizacja warszawskiej sieci ciepłowniczej na terenie Miasta Stołecznego Warszawy w celu ograniczenia emisji dwutlenku węgla i poprawy efektywności energetycznej - ETAP II	POIS.01.05.00-00-0040/16	2017-11-17	94 611 364,10	32 300 000,00
6	MIEJSKIE PRZEDSIĘBIORSTWO ENERGETYKI CIEPLNEJ S.A.	Budowa sieci ciepłych umożliwiających wykorzystanie energii cieplnej wytworzonej w warunkach wysokospawnej kogeneracji w Krakowie i Skawinie - etap I	POIS.01.06.02-00-0005/16	2017-10-19	92 713 710,00	30 843 708,00

Największe umowy w ramach II osi j/n.

Poz.	Nazwa beneficjenta	Tytuł projektu	Numer umowy	Data podpisania umowy	Wartość całkowita w zł	Wkład UE w zł
1	PAŃSTWOWE GOSPODARSTWO WODNE WODY POLSKIE - RZGW W GLIWICACH	Zbiornik przeciwpowodziowy Racibórz Dolny na rzece Odrze w województwie śląskim (polder)	POIS.02.01.00-00-0003/16	2016-06-29	1 997 722 909,96	667 040 000,00
2	MIEJSKIE PRZEDSIĘBIORSTWO WODOCIĄGÓW I KANALIZACJI W M.ST. WARSZAWIE SPÓŁKA AKCYJNA	Zaopatrzenie w wodę i oczyszczanie ścieków w Warszawie – Faza VI	POIS.02.03.00-00-0048/17	2017-11-24	1 230 000 000,00	637 500 000,00
3	MIEJSKIE PRZEDSIĘBIORSTWO WODOCIĄGÓW I KANALIZACJI W M.ST. WARSZAWIE SPÓŁKA AKCYJNA	Zaopatrzenie w wodę i oczyszczanie ścieków w Warszawie - Faza V	POIS.02.03.00-00-0027/16	2016-06-29	1 045 500 000,00	541 871 812,50
4	PAŃSTWOWE GOSPODARSTWO WODNE WODY POLSKIE - REGIONALNY ZARZĄD GOSPODARKI WODNEJ WE WROCŁAWIU	Ochrona przed powodzią Kotliny Kłodzkiej ze szczególnym uwzględnieniem ochrony miasta Kłodzka	POIS.02.01.00-00-0020/17	2017-06-28	647 952 408,62	369 569 729,38
5	PORT CZYSTEJ ENERGII SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	Budowa zakładu termicznego przekształcania odpadów komunalnych w Gdańsku	POIS.02.02.00-00-0029/16	2018-04-25	643 580 738,47	353 053 504,44
6	AQUANET SPÓŁKA AKCYJNA	Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej dla ochrony zasobów wodnych w Poznaniu i okolicach - Etap VI	POIS.02.03.00-00-0054/17	2017-10-17	472 782 284,10	241 237 943,30
7	WODOCIĄGI MIEJSKIE W RADOMIU SP. Z O.O.	Modernizacja i rozbudowa gospodarki wodno-ściekowej na terenie aglomeracji Radom – III etap	POIS.02.03.00-00-0073/17	2017-11-17	372 410 611,00	192 324 840,93
8	KATOWICKA INFRASTRUKTURA WODOCIĄGOWO - KANALIZACYJNA SP Z O.O.	Uporządkowanie gospodarki ściekowej w mieście Katowice - Etap III	POIS.02.03.00-00-0182/16	2017-03-30	345 235 154,06	175 461 515,62

Największe umowy w ramach działań/poddziałań j/n.

Działanie / Poddziałanie		1.1.1				
Poz .	Nazwa beneficjenta	Tytuł projektu	Numer umowy	Data podpisania umowy	Wartość całkowita	Wkład UE
1	"G-TERM ENERGY" SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	Wykonanie odwiertów geotermalnych w Stargardzie	POIS.01.01.01-00-0009/17	2017-11-24	88 793 700,00	40 113 600,00
2	MIEJSKIE PRZEDSIĘBIORSTWO ENERGETYKI CIEPLNEJ SPÓŁKA Z O.O. W OLSZTYNIE	Zwiększenie wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych w MPEC Sp. z o.o. w Olsztynie poprzez budowę instalacji wykorzystującej biomasę	POIS.01.01.01-00-0003/17	2017-11-09	54 642 750,00	21 644 400,00
3	"GEOTERMIA TORUŃ" SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	Budowa ciepłowni geotermalnej w Toruniu, wykorzystującej istniejące otwory TG-1 i TG-2	POIS.01.01.01-00-0008/17	2017-11-07	40 344 469,62	19 468 001,44

Działanie / Poddziałanie		1.2				
Poz .	Nazwa beneficjenta	Tytuł projektu	Numer umowy	Data podpisania umowy	Wartość całkowita	Wkład UE
1	ZREMB SHIRAZ SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ SPÓŁKA KOMANDYTOWO - AKCYJNA	Głęboka termomodernizacja budynku biurowego w Poznaniu	POIS.01.02.00-00-0005/17	2018-03-19	18 450 000,00	4 089 215,25
2	MIEJSKIE PRZEDSIĘBIORSTWO KOMUNIKACJI W KIELCACH SP. Z.O.O.	Kompleksowa głęboka modernizacja energetyczna budynków należących do Miejskiego Przedsiębiorstwa Komunikacji Sp. z o.o. w Kielcach	POIS.01.02.00-00-0003/17	2018-03-21	2 938 085,44	1 779 466,75
3	KALISKIE PRZEDSIĘBIORSTWO TRANSPORTOWE SP. Z O.O.	Termomodernizacja budynku stacji kontroli pojazdów i budynku administracyjnego Kaliskiego Przedsiębiorstwa Transportowego Spółka z o.o. w Kaliszu	POIS.01.02.00-00-0001/16	2017-08-03	1 130 384,00	685 958,53

Działanie / Poddziałanie		1.3.1				
Poz.	Nazwa beneficjenta	Tytuł projektu	Numer umowy	Data podpisania umowy	Wartość całkowita	Wkład UE
1	MINISTERSTWO KULTURY I DZIEDICTWA NARODOWEGO	Kompleksowa modernizacja energetyczna wybranych państwowych placówek szkolnictwa artystycznego w Polsce	POIS.01.03.01-00-0198/16	2016-12-22	501 390 321,63	409 181 773,38
2	UNIwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu	Kompleksowa modernizacja energetyczna obiektu po Wydziale Chemii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza przy ul. Grunwaldzkiej 6 w Poznaniu	POIS.01.03.01-00-0191/16	2016-11-24	41 360 000,00	31 380 969,74
3	ZAKŁAD KARNY W POTULICACH	Zmniejszenie energochłonności obiektów jednostki penitencjarnej – Zakładu Karnego w Potulicach	POIS.01.03.01-00-0107/16	2017-04-14	41 059 212,06	33 953 024,19

Działanie / Poddziałanie		1.3.2				
Poz.	Nazwa beneficjenta	Tytuł projektu	Numer umowy	Data podpisania umowy	Wartość całkowita	Wkład UE
1	SPÓŁDZIELNIA MIESZKANIOWA "ZAKRZEWO"	Kompleksowa termomodernizacja budynków mieszkalnych osiedla Zawada w Elblągu	POIS.01.03.02-00-0021/16	2018-03-29	48 209 151,79	33 321 040,60
2	SPÓŁDZIELNIA MIESZKANIOWA LOKATORSKO - WŁASNOŚCIOWA "POPOWICE"	Wzrost efektywności energetycznej budynków mieszkaniowych znajdujących się pod zarządem Spółdzielni Mieszkaniowej Lokatorsko - Własnościowej Popowice.	POIS.01.03.02-00-0009/17	2018-07-04	41 973 835,58	28 778 699,17
3	SPÓŁDZIELNIA MIESZKANIOWA UJEŃCISKO	Termomodernizacja budynków wielorodzinnych w Spółdzielni Mieszkaniowej Ujeścińsko	POIS.01.03.02-00-0016/16	2018-01-26	19 205 537,65	13 054 600,53

Działanie / Poddziałanie		1.5				
Poz.	Nazwa beneficjenta	Tytuł projektu	Numer umowy	Data podpisania umowy	Wartość całkowita	Wkład UE
1	MIEJSKIE PRZEDSIĘBIORSTWO ENERGETYKI CIEPLNEJ S.A.	Likwidacja węzłów grupowych wraz z budową przyłączy do istniejących budynków i instalacją węzłów dwufunkcyjnych (ciepła woda użytkowa) w Krakowie i Skawinie - etap I	POIS.01.05.00-00-0015/16	2017-10-19	199 017 690,00	82 000 000,00
2	GDAŃSKIE PRZEDSIĘBIORSTWO ENERGETYKI CIEPLNEJ SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	Ograniczenie niskiej emisji poprzez likwidację lokalnego źródła węglowego oraz budowa magistrali ciepłowniczej w Gdańsku	POIS.01.05.00-00-0039/16	2017-10-19	102 286 534,86	33 710 040,00
3	VEOLIA ENERGIA WARSZAWA S.A.	Modernizacja warszawskiej sieci ciepłowniczej na terenie Miasta Stołecznego Warszawy w celu ograniczenia emisji dwutlenku węgla i poprawy efektywności energetycznej – Etap I	POIS.01.05.00-00-0014/16	2017-11-17	97 476 876,59	31 400 000,00

Działanie / Poddziałanie		1.6.1				
Poz.	Nazwa beneficjenta	Tytuł projektu	Numer umowy	Data podpisania umowy	Wartość całkowita	Wkład UE
1	U&R CALOR SP. Z O.O.	Budowa nowych jednostek wytwarzania energii elektrycznej i ciepła w technologii wysoko-sprawnej kogeneracji o całkowitej nominalnej mocy elektrycznej powyżej w miejscowościach: Wojkowie, Myszków, Lubliniec, Dąbrowa Górnicza, Bytom	POIS.01.06.01-00-0004/16	2017-09-22	57 810 000,00	26 167 368,00
2	BS MARKA SP. Z O.O. SP. KOMANDYTOWA	Budowa elektrociepłowni opalanej odpadami z płyt drewnopochodnych	POIS.01.06.01-00-0036/16	2017-09-20	54 329 100,00	30 941 128,00
3	ZAKŁADY PRODUKCYJNO-USŁUGOWE "PRAWDA" SP. Z O.O.	Budowa elektrociepłowni biomasowej z blokiem ORC w Olecku	POIS.01.06.01-00-0035/16	2017-08-21	45 516 150,00	19 420 584,29

Działanie / Poddziałanie		1.6.2				
Poz .	Nazwa beneficjenta	Tytuł projektu	Numer umowy	Data podpisania umowy	Wartość całkowita	Wkład UE
1	MIEJSKIE PRZEDSIĘBIORSTWO ENERGETYKI CIEPLNEJ S.A.	Budowa sieci ciepłych umożliwiających wykorzystanie energii ciepłej wytworzonej w warunkach wysokosprawnej kogeneracji w Krakowie i Skawinie - etap I	POIS.01.06.02-00-0005/16	2017-10-19	92 713 710,00	30 843 708,00
2	VEOLIA ENERGIA POZNAŃ SA	Wykorzystanie wysoko-sprawnej kogeneracji w oparciu o zapotrzebowanie na ciepło użytkowe - ETAP I	POIS.01.06.02-00-0019/16	2017-11-24	81 108 660,00	39 489 805,20
3	KOMUNALNE PRZEDSIĘBIORSTWO ENERGETYKI CIEPLNEJ SP. Z O.O.	Budowa sieci ciepłowniczej na terenie miasta Bydgoszczy umożliwiającej wykorzystanie energii ciepłej wytworzonej w warunkach wysokosprawnej kogeneracji	POIS.01.06.02-00-0007/16	2017-12-18	73 366 162,29	29 800 883,90

Działanie / Poddziałanie		2.1				
Poz .	Nazwa beneficjenta	Tytuł projektu	Numer umowy	Data podpisania umowy	Wartość całkowita	Wkład UE
1	PAŃSTWOWE GOSPODARSTWO WODNE WODY POLSKIE - RZGW W GLIWICACH	Zbiornik przeciwpowodziowy Racibórz Dolny na rzece Odrze w województwie śląskim (polder)	POIS.02.01.00-00-0003/16	2016-06-29	1 997 722 909,96	667 040 000,00
2	PAŃSTWOWE GOSPODARSTWO WODNE WODY POLSKIE - REGIONALNY ZARZĄD GOSPODARKI WODNEJ WE WROCŁAWIU	Ochrona przed powodzią Kotliny Kłodzkiej ze szczególnym uwzględnieniem ochrony miasta Kłodzka	POIS.02.01.00-00-0020/17	2017-06-28	647 952 408,62	369 569 729,38
3	MIEJSKIE WODOCIĄGI I KANALIZACJA W BYDGOSZCZY – SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	Budowa i przebudowa kanalizacji deszczowej i dostosowanie sieci kanalizacji deszczowej do zmian klimatycznych, na terenie miasta Bydgoszczy	POIS.02.01.00-00-0025/16	2017-03-29	316 456 889,57	154 795 269,71

Działanie / Poddziałanie		2.2				
Poz.	Nazwa beneficjenta	Tytuł projektu	Numer umowy	Data podpisania umowy	Wartość całkowita	Wkład UE
1	PORT CZYSTEJ ENERGII SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	Budowa zakładu termicznego przekształcania odpadów komunalnych w Gdańsku	POIS.02.02.00-00-0029/16	2018-04-25	643 580 738,47	353 053 504,44
2	MIEJSKIE PRZEDSIĘBIORSTWO GOSPODARKI KOMUNALNEJ - KROŚNIEŃSKI HOLDING KOMUNALNY SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	Zintegrowany system gospodarki odpadowo-energetycznej w regionie Południowym województwa podkarpackiego - I etap	POIS.02.02.00-00-0026/16	2017-11-30	64 403 219,45	35 347 724,64
3	ZAKŁAD UTYLIZACYJNY SP. Z O.O.	Budowa hermetycznej instalacji, jako uzupełnienie istniejącego systemu kompostowania w Zakładzie Utylizacyjnym w Gdańsku	POIS.02.02.00-00-0030/16	2018-06-29	59 359 800,00	32 816 800,00

Działanie / Poddziałanie		2.3				
Poz.	Nazwa beneficjenta	Tytuł projektu	Numer umowy	Data podpisania umowy	Wartość całkowita	Wkład UE
1	MIEJSKIE PRZEDSIĘBIORSTWO WODOCIĄGÓW I KANALIZACJI W M.ST. WARSZAWIE SPÓŁKA AKCYJNA	Zaopatrzenie w wodę i oczyszczanie ścieków w Warszawie – Faza VI	POIS.02.03.00-00-0048/17	2017-11-24	1 230 000 000,00	637 500 000,00
2	MIEJSKIE PRZEDSIĘBIORSTWO WODOCIĄGÓW I KANALIZACJI W M.ST. WARSZAWIE SPÓŁKA AKCYJNA	Zaopatrzenie w wodę i oczyszczanie ścieków w Warszawie - Faza V	POIS.02.03.00-00-0027/16	2016-06-29	1 045 500 000,00	541 871 812,50
3	AQUANET SPÓŁKA AKCYJNA	Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej dla ochrony zasobów wodnych w Poznaniu i okolicach - Etap VI	POIS.02.03.00-00-0054/17	2017-10-17	472 782 284,10	241 237 943,30

Działanie / Poddziałanie		2.4				
Poz .	Nazwa beneficjenta	Tytuł projektu	Numer umowy	Data podpisania umowy	Wartość całkowita	Wkład UE
1	GENERALNA DYREKCJA OCHRONY ŚRODOWISKA	Ochrona siedlisk i gatunków terenów nieleśnych zależnych od wód	POIS.02.04.00-00-0108/16	2017-03-20	43 482 691,06	36 960 287,40
2	GENERALNA DYREKCJA OCHRONY ŚRODOWISKA	Inwentaryzacja cennych siedlisk przyrodniczych kraju, gatunków występujących w ich obrębie oraz stworzenie Banku Danych o Zasobach Przyrodniczych	POIS.02.04.00-00-0191/16	2017-04-10	38 557 486,62	32 773 863,62
3	PAŃSTWOWE GOSPODARSTWO LEŚNE LASY PAŃSTWOWE - DYREKCJA GENERALNA LASÓW PAŃSTWOWYCH	Kompleksowy projekt ochrony gatunków i siedlisk przyrodniczych na obszarach zarządzanych przez PGL Lasy Państwowe	POIS.02.04.00-00-0200/16	2017-09-28	33 220 366,48	19 725 947,92

Działanie / Poddziałanie		2.5				
Poz .	Nazwa beneficjenta	Tytuł projektu	Numer umowy	Data podpisania umowy	Wartość całkowita	Wkład UE
1	REGIONALNA DYREKCJA OCHRONY ŚRODOWISKA W BYDGOSZCZY	REMEDIACJA TERENÓW ZANIECZYSZCZONYCH W REJONIE DAWNYCH ZCH „ZACHEM” W BYDGOSZCZY W CELU LIKWIDACJI ZAGROŻEŃ ZDROWOTNYCH I ŚRODOWISKOWYCH, W TYM DLA OBSZARU NATURA 2000 DOLINA DOLNEJ WISŁY ORAZ MORZA BAŁTYCKIEGO	POIS.02.05.00-00-0003/17	2018-06-22	93 425 000,00	79 411 250,00
2	GMINA ŚWIĘTOCHŁOWICE	Poprawa, jakości środowiska miejskiego Gminy Świętochłowice – remediacja terenów zdegradowanych i zanieczyszczonych w rejonie stawu Kalina wraz z przywróceniem jego biologicznej aktywności	POIS.02.05.00-00-0105/16	2017-08-31	69 739 277,98	59 258 521,78
3	PAŃSTWOWE GOSPODARSTWO WODNE WODY POLSKIE - REGIONALNY ZARZĄD GOSPODARKI WODNEJ W RZESZOWIE	Odtworzenie pierwotnej pojemności zbiornika przystopniowego w Rzeszowie na rzece Wisłok	POIS.02.05.00-00-0002/17	2018-05-25	49 763 651,51	42 299 103,78

Największe umowy POIiŚ 2014-2020 w województwie wielkopolskim,
gdzie odbywają się trwające targi POL-ECO SYSTEM

OŚ I						
P o z .	Nazwa beneficjenta	Tytuł projektu	Numer umowy	Data podpisania umowy	Wartość całkowita	Wkład UE
1	VEOLIA ENERGIA POZNAŃ SA	Wykorzystanie wysokosprawnej kogeneracji w oparciu o zapotrzebowanie na ciepło użytkowe - ETAP I	POIS.01.06.02-00-0019/16	24.11.2017	81 108 660,00	39 489 805,20
2	VEOLIA ENERGIA POZNAŃ SA	Efektywna dystrybucja ciepła - Etap 1	POIS.01.05.00-00-0030/16	24.11.2017	70 107 121,80	43 303 402,33
3	UNIwersytet IM. ADAMA MICKIEWICZA W POZNANIU	Kompleksowa modernizacja energetyczna obiektu po Wydziale Chemii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza przy ul. Grunwaldzkiej 6 w Poznaniu	POIS.01.03.01-00-0191/16	24.11.2016	41 360 000,00	31 380 969,74
4	R. E. KOGENERACJA SP. Z O.O.	Rozbudowa kompleksu gorzelnianego przy ulicy Brunatnej w Koninie, obręb Maliniec	POIS.01.06.01-00-0018/16	10.10.2017	37 102 950,00	22 556 227,65
5	MIEJSKIE PRZEDSIĘBIORSTWO ENERGETYKI CIEPLNEJ - KONIN SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	Przebudowa systemu ciepłowniczego miasta Konina	POIS.01.05.00-00-0003/17	06.03.2018	27 534 503,47	12 463 988,34

OŚ II						
P o z .	Nazwa beneficjenta	Tytuł projektu	Numer umowy	Data podpisania umowy	Wartość całkowita	Wkład UE
1	AQUANET SPÓŁKA AKCYJNA	Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej dla ochrony zasobów wodnych w Poznaniu i okolicach - Etap VI	POIS.02.03.00-00-0054/17	17.10.2017	472 782 284,10	241 237 943,30
2	PRZEDSIĘBIORSTWO WODOCIĄGÓW I KANALIZACJI SP. Z O.O. W JAROCINIE	Gospodarka wodno-ściekowa w Gminie Jarocin	POIS.02.03.00-00-0174/16	11.04.2017	255 960 534,24	128 190 579,07
3	WODKAN PRZEDSIĘBIORSTWO WODOCIĄGÓW I KANALIZACJI SPÓŁKA AKCYJNA	Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej i osadowej na terenie aglomeracji Ostrów Wielkopolski	POIS.02.03.00-00-0240/17	13.02.2018	79 271 426,88	41 085 800,52
4	"WODOCIĄGI KOŚCIAŃSKIE" SP. Z O.O.	Uporządkowanie gospodarki ściekowej i zwiększenie efektywności systemu wodociągowego dla miasta Kościana	POIS.02.03.00-00-0111/16	26.10.2016	65 569 132,91	31 913 344,85
5	WODOCIĄGI KĘPIŃSKIE SP. Z O.O.	Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej w aglomeracji Kępno – etap III	POIS.02.03.00-00-0083/17	08.06.2018	58 808 702,22	27 183 286,40

Szczegóły na temat umów POIiŚ 2014-2020 podpisanych przez NFOŚiGW 23 października 2018 r.

Nr 999

Projekt: **Modernizacja ZUOK Orli Staw jako Regionalnego Centrum Recyklingu**

Beneficjent: Związek Komunalny Gmin „Czyste Miasto, Czysta Gmina” w Kaliszu

Podpisujący umowę: Wiceprezes NFOŚiGW Dominik Bąk, a ze strony beneficjenta – Przewodniczący Zarządu Związku Komunalnego Gmin „Czyste Miasto, Czysta Gmina” Daniel Tylak i Zastępca Przewodniczącego Zarządu Paweł Osiewała

Wartość ogółem: 78 267 234,71 zł

Dofinansowanie z UE: **53 221 719,60 zł** (działanie 2.2 *Gospodarka odpadami komunalnymi*)

Czas realizacji: od 15.11.2016 r. do 21.10.2022 r.

O projekcie: W wyniku realizacji projektu gminy zrzeszone w Związku Komunalnym Gmin „Czyste Miasto, Czysta Gmina” z siedzibą w Kaliszu obsługującym obszar regionu X gospodarowania odpadami w województwie wielkopolskim będą posiadały infrastrukturę niezbędną do zapewnienia kompleksowej gospodarki odpadami, zaplanowanej zgodnie z hierarchią postępowania z odpadami, wpisującej się w działania gospodarki o obiegu zamkniętym.

Planowane przedsięwzięcie będzie funkcjonować jako RIPOK – Regionalne Centrum Recyklingu, zapewniając wszystkim gminom – czyli całej ludności zamieszkującej region X gospodarki odpadami województwa wielkopolskiego – zagospodarowanie odpadów komunalnych w sposób zgodny z polskim prawem oraz wypełnienie zobowiązań dotyczących osiągania odpowiednich poziomów recyklingu i przygotowania do ponownego użycia, jak również ograniczenia składowania odpadów ulegających biodegradacji.

Podstawowymi elementami projek-

tu będą następujące inwestycje: zmodernizowana instalacja do sortownia odpadów ze zbiórki selektywnej z wydajnością 28.000 Mg/rok; instalacja do przetwarzania selektywnie zebranych odpadów ulegających biodegradacji, w tym bioodpadów w technologii fermentacji suchej ciągłej poziomej o projektowanej mocy przerobowej 15.000 Mg/rok; obiekty, infrastruktura towarzysząca i wyposażenie dodatkowe zapewniające pełną funkcjonalność instalacji ZUOK Orli Staw (w tym dostawy sprzętu mobilnego).

Nr 1000

Projekt: **Budowa kanalizacji oraz modernizacja oczyszczalni ścieków na terenie aglomeracji Aleksandrów Kujawski – etap II**

Beneficjent: Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Wodociągowej Sp. z o.o.

Podpisujący umowę: Prezes NFOŚiGW Kazimierz Kujda, a ze strony beneficjenta – Prezes Zarządu Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej i Wodociągowej Jan Wiśniewski

Wartość ogółem: 36 299 853,44 zł
Dofinansowanie z UE: **22 209 788,69 zł** (działanie 2.3 *Gospodarka wodno-ściekowa w aglomeracjach*)

Czas realizacji (okres kwalifikowania wydatków): od 01.01.2017 r. do 31.10.2023 r.

O projekcie: Inwestycja realizowana będzie na terenie gminy miejskiej Aleksandrów Kujawski (aglomeracja Aleksandrów Kujawski; RLM aglomeracji: 20 248) i obejmie następujące zadania inwestycyjne: budowę kanalizacji sanitarnej o długości 5,17 km, umożliwiającą zebranie ścieków z nieskanalizowanych dotąd obszarów aglomeracji; przebudowę kanalizacji sanitarnej o długości 6,35 km; zakup i wdrożenie systemu klasy GIS do zarządzania majątkiem siecio-

wym przedsiębiorstwa. Efekt rzeczowy zostanie osiągnięty do dnia 31.10.2023 r. i potwierdzony do 30.11.2023 r. A efekt ekologiczny (liczba nowych użytkowników przyłączonych w wyniku realizacji projektu do sieci kanalizacyjnej – 539 RLM) będzie osiągnięty do 31.10.2024 r. i potwierdzony do 14.11.2024 r. Przewiduje się realizację 5 kontraktów (2 na roboty budowlane, 3 na usługi).

Nr 1001

Projekt: **Budowa i przebudowa systemu ciepłowniczego PEC Sp. z o.o. Belchatów**

Beneficjent: Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. z siedzibą w Belchatowie

Podpisujący umowę: Wiceprezes NFOŚiGW Artur Michalski, a ze strony beneficjenta: Prezes Zarządu Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej w Belchatowie Grzegorz Zegarrek i Wiceprezes Zarządu Paweł Uznański

Wartość ogółem: 10 589 070,00 zł
Dofinansowanie z UE: **7 059 380,00 zł** (działanie 1.5 *Efektywna dystrybucja ciepła i chłodu*)
Czas realizacji: od 28.12.2017 r. do 31.12.2022 r.

O projekcie: Celem projektu jest zwiększenie efektywności energetycznej systemu ciepłowniczego zmierzające do poprawy jakości powietrza poprzez ograniczenie strat ciepła i emisji zanieczyszczeń. Projekt polega na przebudowie oraz modernizacji systemu ciepłowniczego w Belchatowie obejmującej: wymianę starej wyeksploatowanej sieci kanałowej i zastąpienie jej nowoczesną siecią preizolowaną; likwidację węzłów grupowych i zastąpienie ich węzłami indywidualnymi oraz remont izolacji sieci napowietrznej w celu zmniejszenia strat na przesyle ciepła. Realizacja projektu pozwoli na poprawę stanu technicznego sieci, dzięki czemu ograniczone zostaną straty ciepła

podczas jego przesyłu oraz zmniejszy się ryzyko awarii w kolejnych latach. Projekt będzie realizowany w latach 2018-2022, na terenie miasta Bełchatów, w województwie łódzkim.

Wskaźniki: wskaźniki produktu istotne dla celów interwencji: długość wybudowanej sieci ciepłowniczej – 3,65 km; liczba przedsię-

biorstw otrzymujących wsparcie – 1 szt.; wskaźniki produktu informacyjne: liczba wybudowanych węzłów ciepłowniczych – 6 szt., liczba zmodernizowanych węzłów ciepłowniczych – 2 szt., wskaźniki rezultatu bezpośredniego istotne dla celów interwencji: zmniejszenie zużycia energii pierwotnej – 20 972,37 GJ/rok, szacowany rocz-

ny spadek emisji gazów cieplarnianych – 1 465,95 Mg CO₂/rok, wskaźniki rezultatu bezpośredniego informacyjne: spadek emisji pyłów – 0,05508 Mg/rok.

Opracowali:
Sławomir Kmiecik
Donata Bieniecka
NFOŚiGW

Ciąg dalszy ze s.1

NFOŚiGW przekaże ponad 7 mln zł na termomodernizację bloków w Szczecinie i Nowym Dworze Gdańskim

Gruntowna termomodernizacja oznacza duże oszczędności energii – ciepłej i elektrycznej, a co za tym idzie – zmniejszenie rachunków. Oczywiście korzyścią jest także łatwo dostępne, komfortowe ciepło w domu. Takich rezultatów oczekują mieszkańcy bloków w Szczecinie i Nowym Dworze Gdańskim po remoncie energetycznym przeprowadzonym przez zarządców ich nieruchomości.

Termomodernizacja budynków mieszkalnych na osiedlach w obu miastach będzie możliwa za sprawą przekazanych przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej środków europejskich na realizację wspomnianych inwestycji. Umożliwia to I oś Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko realizowana w perspektywie 2014-2020 i związane z nią działanie 1.3.2 *Wspieranie efektywności energetycznej w sektorze mieszkaniowym*.

Szczecin

Przedsięwzięcie pn. *Kompleksowa modernizacja energetyczna budynków Wspólnot Mieszkaniowych Paproci 1-12 – Ziemowita 8, 9, Cienista 16, 17, Papięza Jana Paw-*

ła II 21 OF, Bolesława Krzywoustego 65 OF ze Szczecina będzie realizowane przez szczecińską Wspólnotę Mieszkaniową „Paprotka”, która jest beneficjentem dofinansowania z NFOŚiGW. Otrzymała ona niskoprocentowaną pożyczkę w wysokości 2 176 904 zł ze środków POIiŚ, co zostało potwierdzone podpisaniem umowy w siedzibie Narodowego Funduszu. Porozumienie potwierdzili 8 października br. Zastępca Prezesa Zarządu NFOŚiGW Piotr Woźny i Zarząd Wspólnoty Mieszkaniowej *Paprotka* w osobach: Marzeny Pabiszczak, Marcina Łukomskiego oraz Michała Czyża. Koszt całkowity działań przewidzianych w projekcie zamknie się w kwocie 3 140 631 zł.

W ramach inwestycji przewidziano realizację do końca lipca 2019 r. kompleksowej termomodernizacji budynków wielorodzinnych, w tym ocieplenie przegród, wymianę stolarki, wykonanie dokumentacji oraz audyty energetyczne. Oczekiwane oszczędności i zyski środowiskowe po zakończeniu prac to przed wszystkim zmniejszenie zużycia energii pierwotnej (6 194,29 GJ/rok) oraz zmniejszenie zużycia energii końcowej (4 595,12 GJ/rok). Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych CO₂ został przewidziany na poziomie

412,85 Mg/rok. Ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej oszacowano na 171,45 MWh/rok, zaś zaoszczędzonej energii ciepłej – na 3 947,90 GJ/rok. Ten wielowymiarowy efekt ekologiczny jest oczekiwany od razu po zakończeniu remontu.

Najtrudniejsze było zebranie dokumentacji przed przystąpieniem do przedsięwzięcia. Jest to stary, ponad 100-letni zespół budynków i zorganizowanie audytu wewnętrznego, zewnętrznego i wentylacyjnego oraz inne obowiązki potrzebne do rozpoczęcia termomodernizacji zajęły nam prawie trzy lata. Jesteśmy prawdopodobnie pierwszą wspólnotą w Szczecinie, która starała się o takiego rodzaju dofinansowanie. Mieścimy się na Gołębini, jakby za miastem, choć tak naprawdę w mieście, w otoczeniu pięknej zieleni. Planujemy kolejne, podobne inwestycje poprawiające komfort mieszkania – powiedziała Marzena Pabiszczak z Zarządu Wspólnoty Mieszkaniowej *Paprotka* po podpisaniu umowy.

Nowy Dwór Gdański

NFOŚiGW przekazał również dotację ze środków POIiŚ na działania pn. *Kompleksowa termomodernizacja budynków wielorodzin-*

nych będących w zasobach SM Nowy Dwór Gdański z wykorzystaniem instalacji OZE oraz inteligentnego Systemu Zarządzania Energią, które będą prowadzone przez Spółdzielnię Mieszkaniową Nowy Dwór Gdański.

W wyniku podpisania umowy w siedzibie NFOŚiGW, co nastąpiło we wrześniu br., beneficjent otrzyma na ten cel 5 156 411 zł. Porozumienie zostało podpisane przez

Zastępcę Prezesa Zarządu Piotra Woźnego i Prezesa Zarządu SM Nowy Dwór Mazowiecki Mirosława Myszkę. Koszt całkowity przedsięwzięcia wyniesie 7 643 521 zł. W konsekwencji nastąpi kompleksowa termomodernizacja 14 budynków wielorodzinnych, w tym ocieplenie przegród, modernizacja systemu grzewczego z montażem pompy ciepła, modernizacja instalacji c.w.u. oraz pełne wykorzystanie

systemu zarządzania energią. Prace potrują do 1 kwietnia 2020 r. Wraz z ich zakończeniem nastąpi też uzyskanie efektu ekologicznego: zmniejszenie zużycia energii pierwotnej (7 027,69 GJ/rok) oraz redukcja emisji CO₂ (737,24 Mg/rok).

Sławomir Kmiecik
NFOŚiGW

Ponad 33 mln zł ze środków POIiŚ 2014-2020 i NFOŚiGW na poprawę efektywności dystrybucji ciepła w 6 miastach

Krosno (w woj. podkarpackim), Działdowo (w woj. warmińsko-mazurskim), Zduńska Wola (w woj. łódzkim), Mielec (w woj. podkarpackim), Suwałki (w woj. podlaskim) i Olsztyn (w woj. warmińsko-mazurskim) zmodernizują sieci przesyłu ciepła. Poprawa wydajności ciepłowniczej w wymienionych 6 miastach będzie możliwa dzięki dofinansowaniom przekazanym przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Inwestycje przyniosą wymierne korzyści ekologiczne, m.in. spadek emisji dwutlenku węgla oraz szkodliwych pyłów.

Przekazanie dotacji dla Krosna, Działdowa, Zduńskiej Woli, Mielca i Suwałk przez NFOŚiGW nastąpi dzięki środkom Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko, a ściślej – jego I osi i działaniu 1.5 *Efektywna dystrybucja ciepła i chodu*, które wdrażane jest we współpracy z Ministerstwem Energii.

Krosno

Projekt pn. *Modernizacja systemu ciepłowniczego Miasta Krosna celem poprawy efektywności dystrybucji ciepła systemowego – etap: ul. Armii Krajowej, ul. Wojska Polskiego, ul. Grodzka i Piastowska*, zostanie zrealizowany przez Miejskie

Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Krośnie. Spółka jest beneficjentem dotacji z NFOŚiGW w wysokości 3 009 600 zł ze środków POIiŚ 2014-2020. Całkowity koszt inwestycji wyniesie 6 600 786 zł. Stosowną umowę podpisali, 9 października br. w siedzibie Narodowego Funduszu, Zastępca Prezesa Zarządu NFOŚiGW Artur Michalski oraz Prezes Zarządu MPGK Sp. z o.o. w Krośnie Janusz Fic.

Projekt, którego realizacja potrwa do końca 2020 r. zakłada modernizację sieci ciepłowniczej (ok. 2,71 km), w wyniku której będzie się ona składać z przewodów preizolowanych w zakresie średnic nominalnych od 2xDN25 do 2xDN250. Efektem ekologicznym przedsięwzięcia będzie zmniejszenie zużycia energii pierwotnej (5 284 GJ/rok), spadek emisji pyłu (0,310 Mg/rok) oraz gazów cieplarnianych (CO₂/rok 333,59). Niniejsze wskaźniki zostaną uzyskane w 2020 r.

Działdowo

Dofinansowanie przekazane przez NFOŚiGW ze środków POIiŚ 2014-2020 w wysokości 8 031 810 zł otrzyma Przedsiębiorstwo Ciepłownicze Sp. z o.o. w Działdowie na przedsięwzięcie pn. *Modernizacja systemu ciepłowniczego Działdowa – poprawa efektywności przesyłu i dystrybucji ciepła*, które zo-

stanie zrealizowane do końca listopada 2021 r. Umowę regulującą przekazanie dofinansowania podpisali, 9 października br. w Warszawie, Zastępca Prezesa Zarządu NFOŚiGW Artur Michalski oraz Prezes Zarządu PC Sp. z o.o. w Działdowie Grzegorz Karczewski. Całkowity koszt projektu wyniesie 11 725 822 zł. Jego przedmiotem jest przebudowa istniejącej sieci ciepłowniczej na sieć ciepłą preizolowaną, budowa nowych odcinków sieci ciepłowniczej wraz z przyłączami oraz budowa i przebudowa istniejących węzłów ciepłowniczych grupowych i indywidualnych (jedno i dwufunkcyjnych pracujących na potrzeby instalacji c.o. oraz c.w.u.). Wybudowana zostanie sieć ciepłownicza o długości 1 km, a równolegle zmodernizowana będzie sieć ciepłownicza długości 4,3 km. Powstaną także 42 węzły ciepłownicze.

Efektem będzie zmniejszenie zużycia energii pierwotnej (36 631,79 GJ/rok), natomiast szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych został przewidziany na poziomie 3 662,99 tony równoważnika CO₂/rok. Modernizacja przyczyni się ponadto do spadku emisji pyłów (37,69 Mg/rok).

Nasze stare sieci w technologii kanałowej są już zużyte i generujemy duże straty na przesyłach i dystrybucji. To skłoniło nas do starań o dofinansowanie największej z dotychczasowych inwestycji. Chcemy

infrastrukturę w Działdowie unowocześnić i zarazem zapewnić bezpieczeństwo dostaw ciepła dla mieszkańców na kolejne dziesięciolecie. Obecny system działa od lat 70., więc ten zmodernizowany tym bardziej powinien posłużyć co najmniej 30-40 lat. Będziemy mieć przy tym zyski środowiskowe, na przykład mniejszą emisję – powiedział podczas uroczystości podpisania umowy Prezes Zarządu PC Sp. z o. o. w Działdowie Grzegorz Karczewski.

Zduńska Wola

Dotacja NFOŚiGW w wysokości 6 689 975 zł pomoże zrealizować przedsięwzięcie pn. *Zmniejszenie strat na przesyłce i dystrybucji ciepła poprzez modernizację przesyłu ciepła w układzie kanałów ciepłowniczych na system rur preizolowanych w Zduńskiej Woli. Budowa nowych przyłączy i węzłów do obiektów ogrzewanych piecami kaflowymi.* Beneficjentem dofinansowania są Miejskie Sieci Ciepłe w Zduńskiej Woli sp. z o.o. Umowę potwierdzającą otrzymanie dotacji podpisali 9 października br. w siedzibie Narodowego Funduszu: Wiceprezes Zarządu NFOŚiGW Artur Michalski i Prezes Zarządu MSC Andrzej Aleksandrowicz. Przedmiotem projektu jest realizacja 6 zadań inwestycyjnych, mających na celu modernizację poszczególnych odcinków sieci ciepłowniczej na terenie Zduńskiej Woli poprzez wymianę najstarszych części przesyłu ciepła w układzie sieci kanałów ciepłowniczych na system rur preizolowanych oraz budowę 6 nowych przyłączy. Całkowity koszt projektu to 9 796 034 zł.

Realizacja inwestycji pozwoli na poprawę stanu technicznego sieci, dzięki czemu zmniejszą się straty generowane w procesie przesyłu oraz ryzyko powstawania awarii w kolejnych latach. Budowa nowych przyłączy zlikwiduje potrzebę wykorzystywania ogrzewania piecowego. W tym projekcie długość wybudowanej sieci ciepłowniczej wyniesie 0,84 km, długość zmodernizowanej sieci ciepłowniczej 4,78 km, a liczba wybu-

dowanych węzłów ciepłych – 6 urządzeń.

W ramach efektu ekologicznego zmniejszy się zużycie energii pierwotnej (19 666,36 GJ/rok), zaś szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych wyniesie 1 681,36 tony równoważnika CO₂/rok. Z kolei spadek emisji pyłów ukształtuje się na poziomie 0,17 Mg/rok. Prace przy inwestycji potrwać do końca września 2020. Efekt ekologiczny zostanie osiągnięty w tym samym czasie.

Podjęliśmy działania związane z kamienicami komunalnymi, przekonując zarządców, aby zainwestować w termomodernizację wraz z budową węzła i przyłączy. Równolegle przeprowadzona termomodernizacja i budowa sieci wewnętrznej, a potem podłączenie do sieci centralnej, będzie miało wyraźny rezultat antysmogowy, zwłaszcza, że te kamienice położone są w centrum miasta. Bolączką wszystkich firm ciepłowniczych jest strata na przesyłce. Cała nowa sieć będzie złożona z preizolatów, co spowoduje zmniejszenie nawet o 70 proc. utraty ciepła i obniżenie kosztów, z czego skorzystają także odbiorcy – zaznaczył po podpisaniu umowy Prezes Zarządu MPC Sp. z o.o. Andrzej Aleksandrowicz.

Mielec

Do Miejskiego Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Mielcu z NFOŚiGW trafi 5 348 048 zł. Przedsiębiorstwo zrealizuje przedsięwzięcie pn. *Poprawa efektywności dystrybucji ciepła w miejskim systemie ciepłowniczym miasta Mielca*, którego koszt ogólny wyniesie 8 285 850,72 zł. Podpisanie umowy w tej sprawie nastąpiło w NFOŚiGW 8 października 2018 r. Przekazanie dotacji sygnował Zastępca Prezesa Zarządu NFOŚiGW Artur Michalski oraz Prezes Zarządu MPEC Sp. z o.o. Wiesław Tyniec.

Przedsięwzięcie obejmie przebudowę sieci ciepłowniczej wraz z przyłączeniami, budowę nowej sieci ciepłej, likwidację węzłów grupo-

wych, budowę nowych węzłów indywidualnych. Długość wybudowanej sieci ciepłowniczej wyniesie 4,29 km. Przewidywany efekt ekologiczny inwestycji to zmniejszenie zużycia energii pierwotnej (8 097,92 GJ/rok) oraz spadek emisji gazów cieplarnianych (810,58 tony równoważnika CO₂/rok), a także spadek emisji pyłów (0,26 Mg/rok). Koniec prac projektowych, jak i termin osiągnięcia efektu ekologicznego zaplanowano na 15 września 2021 r.

Już od kilku lat realizujemy w Mielcu działania mające na celu modernizację systemu ciepłowniczego, które mają przede wszystkim na celu ograniczenie strat ciepła na przesyłce. Rezultatem tego etapu będzie wymiana starej sieci i likwidacja dużego węzła grupowego, który zasila 20 bloków. Będziemy mogli znacznie sprawniej dostarczać ciepłą wodę użytkową do domostw poprzez zamontowane węzły indywidualne – powiedział po podpisaniu umowy Prezes Zarządu MPEC Sp. z o.o. Wiesław Tyniec.

Suwałki

Dotacja z NFOŚiGW dla Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej w Suwałkach Sp. z o.o. w wysokości 3 366 174 zł pomoże zrealizować projekt pn. *Likwidacja węzłów grupowych w mieście Suwałki w celu poprawy efektywności dystrybucji ciepła.* Przekazanie dofinansowania zostało potwierdzone podpisaniem umowy 2 października br. w siedzibie NFOŚiGW przez Zastępcę Prezesa Zarządu NFOŚiGW Artura Michalskiego oraz Prezesa Zarządu PEC w Suwałkach Sp. z o.o. Tadeusza Szaciło. Koszt całkowity inicjatywy wyniesie 6 660 108 zł

Wybudowane zostaną sieci ciepłownicze w Suwałkach o długości 2,43 km oraz 49 węzłów ciepłych. Efektem ekologicznym będzie zmniejszenie zużycia energii pierwotnej (5205,35 GJ/rok). Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych będzie kształtował się na poziomie 504,79 tony równoważnika CO₂/rok. Spodziewany

jest także spadek emisji pyłów (0,094 Mg/rok). Nastąpi to pod koniec 2020 r. wraz z oddaniem nowych instalacji do użytku.

Dzięki likwidacji węzłów grupowych zmieniają się parametry podawania ciepła do budynków. Tym samym nasz klient nie będzie płacił za straty energii na przesył z węzła grupowego do swojego budynku. Ponadto korzyścią wynikającą z modernizacji będzie nieporównywalnie łatwiejsze i bardziej efektywne sterowanie ogrzewaniem – podkreślił po podpisaniu umowy Prezes Zarządu PEC w Suwałkach Sp. z o.o. Tadeusz Szaciło.

Olsztyn

Nieco wcześniej, bo we wrześniu br. NFOŚiGW wsparł finanso-

wo przedsięwzięcie pn. *Zmniejszenie emisyjności gospodarki poprzez poprawę efektywności dystrybucji ciepła w Olsztynie – etap II*. Beneficjent – Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Olsztynie otrzymało 7 209 231 zł niskooprocentowanej pożyczki ze środków krajowych. Umowę regulującą pomoc finansową podpisał 14 września w siedzibie NFOŚiGW w Warszawie Zastępca Prezesa Zarządu NFOŚiGW Artur Michalski oraz Prezes Zarządu MPEC Sp. z o.o. Konrad Nowak. W spotkaniu uczestniczyła także Wiceprezes Zarządu ds. Ekonomicznych Lidia Warnel. Koszty generalne projektu wyniosą 13 562 545 zł. Wszystkie zadania inwestycyjne objęte projektem zlokalizowane będą w granicach administracyjnych gminy Miasto Olsztyn a zakończą się pod ko-

niec 2020 r. Plan przedsięwzięcia przewiduje wybudowanie 2,4 km sieci ciepłej. Planowane korzyści środowiskowe to m.in. redukcja zużycia energii pierwotnej (6840,60 GJ/rok). Równoległe zmniejszona będzie emisja CO₂ (670,10 Mg/rok), oraz pyłu (0,15 Mg/rok). Efekt ekologiczny zostanie osiągnięty do końca 2020 r.

Przekazanie pożyczki umożliwił program priorytetowy NFOŚiGW Wsparcie przedsięwzięć w zakresie niskoemisyjnej i zasoboszczędnej gospodarki, Cz. 2 *Współfinansowanie projektów Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko w ramach jego I osi priorytetowej*.

Sławomir Kmiecik
NFOŚiGW

Pracuj jako OPIEKUN SENIORÓW W NIEMCZECH OFERUJEMY

- *atrakcyjne zarobki i legalną pracę
- *składki ZUS odprowadzane od średniej krajowej
- *jedną czytelną umowę
- *dodatkowe ubezpieczenie medyczne ERU
- *kursy językowe niemieckiego od podstaw i doszkalające
- *pakiet medyczny LUX MED dla stałych opiekunów
- *pełną organizację pobytu -transport zakwaterowanie i wyżywienie
- *szybkie wyjazdy i elastyczne terminy
- *kompleksowe szkolenia merytoryczne z zakresu opieki udokumentowane certyfikatami

tel.667-756-000

Minister Andrzej Adamczyk wizytował największą inwestycję Poczty Polskiej w Zabrze

Poczta Polska to strategiczna spółka Skarbu Państwa, która za pomocą różnych kanałów dociera do wszystkich obywateli. Posiada także największą sieć dystrybucyjno-logistyczną w naszym kraju, choć działa na bardzo konkurencyjnym rynku logistycznym, zdominowanym przez zagraniczne firmy kurierskie. W Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju został położony nacisk na równomierny, zrównoważony rozwój Polski, tego nie uda się osiągnąć bez odpowiedniej infrastruktury, transportu, dróg i kolei. W tym procesie Poczta Polska ma do odegrania niezwykle istotną rolę – powiedział minister infrastruktury Andrzej Adamczyk.

Oddany do użytku 11 października 2018 r. w obecności ministra infrastruktury Andrzeja Adamczyka nowy sorter w Zabrze to największa inwestycja Poczty Polskiej od wielu lat i pierwsza tak duża na Śląsku. Maszyna paczkowa warta blisko 50 mln zł usprawni i przyspieszy obsługę przesyłek zarówno na południu Polski, jak i w całym kraju.

Sortownia w Zabrze pod względem ilości opracowywanego materiału jest drugą co do wielkości sortownią po Warszawie. Uruchomienie nowej maszyny paczkowej

w Zabrze usprawni pracę pocztowców, umożliwi obsługę do 2,5 mln paczek miesięcznie, jej przewidywana wydajność produkcyjna to 12 tys. paczek na godzinę.

Sorter jest elementem nowej architektury logistycznej, którą zgodnie ze swoją strategią buduje Poczta Polska. Dzięki nowej maszynie paczkowej Poczta Polska chce efektywniej obsługiwać rosnącą liczbę przesyłek nadawanych w kraju. Jej parametry zostały tak dobrane, by można było zabezpieczyć terminowość doręczania paczek, także w czasie przedświątecznego szczytu.

Największe inwestycje zaczynamy od południa Polski, rejonu najgęściej zaludnionego, zamieszkiwanego przez ok. 42 proc. naszej populacji. Do czasu modernizacji całej naszej sieci i uruchomienia kolejnych maszyn, ta inwestycja również będzie wspierała inne rejony Polski – poinformował prezes zarządu Poczty Polskiej Przemysław Sypniewski.

Poczta Polska chce znacznie zwiększyć swój udział w rosnącym rynku e-commerce. Z najnowszych danych Poczty Polskiej wynika, że w sierpniu 2018 roku został odnoto-

wany znaczny wzrost usług kurierskich (+ 26 proc. sierpień 2018 w porównaniu do danych z sierpnia 2017 roku). Sprzedaż najpopularniejszej usługi kurierskiej oferowanej głównie klientom biznesowym e-commerce rośnie znacznie powyżej rynku. W pierwszych ośmiu miesiącach tego roku wzrost wyniósł ponad 19 proc. Poczta Polska odnotowała także wzrost o 23 proc. nadawanych paczek dla klientów indywidualnych w porównaniu z analogicznym okresem 2017 roku.

Uruchomienie sortera w Zabrze zbiega się z obchodami przypadającymi w tym roku 460. rocznicy istnienia Poczty Polskiej. Spółka posiada status operatora wyznaczonego, co oznacza, że jako jedyna może świadczyć do 2025 r. tzw. usługi powszechne. Ta, jedna z najstarszych instytucji działających w Polsce pozostaje dziś największym pracodawcą i jednym z liderów usług komunikacyjnych, paczkowo-kurierskich i logistycznych oraz jest narodowym operatorem pocztowym, z którego usług korzysta ponad 90 proc. Polaków.

Szymon Huptys
Ministerstwo Infrastruktury
Rzeczypospolitej Polskiej

Powstanie północna obwodnica Kędzierzyna-Koźła

15 października 2018 r., w obecności ministra infrastruktury Andrzeja Adamczyka, Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad zawarła umowę na projekt i

budowę drugiego etapu północnej obwodnicy Kędzierzyna-Koźła w ciągu drogi krajowej nr 40. Wykonawcą zadania o długości 14,6 km, firma Strabag, zaprojektuje i wybu-

duje obwodnicę za ok. 220,6 mln zł. Planowany termin oddania inwestycji do ruchu to wiosna 2022 r.

Realizujemy politykę zrównoważonego rozwoju. Chcemy, aby

ważne inwestycje powstawały w każdym regionie Polski. Nie dzielimy Polski na A i B: Polska jest jedna. Obwodnica Kędzierzyna-Koźła będzie komfortową drogą klasy GP. Mieszkańcy miasta poczują ulgę, gdy ruch ciężarowy zostanie wyprowadzony na obwodnicę - powiedział minister Andrzej Adamczyk.

Nowa trasa będzie stanowiła kontynuację istniejącego odcinka dwujezdniowej obwodnicy Kędzierzyna-Koźła. Wybudowana zostanie droga typu GP (główna ruchu przyspieszonego) o nawierzchni bitumicznej w układzie 2+1, czyli jednojezdniowa droga z dodatkowym pasem do wyprzedzania.

W ramach inwestycji powstanie 19 obiektów inżynierskich (wiadukty, mosty, duże i małe przejścia dla zwierząt) oraz cztery ronda. Przebudowane zostaną odcinki istniejących dróg w miejscach połączenia z obwodnicą, powstaną także urządzenia ochrony środowiska i bezpieczeństwa ruchu drogowego oraz przebudowana zostanie infrastruktura techniczna (sieć wodno-kanalizacyjna, gazowa, elektroenergetyczna, telekomunikacyjna i urządzenia melioracyjne).

Nowa trasa wyprowadzi z miasta ruch tranzytowy. Dzięki inwestycji powstanie połączenie międzyregionalne z Czech i południa kraju z portem rzeczny na Odrze oraz

węzłem kolejowym w Kędzierzynie-Koźlu. Obwodnica usprawni ruch w kierunku autostrady A4 oraz poprawi dostępność terenów przyległych do autostrady. Na obwodnicę zostanie przekierowany transport niebezpiecznych materiałów chemicznych z Zakładu Azotowego w Kędzierzynie-Koźlu. Realizacja inwestycji wpłynie ponadto na rozwój terenów inwestycyjnych zlokalizowanych w pobliżu obwodnicy.

Szymon Hupłyś
Ministerstwo Infrastruktury
Rzeczypospolitej Polskiej

Umowa na ostatni odcinek trasy Via Baltica podpisana!

11 października 2018 r., w obecności ministra infrastruktury Andrzeja Adamczyka, Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad zawarła umowę na projekt i budowę drogi ekspresowej S61 Łomża Zachód – Kolno.

To bardzo ważna chwila dla mieszkańców Łomży, Podlasia, ale i wszystkich Polaków. Finalizujemy proces rozpoczęty w obecności Premier Beaty Szydło na początku 2016 r. Wtedy zapadła decyzja o skierowaniu do realizacji inwestycji na trasie Via Baltica. Dzisiaj podpisujemy już umowę na ostatni odcinek tej trasy. Umowa na projekt i budowę blisko 13-kilometrowej obwodnicy Łomży oznacza, że w realizacji jest ponad 200 km drogi ekspresowej S61. Wartość prac budowlanych w ramach S61 przekracza 5 mld zł. Całą trasą, od Ostrowi Mazowieckiej do granicy z Litwą w Budzisku, powinniśmy pojechać przed końcem 2021 r. – powiedział minister infrastruktury Andrzej Adamczyk.

Odcinek S61 Łomża Zachód - Kolno, stanowiący fragment obwodnicy Łomży, zaprojektuje i

zbuduje firma TOTO. Wartość kontraktu to ponad 525,6 mln zł.

Zadaniem wykonawcy jest przygotowanie projektu budowlanego i złożenie wniosku o zezwolenie na realizację inwestycji drogowej (ZRID) dla całego zadania oraz wykonanie inwestycji. Na ukończenie drogi firma ma 31 miesięcy od podpisania umowy. Do czasu realizacji robót nie wlicza się okresów zimowych (tj. od 15 grudnia do 15 marca). Oddanie do ruchu obwodnicy Łomży jest planowane w ostatnim kwartale 2021 roku.

W ramach budowy S61 o długości blisko 13 kilometrów powstanie dwujezdniowa droga ekspresowa z dwoma pasami ruchu w każdą stronę i odporną na koleinowanie nawierzchnią z betonu cementowego (za wyjątkiem obiektów mostowych i istniejących już obwodnic).

Na S61 Łomża Zachód – Kolno zostaną wybudowane trzy węzły drogowe: Łomża Zachód, Nowogród i Łomża Północ oraz nowy, 1200-metrowy most nad Narwią. Dzięki budowie obwodnicy zwiększy się bezpieczeństwo ruchu drogowego i komfort życia mieszkań-

ców Łomży, przez której centrum dzisiaj prowadzi cały ruch tranzytowy w kierunku państw bałtyckich i Rosji.

Umowa na projekt i budowę obwodnicy Łomży oznacza rozpoczęcie realizacji ostatniego odcinka międzynarodowego korytarza transportowego Via Baltica, łączącego kraje bałtyckie z zachodnią Europą. Droga ekspresowa S61 o długości blisko 220 km (w tym użytkowany prawie 13 km odcinek koło Augustowa oraz jednojezdniowe obwodnice Stawisk i Szczuczyna) jest zasadniczą częścią tego projektu. Część trasy Via Baltica stanowi 105 km odcinek drogi ekspresowej S8 od węzła Powązkowska w Warszawie do obwodnicy Ostrowi Mazowieckiej. Do ukończenia całej S8 łączącej Warszawę i Białystok pozostał jedynie odcinek Wyszaków – Poreba. Dobiegają końca prace mające na celu udogodnienie tego odcinka kierowcom.

S61 w realizacji

Na terenie województwa podlaskiego w realizacji jest dziewięć odcinków S61 o łącznej długości ok. 134,6 km i wartości kontraktów

budowlanych ponad 3,21 mld zł. W województwie warmińsko – mazurskim w realizacji są trzy odcinki o łącznej długości ok. 66,4 km i wartości kontraktów budowlanych 1,87 mld zł.: 1/. **Podborze – Śniadowo** o długości ok. 19,5 km, umowa podpisana 30.01.2018 r., oddanie do ruchu planowane w IV kw. 2020 r., wartość – 479,1 mln zł. 2/. **Śniadowo - Łomża Południe** o długości ok. 17 km, umowa podpisana 9.02.2018 r., oddanie do ruchu planowane w IV kw. 2020 r., wartość – 380 mln zł. 3/. **Łomża Południe - Łomża Zachód** o długości ok. 7,2 km, umowa podpisana 21.12.2017 r., oddanie do ruchu planowane w IV kw. 2020 r., wartość – 218,1 mln zł. 4/. **Łomża Zachód - Kolno** o długości ok. 12,9 km, umowa podpisana 11.10.2018 r., oddanie do ruchu planowane w IV kw. 2021 r., wartość – 525,6 mln zł. 5/. **Kolno – Stawiski** o długości ok. 16,4 km, umowa podpisana 31.10.2017 r., oddanie do ruchu planowane w

IV kwartale 2020 r., wartość – 288,3 mln zł. 6/. **Stawiski – Szczuczyn** o długości ok. 18 km, umowa podpisana 31.10.2017 r., oddanie do ruchu planowane w IV kwartale 2020 r., wartość – 342,1 mln zł. 7/. **Obwodnica Szczuczyna (II jezdnia)** o długości ok. 6,6 km, umowa podpisana 26.05.2017 r., koniec prac planowany na I kw. 2020 r., wartość – 75 mln zł. 8/. **Szczuczyn - Elk Południe** o długości ok. 23,3 km, umowa podpisana 6.08.2018 r., oddanie do ruchu planowane w III kw. 2021 r., wartość – 700 mln zł. 9/. **Elk Południe - Wysokie** o długości ok. 22,9 km (wraz z połączeniem S16 do Elku), umowa podpisana 19.07.2018 r., oddanie do ruchu planowane w III kw. 2021 r., wartość – 686 mln zł. 10/. **Wysokie – Raczki** o długości ok. 20,2 km, umowa podpisana 4.07.2018 r., oddanie planowane w połowie 2021 r., wartość – 484 mln zł. 11/. **Raczki – obwodnica Suwałk**, o długości ok. 13 km, w użytkowa-

niu, realizacja łącznie z obw. Augustowa, oddana w 2014 r., wartość – 659 mln zł. 12/. **Obwodnica Suwałk** o długości ok. 12,8 km, umowa podpisana 29.09.2015 r., zakończenie budowy planowane w II kw. 2019 r., wartość – 299,4 mln zł. 13/. **Obwodnica Suwałk – Budzisko** (granica państwa) o długości ok. 24,2 km, umowa podpisana 6.06.2017 r., zakończenie prac planowane w III kw. 2020 r., wartość – 605 mln zł.

Dla odcinka S61 od Szczuczyna do granicy państwa Polska otrzymała dofinansowanie z instrumentu Łącząc Europę (CEF). Na realizację tej ważnej trasy Komisja Europejska przyznała dofinansowanie w wysokości ok. 414 mln euro.

Szymon Huptyś
Ministerstwo Infrastruktury
Rzeczypospolitej Polskiej

Ciąg dalszy ze s.1

Oświadczenie Ministerstwa Sprawiedliwości

Minister Sprawiedliwości Zbigniew Ziobro podjął decyzję o zawetowaniu Konkluzji Rady Unii Europejskiej w Brukseli w sprawie stosowania Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej w 2017 roku. Oznacza to, że nie zostanie ona przyjęta, ponieważ wymaga to jedności.

Poszanowanie praw i wolności wszystkich obywateli oraz tolerancja to w Polsce element wielowiekowej tradycji, a nie wyłącznie przepisów. Dlatego Polska jako członek europejskiej „unii wartości” czuje się strażnikiem praw i wolności określonych w Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej. Uznaje za swój obowiązek

występowanie w obronie tych, których prawa i wolności są łamane.

Dziś ofiarą nietolerancji, dyskryminacji oraz podżegania do nienawiści stają się na masową skalę osoby wierzące, w szczególności Chryścijanie i Żydzi.

Powodowane nienawiścią religijną zbrodnie, jak zamach na bożonarodzeniowy jarmark w Berlinie, w którym zginęło 12 osób, okrutny mord na francuskim księdzu z Normandii, któremu sprawcy podejrzeli podczas mszy gardło, czy zabicie trojga żydowskich dzieci i ich nauczyciela przed szkołą w Tuluzie we Francji, spotykają się z jednorazowymi wyrazami współ-

czucia ze strony międzynarodowej społeczności. Nie znajdują jednak wystarczającego potępienia w ważnych międzynarodowych dokumentach, nie inicjują skutecznych działań zmierzających do ochrony przed nimi, a ich religijny motyw bywa często przemilczany.

Bezczynność wobec wielkich zbrodni prowokuje zbrodnie małe. Daje sprawcom poczucie bezkarności. Jest przyczyną fizycznych ataków na osoby noszące symbole wiary, jak pobicie rok temu dwóch Polek wracających z Mszy Świętej w kościele w Brukseli czy mieszkańca Berlina, który miał chrześcijańskie krzyże na szyi. Jest powodem zamachów na obiekty religij-

ne, jak podpalenie w lipcu kościoła w Orleanie we Francji czy obrzucenie koktajlami Mołotowa synagogi w szwedzkim Goeteborgu.

Sprzyja profanowaniu religijnych symboli, co Polacy – przeżywający śmierć polskiego prezydenta i prawie 100 osób, które w 2010 roku zginęły w katastrofie samolotu w Smoleńsku – boleśnie odczuli, gdy ich publicznej modlitwie towarzyszyły prześmiewcze demonstracje z krzyżem zrobionym z puszek po piwie. Sprzyja też mowie nienawiści, która jest nie tylko tolerowana, ale często przynosi rozgłos i aplauz.

Religijna nienawiść zatruwa Europę. Podważa demokratyczne wartości, na których jest oparta Wspólnota Europejska.

Dlatego Polska, uczestnicząc w pracach nad Konkluzjami Rady Unii Europejskiej w sprawie stosowania Karty Praw Podstawowych UE w 2017 r., wniosła o to, by – na równi m.in. z kwestią przestrzega-

nia praw osób o odmiennej orientacji seksualnej, dzieci imigrantów czy kobiet – uwzględnić potrzebę ochrony Chrześcijan i Żydów przed dyskryminacją religijną.

Sformułowana w dwóch zdaniach poprawka polskiej delegacji mówiła, że Rada Unii Europejskiej dostrzega także ten problem i uważa, że należy mu przeciwdziałać.

Rada Unii Europejskiej tak jednak nie uważa. Oczywiście, stwierdzające fakty propozycje nie znalazły uznania innych delegacji.

Dlatego Polska zdecydowała się zgłosić sprzeciw wobec Konkluzji w sprawie stosowania Karty Praw Podstawowych UE w 2017 r. W imię podstawowych praw, które są w Polsce bezwzględnie szanowane i respektowane. Nie tylko jako odgórnie stanowione przepisy, ale jako wyraz tradycji, polegającej na przywiązaniu do wolności, tolerancji i ochrony praw wszystkich bez wyjątku obywateli.

Warto bowiem przypomnieć, że to Polska, odzyskując równo 100 lat temu niepodległość, jako jedno z pierwszych europejskich państw przyznała prawa wyborcze kobietom, podczas gdy np. we Francji wprowadzono je dopiero w 1944 roku, pod okupacją niemiecką. To Polska już w XVI wieku stała się ziemią obiecaną dla wyznawców judaizmu, którzy na zachodzie Europy padali ofiarą pogromów i prześladowań. W międzywojennej Polsce przedstawiciele żydowskich stronnictw politycznych zasiadali w polskim parlamencie, a w Wojsku Polskim funkcjonowało mużulmańskie duszpasterstwo. To Polska jest jedynym krajem w Europie, w którym prawo karne nigdy nie przewidywało sankcji za stosunki homoseksualne, podczas gdy np. w Niemczech takie kary zniesiono dopiero w 1969 roku.

**Ministerstwo Sprawiedliwości
Rzeczypospolitej Polskiej**

Minister Andrzej Adamczyk o inwestycjach w województwie świętokrzyskim

Kielce, Sandomierz czy Busko Zdrój to tylko kilka z miejscowości, które 12 października 2018 r. odwiedził w województwie świętokrzyskim minister infrastruktury Andrzej Adamczyk. Z mieszkańcami i samorządowcami rozmawiał o inwestycjach drogowych i kolejowych w regionie.

Inwestycje w infrastrukturę województwa świętokrzyskiego pokazują zrównoważony rozwój w praktyce. To zarówno duże projekty, takie jak droga S7, jak i drogi lokalne. Polska jest jedną. Inwestujemy tam, gdzie potrzebują tego lokalne społeczności. Bardzo ważna jest tu wola współpracy między samorządami a rządem – podkreślił minister Adamczyk.

Długość całego świętokrzyskiego odcinka S7 to 50 km.

W przygotowaniu są również inwestycje drogowe takie jak budowa obwodnicy Opatowa o długości 19,6 km, obwodnicy Ostrowca Świętokrzyskiego o długości 2,7 km czy drogi S74 Przełom/Mniów – Kielce (DK73) o długości 21 km.

O inwestycjach kolejowych w Kielcach

W Kielcach minister A. Adamczyk mówił m.in. o inwestycjach kolejowych. Jak podkreślił, na liście 200 obiektów dworcowych przewidzianych do modernizacji w ramach

Programu Inwestycji Dworcowych, realizowanego przez PKP SA, znalazły się dworce na terenie województwa świętokrzyskiego, a łączny koszt tych inwestycji to 44,7 mln zł.

Realizowana jest również niezwykle istotna inwestycja, polegająca na modernizacji linii kolejowej nr 8 Radom – Kielce. Wartość całego projektu wynosi 44,7 mln zł. Część prac, np. na szlaku Skarżysko Kamienna – Suchedniów (wraz ze stacjami) oraz Suchedniów – Łączna została już wykonana.

W tym roku rozpoczęły się również prace na linii kolejowej nr 582 Czarnca – Włoszczowa Płn. Celem budowy tej linii jest poprawa połączeń kolejowych poprzez umożli-

wienie bezpośredniego wjazdu pociągów z linii nr 61 na CMK w kierunku północnym i odwrotnie, co pozwoli na 20-30 min. skrócenie czasu przejazdu.

Suchedniów bezpieczne skrzyżowanie linii kolejowej z drogą

Prace na linii kolejowej nr 8 to jedna z oczekiwanych inwestycji, które stwarzają nowe, lepsze możliwości podróży w aglomeracjach oraz między regionami i miastami. Dzięki realizacji projektów z Krajowego Programu Kolejowego tworzymy spójną sieć kolejową, na czym zyskują pasażerowie. Każda taka inwestycja przybliży nas do celu, którym jest kolej bezpieczna, komfortowa i punktualna – powiedział minister Adamczyk w Suchedniowie.

Na terenie gminy PKP PLK SA wybuduje bezkolizyjne skrzyżowanie wiaduktu kolejowego oraz przejścia podziemnego w ciągu linii kolejowej nr 8 Warszawa Zachodnia – Kraków Główny z drogą powiatową nr 0578 T. PKP PLK wykona dwa obiekty, przejście podziemne pieszo-rowerowe z wyjściem na perony oraz wiadukt drogowy wraz z częścią drogi pod tym wiaduktem łączącą stronę zachodnią i stronę wschodnią.

Dzisiaj Suchedniów jest podzielony linią kolejową, przez którą prowadzi uciążliwy przejazd. Zmieniamy to. Powstanie tu przejazd pieszo-rowerowy pod torami z przejściem na perony oraz wiadukt dla samochodów – podsumował minister Adamczyk.

W Bilczy o obwodnicy Morawicy i drogach lokalnych

Z mieszkańcami Bilczy w gminie Morawica minister rozmawiał o budowie obwodnicy Morawicy w ciągu dk 73. Umowa na tę inwestycję została podpisana przez GDDKiA w lipcu 2018 r. Nowa droga rozładuje szczególnie obciążony, w dużej mierze ruchem tranzytowym, odcinek trasy łączącej węzeł Kielce Północ, Busko i Tarnów.

Bardzo się cieszę, że dzięki podpisanej w wakacje umowie mieszkańcy Morawicy i Woli Morawickiej zyskają obwodnicę, która pozwoli odciążyc te miejscowości od ruchu tranzytowego. Inwestycja ta, ujęta w Programie Budowy Dróg Krajowych, znacznie poprawi płynność ruchu, bezpieczeństwo i komfort jazdy, na czym zyskają wszyscy mieszkańcy regionu – powiedział A. Adamczyk.

Minister przypomniał, że w przyszłym roku w ramach Fundu-

szu Dróg Samorządowych, rząd przeznaczy ponad 6 mld zł na drogi lokalne.

Skorzystają na tym także miejscowości jak Bilcza - podkreślił.

O moście na Wiśle w Sandomierzu

Tematem spotkania w Sandomierzu była budowa ul. Lwowskiej w ciągu drogi krajowej nr 77, wraz z rozbudową istniejącego mostu przez rzekę Wisłę.

Wiem, jak ważna dla lokalnej społeczności jest ta inwestycja. Dlatego w sierpniu 2018 r. zatwierdziłem Program inwestycji i rozpoczęła się procedura opracowania i aktualizacji materiałów do decyzji środowiskowej – powiedział minister Adamczyk.

Jak podkreślił, szereg ważnych dla lokalnej społeczności inwestycji jest realizowanych w ramach „Programu rozwoju gminnej i powiatowej infrastruktury na lata 2016-2019”. Są to inwestycje polegające na budowie i przebudowie dróg lokalnych, zwiększające ich bezpieczeństwo i komfort użytkowania. Na terenie województwa świętokrzyskiego zrealizowano łącznie 190 zadań za 135 mln zł.

**Minister Infrastruktury
Rzeczypospolitej Polskiej**

Cała trasa S8 Warszawa - Białystok w najbliższych dniach zostanie oddana do ruchu

Dobiegają końca przygotowania do udostępnienia kierowcom ostatniego odcinka drogi ekspresowej S8, łączącej Warszawę i Białystok.

W najbliższych dniach przekazany do ruchu zostanie główny ciąg na trasie Wyszaków – Poręba o długości 13 km. Zapowiedzieli to pod-

czas konferencji prasowej w Warszawie premier Mateusz Morawiecki i minister infrastruktury Andrzej Adamczyk.

Już niebawem dwa piękne polskie miasta, Warszawa i Białystok, zostaną połączone drogą ekspresową o długości blisko 180 km - po-

wiedział premier Mateusz Morawiecki.

W najbliższych dniach, mam nadzieję, że w piątek 19 października, dwie jezdnie drogi ekspresowej S8 łączącej Warszawę i Białystok. To historyczna chwila. Udostępnienie kierowcom ostatniego, 13-kilometrowego odcinka od Wy-

szkowa do węzła Poręba, domyka całą wybudowaną drogę ekspresową pomiędzy stolicą Polski a stolicą województwa. To zaś pozwoli połączyć Białystok z siecią dróg szybkiego ruchu w Polsce i Europie - powiedział minister infrastruktury A. Adamczyk.

Podczas konferencji premier Mateusz Morawiecki wspomniał też o przygotowanym przez obecny rząd programie rozwoju dróg samorządowych.

Budowane przez nas drogi ekspresowe są dużym osiągnięciem cywilizacyjnym, ale do podniesienia standardu życia mieszkańców konieczne są także drogi lokalne, umożliwiające dojazd do głównych tras. Fundusz Dróg Samorządowych, którego wartość tylko w przyszłym roku wynosi ponad 6 mld zł, będzie powodował skok cywilizacyjny, poprawę komunikacji i podnoszenie jakości życia mieszkańców. Przy realizacji tych inwestycji chcemy ściśle współpracować z samorządami – dodał premier.

Przez ostatnie 3 lata oddano do użytkowania przeszło 98 km nowo wybudowanych odcinków drogi ekspresowej pomiędzy Warszawą a Białymstokiem o wartości robót przekraczającej 3 mld zł. Razem z wcześniej wybudowanymi frag-

mentami S8 daje to prawie 180 km bezpiecznego połączenia drogowego pomiędzy oboma miastami – dwie jezdnie, pasy rozdzielające, pasy awaryjne, ogrodzenie zapobiegające wtargnięciu zwierząt, urządzenia ochrony środowiska. Dla kierowców oznacza to znaczną poprawę komfortu podróżowania i oszczędność czasu, dla mieszkańców miejscowości, przez które przebiegała DK8 - poprawę bezpieczeństwa i likwidację utrudnień związanych z uciążliwym ruchem tranzytowym.

Budowa S8 na odcinku Wyszaków – Poręba polegała na rozbudowie drogi krajowej nr 8 do parametrów drogi ekspresowej. Gruntownie przebudowano istniejącą jezdnię, a po jej wschodniej stronie dobudowano drugą. Wzdłuż trasy głównej zbudowano również drogi serwisowe.

W ramach zadania wybudowano: 1/. Trzy węzły drogowe: Trzcianka, Knurowiec i Poręba. 2/. Osiem obiektów inżynierskich przewidzianych dla ruchu pojazdów. 3/. Górne przejście dla zwierząt. 4/. Dziewiętnaście przepustów stanowiących przejścia dla zwierząt małych. 5/. Pięćdziesiąt kilometrów barier energochłonnych. 6/. Około 34 km ogrodzenia wzdłuż trasy. 7/. Do tego 832 m ekranów przeciwha-

łasowych. 8/. Około 1,1 mln m³ nasypów.

Odcinek ten, podobnie jak sąsiedni fragment od węzła Poręba do obwodnicy Ostrowi Mazowieckiej, ma nawierzchnię z betonu cementowego (w sumie 29 km trasy o nawierzchni betonowej). Na pozostałej części S8 pomiędzy Warszawą a Białymstokiem kierowcy pojadą po nawierzchni bitumicznej.

Budowa S8 na odcinku Wyszaków – Poręba uzyskała dofinansowanie ze środków unijnych (POIŚ 2014-2020) jako część projektu obejmującego wszystkie mazowieckie odcinki tej trasy od Wyszakowa do granicy województwa (38,5 km). Wsparcie unijne to 662,8 mln zł.

Odcinek S8 Wyszaków - Poręba to fragment międzynarodowej drogi E67 i trasy Via Baltica łączącej Polskę z państwami bałtyckimi. [W ubiegłym tygodniu została podpisana umowa na realizację ostatniego odcinka trasy Via Baltica](#). Odcinek S61 Łomża Zachód - Kolno, stanowiący fragment obwodnicy Łomży, zostanie udostępniony kierowcom pod koniec 2021 r.

**Ministerstwo Infrastruktury
Rzeczypospolitej Polskiej**

Ostatni fragment S3 połączy Świnoujście z polsko-czeską granicą

W 2023 roku przejedziemy całą, blisko 500-kilometrową trasą S3 od Świnoujścia do granicy z Czechami. 17 października 2018 r. Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad podpisała umowy na projekt i budowę dwóch ostatnich odcinków tej trasy o łącznej długości 31,5 km, od Bolkowa do granicy z Republiką Czeską w oko-

licy Lubawki. Droga ekspresowa S3 połączy się z czeską autostradą D11.

Korytarz drogowy S3-D11 ma kluczowe znaczenie dla rozwoju ekonomicznego południowo-zachodniej Polski i północnych Czech. Stanowi najkrótsze połączenie tych regionów z zespołem portów Szczecin - Świnoujście i dalej ze Skandynawią. Będzie też kolej-

nym szlakiem łączącym rejon Adriatyku z północą Europy - powiedział minister infrastruktury Andrzej Adamczyk.

Realizację ostatniego fragmentu S3 podzielono na dwa odcinki. Trasę pomiędzy węzłami Bolków i Kamienna Góra Północ zaprojektuje i zbuduje konsorcjum firm: PORR z Warszawy i PORR Bau z Wiednia. Ponad 16-kilometrowy

odcinek będzie przebiegać przez pasmo Gór Wałbrzyskich a S3 pobiegnie pod nimi dwoma tunelami. W ramach tego zadania powstanie najdłuższy tunel drogowy w Polsce o długości ok. 2300 m, natomiast drugi tunel będzie miał ok. 320 m długości. Koszt budowy tego odcinka to ponad 1,5 mld zł, jego oddanie do ruchu jest planowane w pierwszej połowie 2023 r. Wcześniej, w drugiej połowie 2021 r., kierowcy skorzystają z przygranicznego odcinka S3 od węzła Kamienna Góra Północ do węzła Lubawka o długości ok. 15,3 km. Zrealizuje go konsorcjum: Mosty Łódź i Przedsiębiorstwo Budownictwa Drogowo-Inżynieryjnego z Torunia za prawie 880 mln zł.

Na całym odcinku od Bolkowa do granicy z Czechami powstanie dwujezdniowa droga ekspresowa, z

dwoma pasami ruchu i trzema węzłami drogowymi (Kamienna Góra Północ, Kamienna Góra Południe i Lubawka). Oprócz dwóch tuneli zbudowanych zostanie sześć mostów, 23 wiadukty nad i w ciągu drogi ekspresowej, 34 przejścia dla zwierząt i inne elementy ochrony środowiska, m.in. ekrany akustyczne, ogrodzenie czy przepusty. Przebudowany zostanie również fragment obecnej DK5, odcinki dróg wojewódzkich nr 369 i 367 oraz powiatowych i gminnych. Powstanie też MOP Jaczków.

[15 października 2018 r. udo-
stepniono kierowcom dwa odcinki
S3 w województwie dolnośląskim
pomiędzy Legnicą i Bolkowem,](#)
których kontynuacją będzie trasa do granicy z Czechami.

Biegąca wzdłuż zachodniej granicy prawie 500-kilometrowa

droga ekspresowa S3 to element Środkowoeuropejskiego Korytarza Transportowego. Fragment europejskiej trasy E65 o łącznej długości ok. 3950 km łączącej szwedzkie Malmö z greckim Chania na Krecie. Przez województwo dolnośląskie przebiega ok. 135 km tej trasy.

Realizacja drogi ekspresowej S3 pomiędzy Legnicą a granicą państwa w Lubawce jest współfinansowana przez Unię Europejską ze środków Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020. Wartość całkowita projektu to 3,96 mld zł, z czego dofinansowanie wynosi 1,89 mld zł.

Szymon Huptys
Ministerstwo Infrastruktury
Rzeczypospolitej Polskiej

Kamizelki odblaskowe dla 3 milionów dzieci! Rusza wielka akcja bezpieczeństwa na drogach

„Dobrze Cię widzieć” – to hasło wielkiej kampanii społecznej, której celem jest ochrona, przede wszystkim dzieci, przed wypadkami na drogach. Ogólnopolska akcja startuje dziś (15 października) w Szkole Podstawowej w Kuźni Raciborskiej. 370 uczniów dostanie odblaskowe kamizelki bezpieczeństwa. Takie same trafią wkrótce do każdego z ponad 3 milionów dziewczynek i chłopców ze szkół podstawowych w całej Polsce. Ambasadorem wyjątkowego przedsięwzięcia jest popularny aktor Cezary Pazura.

Podczas uroczystej inauguracji kampanii gośćmi uczniów Szkoły Podstawowej im. Jana Wawrzynka w Kuźni Raciborskiej są Minister Edukacji Narodowej Anna Zalewska i Minister Sprawiedliwości Prokurator Generalny Zbigniew Ziobro. Akcja „Dobrze Cię widzieć” współfinansowana jest przez

Fundusz Sprawiedliwości, którego dysponentem jest Minister Sprawiedliwości.

Kamizelki chronią życie

Ideą kampanii jest zwiększenie świadomości społecznej związanej z zagrożeniami w ruchu drogowym i realne przeciwdziałanie wypadkom. Chodzi o wykształcenie - zwłaszcza u dzieci, których zdrowie i życie jest najważniejsze - właściwych sposobów zachowania się na drogach. Dzieci muszą być bezpieczne - gdy idą do szkoły, wracają z zajęć do domu, wychodzą z tramwaju lub autobusu, przechodzą przez skrzyżowanie z sygnalizacją świetlną, jadą rowerem na wycieczkę. I w każdej innej sytuacji w ruchu drogowym.

Bez względu na to, w jaki sposób dziecko porusza się po drodze - jako pieszy, rowerzysta czy pasażer - powinno być widoczne dla pozostałych uczestników ruchu. Stąd

hasło akcji „Dobrze Cię widzieć” i ogromne przedsięwzięcie, jakim jest przekazanie kamizelek odblaskowych wszystkim uczniom szkół podstawowych w Polsce. Przygotowane specjalnie dla dzieci wygodne i estetyczne kamizelki (w kilku rozmiarach, by czuć się w nich komfortowo) są praktyczne, a przede wszystkim najbardziej skuteczne. Poprzez odbijanie światła nieporównywalnie większą powierzchnią niż w przypadku zwykłych odblasków (noszonych np. przy plecakach), umożliwiają dostrzeżenie najmłodszych w warunkach złej widoczności na drodze, co chroni przed potrąceniem przez samochód. Już wkrótce taką kamizelkę dostanie, całkowicie bezpłatnie, ponad 3 miliony dzieci!

Bezpieczeństwo przez edukację

Rozmiar akcji spowodowany jest skalą zagrożenia. W 2017 roku doszło w Polsce do 32 760 wypadków drogowych, w których śmierć poniosło 2 831 osób, a 39 466 zostało rannych. Jednym z najczęstszych rodzajów wypadków było „najechanie na pieszego”.

Szczególnie wstrząsające są dane dotyczące dzieci. W ostatnim roku w Polsce miały miejsce 2 822 wypadki drogowe z udziałem dzieci w wieku do 14 lat. W zdarzeniach tych 56 dzieci poniosło śmierć, a 3 116 doznało obrażeń. Ta sytuacja wymaga nadzwyczajnych działań, które zostały podjęte przy współudziale Ministerstwa Sprawiedliwości.

Samo bycie widocznym na drodze nie gwarantuje pełnego bezpieczeństwa, jeżeli dziecko nie wie, w jaki sposób powinno poruszać się w ruchu ulicznym. Dlatego akcja „Dobrze Cię widzieć” to nie tylko 3 miliony kamizelek odblaskowych, ale również szeroka kampania edukacyjna. Każdy uczeń szkoły podstawowej dostanie ulotkę (z planem lekcji na odwrocie). Będzie na niej „7 odblaskowych rad drogowych” – podręczny przewodnik bezpiecznego zachowania na drodze. Do wszystkich szkół podstawowych trafią też konspekty lekcji na ten temat – do wykorzystania przez nauczycieli.

Kampania przystępna dla dzieci

Równie ważny element kampanii to spoty i krótkie filmy animowane, które będą pokazywane w telewizji i internecie. Przygotowane w atrakcyjnej i przystępnej dla młodych odbiorców formie pomogą kształtować dobre nawyki wśród dzieci. Chodzi o to, by nie przekazywać im jedynie teoretycznej wiedzy, lecz w praktyce pokazać, jak należy bezpiecznie i mądrze uczestniczyć w ruchu drogowym. Tak właśnie pomyślane zostały spoty i kreskówki. Ambasadorem i „twarzą” kampanii został popularny aktor Cezary Pazura.

Kampania ma kształtować postawę odpowiedzialnego uczestnika ruchu drogowego. Przesłaniem jest pięć wartości: 1/. Wiedza – dotycząca zasad uczestnictwa w ruchu drogowym. 2/. Świadomość – poznanie, w sposób dostosowany do wieku odbiorcy, konsekwencji nieprzestrzegania tych reguł. 3/. Odpowiedzialność – zrozumienie, że zachowanie pieszego na drodze wpływa nie tylko na jego życie i bezpieczeństwo, ale równie mocno dotyka pozostałych uczestników ruchu drogowego. 4/. Gotowość – bycie odpowiednio wyposażonym (kamizelki odblaskowe) i umiejętność przystosowania się do zmien-

nych warunków na drodze. 5/. Życzliwość – zrozumienie, że wszyscy uczestnicy ruchu drogowego mają wspólny cel: sprawne i bezpieczne przemieszczenie się, co łatwiej osiągnąć przy wzajemnym pozytywnym nastawieniu.

Misja przeciwdziałanie przestępczości

Ogólnopolska kampania „Dobrze Cię widzieć” ma szansę na stałe zapisać się w świadomości społecznej. Projekt będzie angażował wszystkich uczestników ruchu drogowego do zwiększenia bezpieczeństwa na polskich drogach. Ma też ogromne znaczenie dla przeciwdziałania przestępczości.

Spowodowanie wypadku, w którym inna osoba traci życie lub jest ranna, to przecież przestępstwo. Podlegające odpowiedzialności określonej przez Kodeks karny, a przede wszystkim niezwykle groźne, bo przynoszące często nieodwracalne, tragiczne skutki. Dlatego kampania promująca bezpieczeństwo na drodze i kształtująca właściwy model zachowania w ruchu drogowym zyskała wsparcie Funduszu Sprawiedliwości.

**Ministerstwo Sprawiedliwości
Rzeczypospolitej Polskiej**

Ciąg dalszy ze s. 1

MSWiA gotowe do zawarcia porozumienia ze stroną związkową

Jesteśmy gotowi w każdej chwili podpisać porozumienie ze związkami zawodowymi służb mundurowych. Podtrzymujemy wszystkie wcześniejsze propozycje przedstawione stronie społecznej – podkreślił wiceszef MSWiA Jarosław Zieliński podczas wtorkowego (23 października br.) spotkania ze związkowcami. Wśród propozycji MSWiA są m.in. do-

datkowe podwyżki i płatne w 100 proc. nadgodziny.

Dzisiejsze spotkanie przebiegało w bardzo dobrej atmosferze. Przedstawiciele Federacji Związków Zawodowych Służb Mundurowych poinformowali, że przedstawiony projekt porozumienia zostanie skonsultowany z zarządami

związków poszczególnych formacji.

Przypominamy, że porozumienia z MSWiA podpisały już Niezależny Samorządny Związek Zawodowy Pracowników Policji (26 września br.) oraz Związek Zawodowy Pracowników Policji (28 września br.).

Podstawowym celem MSWiA było i jest zapewnienie funkcjonariuszom jak najlepszych warunków służby. W ramach toczących się rozmów ze stroną związkową, szef MSWiA zawsze zaznaczał, że robi wszystko, by postulaty funkcjonariuszy i możliwości budżetowe udało się pogodzić. Propozycje MSWiA są efektem tych rozmów.

Dodatkowe 253 zł podwyżki w przyszłym roku

Podczas rozmów z resortem związku zawodowe zgłaszały, że w służbach jest oczekiwanie dodatkowych podwyżek w 2019 r. MSWiA stoi na stanowisku, że funkcjonariusze za swoją trudną i odpowiedzialną służbę powinni być godnie wynagradzani.

Niestety w służbach mamy do czynienia z wieloletnimi zaniedbaniami m.in. w kwestii wynagrodzeń funkcjonariuszy i pracowników cywilnych. Od 2016 r. Rząd Prawa i Sprawiedliwości systematycznie podnosi uposażenia funkcjonariuszy, a także wynagrodzenia pracowników cywilnych służb.

Przypominamy, że wszyscy funkcjonariusze służb podległych MSWiA, a także pracownicy cywilni tych służb otrzymali podwyżki od 1 stycznia 2016 r. Wtedy uposażenia funkcjonariuszy wzrosły o 202 zł, a wynagrodzenia pracowników cywilnych o 154 zł. Także od 1 stycznia 2017 r. uposażenie funkcjonariuszy wzrosło średnio o 253 zł, a pensje pracowników cywilnych przeciętnie o 250 zł.

Warto zaznaczyć, że od 1 maja tego roku kolejne podwyżki otrzymało dodatkowo ponad 110 tys. policjantów, strażaków, strażników granicznych oraz funkcjonariuszy SOP. Wzrost uposażenia obejmował najmniej zarabiających funkcjonariuszy. Na ten cel przeznaczono 150 mln zł.

Od 1 stycznia 2019 r. w ramach podwyżek z Programu Moderniza-

cji Służb Mundurowych policjanci, strażacy, strażnicy graniczni i funkcjonariusze SOP otrzymają średnio o 309 zł podwyżki na etat, a pracownicy cywilni o 300 zł.

MSWiA proponuje kolejne podwyższenie uposażeń funkcjonariuszy od 1 lipca 2019 r. - przeciętnie o 253 zł na etat.

W ramach wcześniej podpisanych porozumień, pracownicy cywilni również otrzymają dodatkową podwyżkę w kwocie 250 zł od 1 lipca 2019 r.

Oznacza to, że dzięki sukcesywnie wprowadzanym podwyżkom uposażeń, w lipcu 2019 r. funkcjonariusze będą zarabiać średnio (wraz z nagrodą roczną) o około 1 100 zł więcej niż w 2015 r., a pracownicy cywilni o około 1 000 zł (wraz z dodatkowym wynagrodzeniem rocznym).

Rezygnacja z wymogu ukończonych 55 lat przy przechodzeniu na emeryturę

Przypominamy, że od 1 stycznia 2013 r. rząd PO-PSL wprowadził nowe regulacje dotyczące emerytur funkcjonariuszy, którzy wstępują do służby po 31 grudnia 2012 r. Funkcjonariuszom tym będzie przysługiwała emerytura mundurowa, gdy w dniu zwolnienia ze służby będą mieli ukończone 55 lat i co najmniej 25 lat służby. Muszą być spełnione łącznie te dwa warunki.

Propozycja MSWiA polega na rezygnacji z wymogu ukończenia 55 lat. Oznacza to pozostawienie tylko jednego wymogu do przejścia na emeryturę, czyli co najmniej 25 lat służby.

Pełnopłatne nadgodziny dla wszystkich

funkcjonariuszy

Kolejna przedstawiona związkom zawodowym propozycja MSWiA dotyczy rozliczania tzw. nadgodzin. Wymiar czasu służby funkcjonariuszy wynosi 40 godzin tygodniowo w przyjętym okresie rozliczeniowym. Należność za ponadwymiarowy czas służby tzw. nadgodziny wypłacane są obecnie tylko strażakom w wysokości 60 proc. stawki za jedną nadgodzinę. W Policji, Straży Granicznej i Służbie Ochrony Państwa możliwy jest jedynie odbiór wolnego za wypracowane nadgodziny.

MSWiA proponuje, aby od 1 lipca 2019 r. wprowadzić odpłatność w wysokości 100 proc. stawki godzinowej dla wszystkich policjantów, strażaków, strażników granicznych i funkcjonariuszy SOP. Zastosowane byłyby 6-miesięczne okresy rozliczania nadgodzin.

30 dni zwolnienia lekarskiego płatne w 100 proc.

Od 1 czerwca 2014 r. wynagrodzenie za czas choroby zostało ujednolicone i funkcjonariusze na L4 otrzymują 80 proc. uposażenia, tak jak wszyscy inni pracownicy.

Związkowcy postulowali, aby w ciągu roku w 100 proc. było płatne do 30 dni zwolnienia lekarskiego funkcjonariuszy. Natomiast za czas choroby powyżej 30 dni funkcjonariusz otrzymywałby 80 proc. uposażenia.

MSWiA proponuje, aby 100 proc. uposażenie za czas choroby otrzymywali funkcjonariusze z tzw. pierwszej linii, którzy na co dzień pełniąc służbę ryzykują swoim zdrowiem i życiem.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji Rzeczypospolitej Polskiej

Ilżę ominie obwodnicą

Wąski odcinek DK9 z trudnym do przejechania przez ciężarówki zakrętem pod ruinami Zamku Biskupów Krakowskich w centrum Ilży przestanie być zmorą kierowców. Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad podpisała 17 października 2018 r. umowę na projekt i budowę obwodnicy tego miasta. Ruch tranzytowy zniknie z centrum Ilży wiosną 2022 r.

Rząd równomiernie inwestuje w infrastrukturę w polskich regionach. Ważne są dla nas zarówno duże inwestycje, takie jak ekspresowa obwodnica Radomia, jak i mniejsze, a bardzo potrzebne lokalnej społeczności, takie jak obwodnica Ilży.

Wyprowadzenie ruchu ciężkiego z tej malowniczo położonej miejscowości oznacza dużą ulgę dla jej mieszkańców – powiedział minister Andrzej Adamczyk.

Do tego czasu powstanie jednojezdniowa droga o długości ok. 7,2 km, przebiegająca po zachodniej stronie miasta i istniejącej DK9. Obwodnica Ilży będzie drogą klasy GP o zmiennym przekroju, z dwoma lub trzema pasami ruchu w układzie 2+1 na części odcinka. Powstaną dwa węzły drogowe: na przecięciu z drogą wojewódzką nr 747 (węzeł Ilża Północ) oraz na włączeniu w istniejący ślad DK9 (Ilża Południe). Zaplanowano rów-

niez budowę sieci dróg dojazdowych, obiektów inżynierskich, oświetlenia drogowego, systemu odwodnienia, rozbudowę skrzyżowań jednopoziomowych, przebudowę infrastruktury kolidującej, budowę urządzeń ochrony środowiska i bezpieczeństwa ruchu drogowego.

Wykonawcą inwestycji jest Przedsiębiorstwo Usług Technicznych Interco, a wartość umowy wynosi ok. 185 mln zł. Czas realizacji zadania to 34 miesiące od dnia podpisania umowy (do czasu objętego projektowaniem wlicza się okresy zimowe, do czasu realizacji robót nie wlicza się okresów zimowych, tj. od 15 grudnia do 15 marca).

Szymon Huputyś
Ministerstwo Infrastruktury
Rzeczypospolitej Polskiej

Ciąg dalszy ze s.1

Rząd ogłosił Program Kolej+

Jastrzębie-Zdrój, Myślenice, Sokołów Podlaski, Żnin, Turek, Śrem - to m.in. mieszkańcy tych miast uzyskają dostęp do połączeń kolejowych. Premier Mateusz Morawiecki i minister infrastruktury Andrzej Adamczyk ogłosili rządowy Program Uzupełniania Lokalnej i Regionalnej Infrastruktury kolejowej, tzw. Program „Kolej+”.

Przez wiele lat lokalne połączenia kolejowe były zaniechane. Bardzo wiele z nich zlikwidowano - powiedział premier Mateusz Morawiecki podczas ogłoszenia Programu Uzupełniania Lokalnej i Regionalnej Infrastruktury Kolejowej. - Nazwalibyśmy ten program Kolej+. Chcemy nie tylko łączyć duże ośrodki, ale i mniejsze.

Naszym celem jest kolej bezpieczna, komfortowa i przewidywalna, a przede wszystkim kolej dostępna. Program Kolej+ to odpo-

wiedź na formułowane od dawna postulaty wielu środowisk lokalnych - powiedział minister infrastruktury Andrzej Adamczyk.

Chcemy zbudować i odbudować tory kolejowe tak, aby mogły lepiej służyć mieszkańcom polskich miast i miasteczek - dodał minister.

Program Kolej+ zakłada uzupełnienie lokalnej i regionalnej infrastruktury kolejowej. Ze względu na ograniczone środki finansowe w ramach np. Regionalnych Programów Operacyjnych w perspektywie finansowej na lata 2014 – 2020, program Kolej+ pozwoli na właściwe planowanie i wsparcie inwestycji mających na celu m.in. na usprawnienie komunikacji pasażerskiej na poziomie międzyregionalnym, racjonalne i spójne podejmowanie działań realizujących kierunki rozwoju kraju na poziomie

regionalnym w obecnej i kolejnej perspektywie finansowej.

Program Kolej+ zakłada 3 komponenty, tj. inwestycyjny, organizacji przewozów i chroniący infrastrukturę kolejową przed likwidacją.

Zadania zostały podzielone na koszyki: 1/. Koszyk 1. modernizacja istniejących linii, na których prowadzi się ruch pociągów. 2/. Koszyk 2. modernizacja linii o znacznych ograniczeniach w prowadzeniu ruchu pociągów. 3/. Koszyk 3. kompleksowa odbudowa zamkniętych linii. Koszyk 4. budowa nowych linii.

Kolej+ jest programem wieloletnim.

Szymon Huputyś
Ministerstwo Infrastruktury
Rzeczypospolitej Polskiej

Sprzedam tanio nowy blok mieszkalny w miejscowości Podławki (malutka spokojna wieś o charakterze wczasowym, wśród pól uprawnych), wysmienite połączenie autobusowe do oddalonego o ok. 8 kilometrów Kętrzyna (miasto powiatowe ok. 28 tys. mieszkańców z dużymi zakładami pracy zatrudniającymi nawet 1.500 osób), 12 mieszkań o metrażu od 51,03 do 68,06m² (do każdego mieszkania może być dodany w prezencie: strych, piwnica, grunt pod mieszkaniem, parking przed blokiem, a w podwórzu ogródek), 8 garaży ze strychem - jedna sztuka w cenie 10.000zł netto, i 8 garaży bez strychu ale z ogródkiem - jedna sztuka w cenie 7.000zł netto. Rok oddania całości do użytku 2015 grudzień. Blok jest ocieplony, doprowadzony i rozprowadzony po mieszkaniach jest prąd elektryczny i woda, pozakładane są kaloryfery i rury, podłączony jest odpływ ścieków z łazienek i kuchni, pozakładane są wewnętrzne drzwi w mieszkaniach; drzwi są też na strych w każdej klatce schodowej i do piwnicy. Cena całości 2.111.111 zł netto. (istnieje możliwość skorzystania z danego programu i otrzymania dofinansowania z Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju i jest ustawowa możliwość zwolnienia z VAT, art. 43. Ustawy o VAT.)

Istnieje też możliwość sprzedaży poszczególnych mieszkań, cena metra kwadratowego mieszkania 2.580zł netto.

Przed blokiem jest też wybudowana zatoka autobusowa, i trzy razy w tygodniu w ustalonej godzinie pojawia się sklep obwoźny.

Kontakt: tel.606559313

Strona frontowa od ulicy głównej. Przed blokiem jest zatoka przystanku autobusowego i przystanek sklepu mobilnego, oraz przystanek dla dzieci szkolnych, przy szosie głównej jest również kaplica do nabożeństw w sali wiejskiej ok. 150m, i nowy piękny plac zabaw dla dzieci ok. 50m od bloku, a między salą wiejską i placem zabaw dla dzieci jest boisko do gry w siatkówkę.

Blok z balkonami od strony ogródków i garaży z widokiem na pola uprawne.

Kujawskie Centrum Naturoterapii

tel.: 506 210 575; 603 791 007

e-mail: kujawskie_centrum_naturoterapii@wp.pl; januszborgowski@onet.pl; kcn@wp.eu

Zakres działalności:

- Profilaktyka i diagnostyka dla osób zdrowych
- Leczenie chorób nowotworowych i przewlekłych
- Leczenie depresji, alkoholizmu i innych uzależnień
- Korekcja wad i uszkodzeń kręgosłupa oraz narządów ruchu
- Masaż relaksacyjny i leczniczy
- Salon urody, relaksu i wypoczynku
- Ziołolecznictwo i zdrowa żywność

Godziny przyjęć poniedziałek–piątek: 7.00 - 15.00

Osłonki 3; 88-220 Osiecin; powiat Radziejów; woj. kujawsko-pomorskie

Mezator M1- biorezonansowy skaner diagnostyczny

Urządzenie Mezator M1 działa w technologii NLS korzystając z najnowszych osiągnięć nauki. Oferuje bardzo szczegółowy i nieinwazyjny test, który pozwala na dokładną analizę stanu zdrowia oraz podjęcie właściwej terapii.

Mezator M1 umożliwia testowanie struktur tkanek, organów, komórek i całych układów w ciele człowieka. Co więcej, test metodą rezonansu daje informację zwrotną odnośnie obecności pasożytów, wirusów, grzybów, bakterii oraz infekcji. Dokładność pomiaru wynosi aż 95%, co jest jednym z najwyższych wyników na rynku. Czas badania jest krótki- to tylko 75 minut dla całego organizmu człowieka.

Urządzenie Mezator BRT jest przeznaczone do przeprowadzania terapii biorezonansowej (BRT) za pomocą wpływu fal elektromagnetycznych. Pomagają one przywrócić optymalne funkcjonowanie systemu regeneracji i samoregulacji zniszczonego przez choroby organizmu. Zewnętrzna terapia biorezonansowa pozwala na przeprowadzenie elektroterapii dzięki prostokątnemu prądowi impulsowemu o zmiennych powtarzalnych częstotliwościach oraz współczynnika obciążenia (od 0,1 do 10000 Hz oraz od 10% do 50%).

„Kuracja Zapperem wg dr Clark” polega na przepływie przez organizm prądu elektrycznego o niskim napięciu (w granicach 5 do 10 V) i określonej częstotliwości celem uspienia i zniszczenia mikroorganizmów znajdujących się w organizmie. Przepływający prąd jest wytwarzany w generatorze częstotliwości zwanym Zapperem opracowanym przez dr Clark. Urządzenie jest bezpieczne, a kuracja nie daje skutków ubocznych i nie przeszkadza w innych kuracjach.

Główne zastosowanie:

1. Osłabianie i likwidacja pasożytów znajdujących się w układzie pokarmowym, wątrobie, mózgu, płucach, nerkach, sercu.
2. Zabija bakterie, wirusy, grzyby, pasożyty bez stosowania leków i antybiotyków
3. Wyrównuje poziom energetyczny w komórkach
4. Umożliwia profilaktykę w chorobach nowotworowych oraz chorobach infekcyjnych i zakaźnych (wirusy, bakterie, grzyby jak i pasożyty).
5. Wzmacniania i poprawia samopoczucie
6. Stymuluje pracę układu immunologicznego

S7 – ekspresowo omijamy Radom

Co najmniej kilkanaście minut, a w godzinach szczytu nawet kilkadziesiąt, zaoszczędzą kierowcy podróżujący S7 z Warszawy na południe kraju. Od 19 października 2018 r. mogą skorzystać z blisko 25-kilometrowej obwodnicy Rado-

mia omijającej miasto po jego zachodniej stronie. To kolejna zakończona inwestycja na dawnym Trakcie Krakowskim, łączącym byłą i obecną stolicę Polski, wytyczonym w czasach Królestwa Polskiego

przez Dyрекcję Jeneralną Dróg i Mostów.

Droga ekspresowa S7 to jedna z najważniejszych dróg w Polsce. Łączy porty Trójmiasta z Warszawą, Krakowem i południem Polski. Priorytetem Ministerstwa Infrastruktury jest jej jak najszybsze ukończenie, bo jest to też jedna z najbardziej obciążonych polskich dróg. Dla mieszkańców Radomia i kierowców przejeżdżających przez miasto w ruchu tranzytowym nowa obwodnica będzie dużym ułatwieniem, zwiększy też komfort podróżowania i wpłynie na wzrost bez-

Mapa obwodnicy Radomia.

pieczeństwa – powiedział minister infrastruktury Andrzej Adamezyk.

Dwujezdniową obwodnicę Radomia poprowadzono po nowym śladzie po zachodniej stronie miasta. Ekspresowa obwodnica płynnie łączy się z oddanymi wcześniej odcinkami S7 przed i za miastem. Komunikację z siecią dróg umożliwiającą cztery węzły: Radom Północ, Radom Zachód, Wolanów i Radom Południe. W ramach inwestycji wybudowano 27 obiektów mostowych, drogi dojazdowe, dwa miejsca obsługi podróżnych, nowy obwód utrzymania drogi, urządzenia ochrony środowiska i bezpieczeństwa ruchu.

Koszt robót budowlanych to ok. 728, 2 mln zł, z czego ok. 402 mln

zł to dofinansowanie ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Infrastruktura i Środowisko.

S7 z Warszawy do Krakowa

Od ubiegłego roku kierowcy korzystają z odcinka od obwodnicy Radomia do granicy województwa mazowieckiego i świętokrzyskiego (ok. 22 km) i od Jędrzejowa do granicy z woj. małopolskim (ok. 20 km). Kierowcy korzystają też z niemal z połowy budowanego właśnie odcinka Chęciny-Jędrzejów (ok. 21 km). Oddana do użytku obwodnica Radomia to niejedyny realizowany obecnie fragment S7 pomiędzy Warszawą i Krakowem.

W 2020 zakończy się budowa odcinka od granicy województw do Skarżyska-Kamiennej (ok. 8 km).

GDDKiA podpisała już umowy z wykonawcami odcinków od Szczepanowic do Nowej Huty (21 km) oraz na nowy wylot z Warszawy do obwodnicy Grójca (ok. 29 km). W przygotowaniu jest ostatni fragment S7 od granicy woj. małopolskiego do Szczepanowic (24 km). Kierowcy ukończoną ekspresową S7 z Warszawy do Krakowa pojedą pod koniec 2022 r.

Szymon Hupłyś
Ministerstwo Infrastruktury
Rzeczypospolitej Polskiej

LISTY

Publikowane listy Czytelników oznaczają poglądy wyrażane przez ich autorów. Redakcja nie ponosi odpowiedzialności za treść listów. Listy nie spełniające przyjętych norm społecznych i prawnych nie będą publikowane.

(dop.red.)

Agro Debata na AGRO SHOW Agrotronik - zawód z przyszłością

„Agrotronik - zawód z dużymi perspektywami? Czy warto kształcić się w tym kierunku, szanse na rynku pracy?” - to temat jednej z debat, która odbyła się podczas tegorocznej wystawy AGRO SHOW w podpoznańskich Bednarach. Debata dotycząca przyszłości zawodu agrotronika jest konsekwencją działań podjętych przez Polską Izbę Gospodarczą Maszyn i Urządzeń Rolniczych, związanych z wydaniem i napisaniem podręcz-

nika z agrotrotoniki. To także odpowiedź na zapotrzebowanie branży, po rozmowach z firmami zrzeszonymi w Izbie.

W dyskusji wzięli udział: dr hab. Adam Ekielski z Wydziału Inżynierii Produkcji SGGW, Marek Krajewski z Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Zbigniew Hałabura, dyrektor Zespołu Szkół w Henrykowie, Marek Rudziński z Krajowego Centrum Edukacji Rolniczej w Brwinowie, Artur Szymczak, dyrektor zarządzający Kuhn Maszyny Rolnicze, Wiktor Szmulewicz, prezes Krajowej Rady Izb Rolniczych oraz Karol Wesołowski z Zespołu Szkół Przyrodniczych w Poznaniu.

Uczestnicy debaty dyskutowali nie tylko na temat przyszłości zawodu agrotronika, ale skupili się także na zdefiniowaniu i opisanu bieżących problemów, dotyczących szkolnictwa zawodowego.

Agrotronik stan bieżący

Zbigniew Hałabura, dyrektor Zespołu Szkół w Henrykowie, zwrócił uwagę, że najstarszy rocznik, kształcący się w zawodzie agrotronik, rozpoczął trzecią klasę. Obecnie obowiązują dwie podstawy programowe. Jedna obejmuje rocz-

nik najstarszy i trzy kwalifikacje, co oznacza trzy egzaminy zawodowe dla uczniów. Młodszy uczniowie będą zdawać dwa egzaminy. Według Marka Rudzińskiego z Centrum Edukacji Rolniczej w Brwinowie, skala kształcenia w całym kraju, to na dzień dzisiejszy ok. 1200 uczniów, kształcących się w 130 oddziałach. Problemy dotyczące ten kierunek kształcenia to kadry - ich ilość i jakość. Jest to również jeden z elementów, który utrudnia jednoznacznie odpowiedź na pytanie czy dzisiejsi uczniowie będą odpowiednio wykształceni, zgodnie z oczekiwaniami przedsiębiorców. Marek Krajewski z Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, odnosząc się do tych informacji, podał, że w 52 szkołach rolniczych, podlegających ministerstwu w roku szkolnym 2018/2019, do nauki w zawodzie technika agrotroniki, zrekrutowano 644 uczniów i trudno obecnie prognozować przyszłość tego kierunku kształcenia.

Marek Rudziński zauważył, że jeżeli nastąpi rozminięcie się procesów kształcenia i egzaminowania, to może się okazać, że zdawalność egzaminów będzie niska. Skutkiem może być odwrócenie się młodzieży od tego zawodu. Według niego już widać małą tendencję odchodzenia od zawodu, ponieważ dla niektórych wydaje się on zbyt trud-

ny.

Kadry i sprzęt

Marek Rudziński stwierdził, że wykonana została symulacja pod potrzeby doskonalenia nauczycieli, związana z kształceniem przyszłych agrotechników.

Przyjeliśmy, że w każdej szkole potrzeba przynajmniej dwóch nauczycieli tego zawodu. Udało się utworzyć jedną 60-cio osobową grupę nauczycieli chętnych do udziału w szkoleniu z tego przedmiotu. To jest mniej niż 100 osób w skali całego kraju. Pojawia się pytanie: dlaczego nauczyciele nie chcą się kształcić?. Jest na to kilka odpowiedzi: boją się, bo to jest dla nich temat nowy oraz niepewny. Potwierdza to Karol Wesołowski z Zespołu Szkół Przyrodniczych w Poznaniu, zwracając przy tym uwagę na problem przepaści pokoleniowej.

W szkołach pracują nauczyciele z 30-letnim i większym stażem, co powoduje, że są to ludzie z pewnymi naleciałościami, przyzwyczajeniami. Trudno jest ich zachęcić do doksztalcenia w formie studiów podyplomowych czy jakichkolwiek innych form kształcenia, z drugiej strony są też młodzi nauczyciele, w wieku 26-30 lat, którzy chcą się doksztalać. Właśnie tacy nauczyciele powinni być wysyłani na praktyki zawodowe do firm, przynajmniej na okresy 4-6 tygodniowe w ciągu roku, żeby mieli do czynienia z praktyką w zawodzie - twierdzi Karol Wesołowski.

Według Artur Szymczaka z firmy Kuhn Maszyny Rolnicze, kluczowe błędy jakie popełnia Ministerstwo Edukacji Narodowej dotyczą kształcenia kadr.

Pracodawca nie może sobie pozwolić na to, aby nie przygotować pracownika do pracy. My jako przedsiębiorcy, członkowie Polskiej Izby Gospodarczej Maszyn i Urządzeń Rolniczych, możemy wspierać, inicjatywę napisania książki, ale nie zastąpimy nauczycieli, szkół i ministerstwa, które jest odpowiedzialne za kształcenie - uważa Artur Szymczak.

Podczas debaty wskazano, że dużym problemem szkół jest brak odpowiedniego wyposażenia i sprzętu do nauki zawodu.

Oświata nie nadała za tym co zdarzyło się w ostatnich latach na rynku. Głównym powodem są kwestie finansowe - szkół nie stać na zakup maszyn, takich na których można uczyć młodzież. Dzisiaj szkolenia, odnośnie obsługi elektroniki, przejęły na siebie firmy dealerskie, które chcą sprzedać maszyny. Szkoła powinna uczyć podstaw, mieć dostęp do nowej techniki, ale nie nauczy dobrze raz na zawsze. Wiedza cały czas musi być zdobywana i uzupełniana, bo postęp idzie zbyt szybko. Szkoły, prócz podstaw, powinny uczyć myśleć i dawać umiejętność szukania informacji i korzystania z niej - mówi Wiktor Szmulewicz, prezes Krajowej Rady Izb Rolniczych.

Książka wydana przez Izbę ma również nauczyć myśleć. Oczywiście jest, że nie przedstawimy wszystkich rozwiązań. Decydujemy się na otwarty układ, czyli plik pdf, który będzie dostępny w internecie i który łatwo będzie można poprawić, zaktualizować - taką ideę podrecznika prezentuje Adam Ekielski, jego autor prowadzący.

Adam Ekielski odniósł się także do kształcenia na poziomie techników.

Można zadać pytanie: jaki ma być poziom startowy absolwentów techników, którzy pójdą pracować w przemyśle? Jeżeli jest on niski, to więcej pracy należy włożyć w ich kształcenie. Jeżeli trochę wyższy - konieczny będzie mniejszy wysiłek, żeby doksztalić ludzi. Ważne jest, by młodzi ludzie poznali zasady, które generalnie się nie zmieniają. Zmieniają się natomiast środki - z układów czysto mechanicznych przechodzi się powoli na układy, nazwijmy je hybrydowe, czyli hydrauliczno-mechaniczne lub dodatkowo sterowane elektroniką, ale zasada działania jest ta sama. Jeżeli ktoś będzie znał zasadę, to moim zdaniem stosunkowo łatwo się doksztali - uważa autor podręcznika.

Praktyki

Wiktor Szmulewicz zwrócił również uwagę na problem dotyczący poziomu zajęć praktycznych w szkołach.

Leży on w samych uczniach, którym często zależy tylko na potwierdzeniu zaliczenia praktyk, a nie na nauczaniu się czegokolwiek. Możemy stworzyć najlepszy podręcznik, ale jeżeli w technikach nie będzie praktyk w zakładzie, w którym maszyna jest wytwarzana bądź serwisowana, nie będziemy mieli dobrych fachowców - twierdzi Wiktor Szmulewicz.

Marek Rudziński z Krajowego Centrum Edukacji Rolniczej w Brwinowie zapowiada, że w przyszłości ma się to zmienić.

Od przyszłego roku praktyki produkcyjnej będzie o 100 % więcej, czyli 8 tygodni. To istotna zmiana jakościowa i dostrzeżenie tego, że musi być związek szkoły z producentem i światem przemysłu - podkreśla Marek Rudziński.

Szkoły-pracodawcy

Współpraca pomiędzy szkołą a pracodawcą, to kolejny aspekt, który został zauważony przez gości biorących udział w dyskusji. Stwierdzono, że obecnie różnie z tym bywa. Są firmy otwarte na współpracę, ale bywa również i tak, że kontakt pomiędzy szkołą a firmą jest utrudniony. Dlaczego tak się dzieje? Według Artura Szymczaka potrzebne są rozwiązania, które pozwolą pracodawcy stworzyć stanowisko pracy, umożliwiające kształcenie na zasadzie studiów dualnych.

- Jeśli pracodawca dostanie jakąkolwiek ulgę, która zrekompenzuje koszty takiego pracownika, wówczas firmy chętniej będą delegować ludzi do kształcenia uczniów, ale też swoich pracowników, bo oni też muszą uzupełniać wiedzę. Trzeba pamiętać, że współpraca ze szkołą przynosi pracodawcy korzyść w postaci dobrych pracowników - uważa Artur Szym-

czak.

Nabory i doradztwo zawodowe

Karol Wesołowski z Zespołu Szkół Przyrodniczych w Poznaniu twierdzi, że nabory do szkół nie uwzględniają potrzeb rynku.

Uczeń wybierając szkołę kieruje się głównie jej odległością od miejsca zamieszkania, a nie bierze pod uwagę tego czy szkoła da mu w przyszłości zawód i pracę. Wielu wybiera zawody niepotrzebne, a w zawodach związanych z mechanizacją rolnictwa potrzeba tysięcy absolwentów i czekają na nich miejsca pracy - zwraca uwagę Karol Wesołowski.

Potwierdza to Artur Szymczak, który szacuje, że każdego roku branża maszyn i urządzeń rolniczych potrzebuje ok. 3000 fachowców. To dlatego, według Zbigniewa

Hałabury, duże znaczenie ma doradztwo zawodowe na wcześniejszym etapie nauczania.

Nie jesteśmy w stanie dostarczyć na rynek pracy kilku tysięcy absolwentów, jeśli mamy połowę kandydatów na kierunek. Doradztwo zawodowe kuleje na etapie szkoły podstawowej. Tak naprawdę kandydaci nie znają znaczenia słowa agrotronika, a jak tu myśleć o podjęciu przez nich w przyszłości pracy w tym zawodzie. Jak widać temat nie jest prosty. Świadczy o tym chociażby fakt, że prace dotyczące zawodu agrotronika rozpoczęły się w 2012 roku. Jest wiele elementów, które wymagają poprawy i rozwiązania. Jednym z nich jest brak jakiegokolwiek pomocy naukowej. Mamy nadzieję że podrećnik, który wkrótce powstanie rozwiąże ten problem - uważa Zbigniew Hałabura.

Adam Ekielski z Wydziału Inżynierii Produkcji SGGW podkreśla, że mechatronika daje ogromną szansę jako hasło, zmie-

niające postrzeganie kierunków rolniczych, które kiedyś nazywały się techniką rolniczą. Chodzi o to, aby myśleć o technice rolniczej, jako czymś zbliżonym technologiom kosmicznym, a nie o prymitywnych rozwiązaniach, stosowanych dawniej w rolnictwie.

To swego rodzaju problem mentalny. Dotychczas technik rolniczy kojarzony był z "60-tką", która gdzieś tam perkocze. Dopóki taki obraz będzie funkcjonował, to w zasadzie nie ma szans pozyskać nowych uczniów, przyszłych pracowników. Należy pokazywać ten zawód jako coś atrakcyjnego, coś co ma przyszłość - twierdzi Adam Ekielski.

Jak wynika z dyskusji kształcenie w kierunku agrotronika, choć obarczone problemami wynikającymi raczej z zaniedbań przeszłości, ma przyszłość. Zgodzili się z tym wszyscy uczestnicy debaty.

Polska Izba Gospodarcza Maszyn i Urządzeń Rolniczych

Ocalić od zapomnienia Władysław Zieleziński

Urodził się w 1903 w Zagórowie k/Słupcy w woj. poznańskim. Seminarium nauczycielskie ukończył w Kaliszu. Pracę zawodową rozpoczął 1.05.1924 r. w jednoklasowej szkole we wsi Opielanka gm. Topólka. Już po dwóch tygodniach przeniesiony został do jednoklasówki w Słomkowie gm. Koneck. Tu również krótko pracował, bo ponad rok. Od 1.09.1925 r. pełnił funkcję kierownika Publicznej Szkoły Powszechnej w Bodzi gm. Lubanie. Tam ożenił się. W dniu 1.09.1927 r. objął kierownictwo Szkoły Podstawowej II stopnia w Zbrachlinie. Rok wcześniej do Zbrachlina przybył ks. Stefan Downar. Zdołał już nawiązać przyjacielskie kontakty z Arturem Kujatem pastorem ze Starego Zbrachlina. Od tam Downar Kujat i Zieleziński stanowili elitarną trójkę w Zbrachlinie. Każdy z nich był nauczycielem. Kujat był kierownikiem Szkoły Podstawowej w Starym Zbrachli-

nie, z niemieckim językiem wykładowym, a w niedzielę jako pastor odprawiał mszę. Ks. Downar był wykładowcą we Włocławskim Seminarium Duchownym i zarazem posłem na Sejm RP. Do wymienionej elity jeszcze pretendowali – Bogusław Bacciarelli właściciel majątku Waganiec i dwóch kolejarzy –zawiadowca odcinka drogowego Stanisław Czarniecki oraz zawiadowca stacji PKP Godziebiewski.

Kujat już wieczorem pierwszego września 1939 r. ostrzegł Zielezińskiego i Downara by bezzwłocznie opuścili Zbrachlin. Dlatego obaj zagrożeni już 2 września 1939 r. zabrali rodziny i własnymi wozami konnymi wraz z falą uciekinierów wyjechali w kierunku Kutna. Po dwóch tygodniach tułaczki wrócili do Zbrachlina. Zieleziński zastał szkołę zburzoną i spaloną. Zmuszony był szukać innego schronienia. Dla żony i dzieci takie miejsce znalazł u krewnych we wsi Cytrynowo koło Trzemeszna. Tam wówczas wszystkim mieszkańcom nadawano obywatelstwa niemieckie. Zieleziński był świadom, że po przyjęciu

obywatelstwa niemieckiego będzie powołany do wojska i wysłany na front. Jako polskiemu nauczycielowi groziło znów wywiezienie do pracy na teren Niemiec.

Był patriotą, trzeba dodać aktywnym. Szczególnie udowadniał to we współpracy ze związkami młodzieżowymi. Takie osoby Niemcy wpisywali na listę proskrypcyjną do rozstrzelania. Im wystarczył nawet ślad intryg z niemiecką mniejszością narodową. Mimo tych zagrożeń Zieleziński wrócił do Zbrachlina. Ukrywał się na plebanii. Po aresztowaniu księdza Downara (21.10.1939 r.) miejscowi Niemcy rozpytywali o Zielezińskiego. On był świadom następstw. Dlatego pozostawił wiadomość, że zachorował na tyfus i znajduje się w szpitalu. Nie podał miejscowości tego szpitala, by zgubić ślad za sobą. Żona potwierdziła tę wersję, że nie wrócił ze szpitala.

Jesienią 1939 r. zamieszkał w Mąkoszynie pow. Radziejów, również u rodziny. Dla żony i dwojga dzieci było to stałe miejsce już do końca wojny. Zatrudnił się w pie-

karni w Izbicy jako sprzedawca chleba. Polaków obowiązywał dziesięciogodzinny dzień pracy, łącznie z niedzielami. Opuszczanie miejsca zamieszkania – pracy wymagało przepustki, wydawanej przez komisariat żandarmerii. Podstawowym dokumentem było poświadczenie wykonywanej pracy.

Pracodawca - Niemiec w Izbicy patrzył na Zielezińskiego coraz bardziej podejrzliwie. Chciał dokładniej poznać jego życiorys. Dlatego przy pomocy pracowników Urzędu Gminy w Izbicy otrzymał skierowanie do pracy w Inowrocławiu. W dniu 3.10. 1941 r wyjechał do Inowrocławia, gdzie zachowywał jeszcze większą ostrożność. Jego niski wzrost i szczupła budowa ciała stwarzały wrażenie młodzieńca, wręcz chłopca. Te pozory ułatwiały mu maskowanie się. Tym bardziej że żadnego przestępstwa nie popełnił. Wystarczyło zmienić nazwisko na Zieliński, by zgubić ślad za sobą. W życiorysie musiał zmienić zawód nauczyciela na typowo proletariacki. Odtąd przedstawiał się jako parobek. Pochodził z rodziny chłopskiej. Udowodnił to sprawną jazdą powozami konnymi. Już do końca wojny pracował w transporcie konnym. Najpierw rozwoził piwo z browaru do sklepów. Później w fabryce Francka przy suszeniu cykorii. Od 29.11.1944 do 19.01.1945 r. rozwoził węgiel i

drewno opałowe ze składnicy Hansa Villenaure w Bydgoszczy. Z uwagi na bezpieczeństwo nie mógł odwiedzać osoby najbliższe pozostawione w Mąkoszynie.

Po wkroczeniu wojsk radzieckich przyjechał do Zbrachlina już 9 lutego 1945 r. by rozeznaczyć możliwości organizowania szkoły. W miejscu spalonego budynku szkolnego Niemcy zbudowali barak drewniany dla chłopców przywożonych niemal ze wszystkich landów niemieckich po to, by tu w Zbrachlinie przygotowywać ich do wykonywania specjalnych zadań w wojsku. W baraku tylko świetlica swymi rozmiarami nadawała się na izbę lekcyjną. Brakowało sprzętów i ogrzewania. Mimo tych trudności kierownik Zieleziński w dniu 1 marca 1945 r. zorganizował naukę dla 241 uczniów. W 1951 r. powołany został na stanowisko kierownika referatu oświaty dla dorosłych w Powiatowym Wydziale Oświaty w Aleksandrowie Kuj. Po dwóch latach wrócił do Zbrachlina jak mawiał do swojej szkoły. W październiku 1957 r. wprowadził młodzież do nowej szkoły - zrealizował swoje marzenie. Większość swego życia zawodowego poświęcił tej placówce (35 lat). Na emeryturę przeszedł 1.09.1970 r. Zmarł 19.02.1971 r. Pochowany został na cmentarzu w Zbrachlinie

Miał dwoje dzieci. Krystyna

była nauczycielką. Przez cały czas pracowała w Zbrachlinie. Stąd przeszła na emeryturę. Obecnie mieszka w Toruniu u dzieci. Zenon był młodszym dzieckiem Zielezińskich. Zgonie z życzeniem ojca rozpoczął naukę w liceum pedagogicznym, Ale już po ukończeniu pierwszej klasy przeniósł się liceum przy Oficerskiej Szkole Lotniczej w Dęblinie. Jako pilot szybko awansował. W stopniu półkownika pełnił wysokie i odpowiedzialne funkcje w Szefostwie wojsk Lotniczych w Warszawie. Przedwcześnie zmarł.

Władysław Zieleziński był politycznie związany z PPS jeszcze od czasów przedwojennych. Od roku 1948 należał do PZPR. W postępowaniu potrafił zachować umiar polityczny. Społecznie udzielał się w spółdzielczości, radach gromadzkich i ZNP. Był zwolennikiem pozostawienia centrum środowiska przy szkole i kościele w Zbrachlinie, a nie przenoszenia go do Wagańca w pobliże dworca PKP. Spór rozwiązano w ten sposób, że GS i urząd GRN pozostały przy stacji, a ośrodek zdrowia zbudowano w Zbrachlinie Wsi.

**Były uczeń:
Leszek Cieślak
Włocławek**

Dr n.med. Marzena Binczycka-Anholcer
Lekarz chorób wewnętrznych i medycyny społecznej
specjalista w zakresie zdrowia publicznego, geriatry
pracownik nauki w Katedrze Nauk Społecznych
Uniwersytetu Medycznego w Poznaniu

Gabinet prywatny:

ul. J.Porazińskie 10, Poznań
tel. 605075646, 695880717

wizyty domowe

Droga S3 coraz bliżej granicy z Czechami

O kolejne 36 km wydłużyła się droga ekspresowa S3 w województwie dolnośląskim. 15 października 2018 r., w obecności ministra infrastruktury Andrzeja Adamczyka, udostępniono kierowcom kolejne dwa odcinki tego szlaku pomiędzy Legnicą i Bolkowem.

Dziękuję wszystkim, dzięki którym możemy dzisiaj otworzyć drogę ekspresową S3 Legnica-Bolków. Cała droga S3 została wpisana do Programu Budowy Dróg Krajowych przez rząd Premiera Jarosława Kaczyńskiego w 2007 r. Realizujemy nasze założenia. Już za dwa dni podpisujemy umowę na realizację kolejnego odcinka drogi ekspresowej S3: Bolków-Lubawka - powiedział minister A. Adamczyk.

To nie koniec dobrych wiadomości dla mieszkańców Dolnego

Śląska. W najbliższych dniach podpisana zostanie umowa na projekt i budowę ostatniego brakującego odcinka drogi S3 w tym regionie, od Bolkowa do granicy z Czechami w Lubawce, który ma być gotowy wiosną 2023 r.

Oddany dziś do użytku odcinek umożliwi bezpośrednie połączenie południowej części województwa dolnośląskiego z autostradą A4, a jeszcze w tym roku będzie możliwy przejazd drogą ekspresową pomiędzy Bolkowem a Szczecinem. Cała blisko 500 km droga S3, która jest częścią międzynarodowego szlaku E65 Malmö - Chania, będzie gotowa w 2023 r.

Informacje o inwestycji

Budowa S3 pomiędzy Legnicą a Bolkowem była podzielona na dwa zadania. Pierwszy odcinek: Legnica Południe - Jawor Wschód

o długości 19,7 km, zrealizowało konsorcjum firm Eurovia Polska i Warbud. Drugi fragment do węzła Bolków o długości 16,1 km zrealizowała firma Mota-Engil Central Europe. Wartość kontraktów wyniosła odpowiednio 295 mln zł i 323 mln zł.

W ramach inwestycji na obydwu odcinkach powstała dwujezdniowa droga ekspresowa, z dwoma pasami ruchu w każdym kierunku. Zbudowano też 4 węzły drogowe: Jawor Północ, Jawor Wschód, Jawor Południe oraz Bolków, a także 25 mostów i wiaduktów, urządzenia ochrony środowiska i infrastrukturę towarzyszącą. W trakcie budowy są jeszcze dwa Miejsca Obsługi Podróżnych: Jawor Zachód i Jawor Wschód.

Realizacja drogi ekspresowej S3 pomiędzy Legnicą a granicą państwa w Lubawce jest współfinansowana przez Unię Europejską ze środków Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020. Wartość całkowita projektu to 3,96 mld zł, z czego dofinansowanie wynosi 1,89 mld zł.

**Ministerstwo Infrastruktury
Rzeczypospolitej Polskiej**

Modernizacja dworca w Jaworze na ukończeniu

W czwartym kwartale tego roku zakończy się remont dworca kolejowego w Jaworze na Dolnym Śląsku. Zabytkowy obiekt jest przebudowywany ze środków własnych PKP SA i budżetu państwa. Nakłady na ten cel wynoszą ponad 13 mln zł.

Modernizacja dworca w Jaworze jest przykładem, że konsekwentnie przywracamy kolej regionom. Programem dworcowym objęliśmy nie tylko obiekty w aglomeracjach, ale także w mniejszych miastach – powiedział minister infrastruktury Andrzej Adamczyk podczas briefin-

gu prasowego przed dworcem w Jaworze 15 października 2018 r.

Hol dworca został wyposażony w ławki z oparciami i podłokietnikami oraz węzeł sanitariatów, z toaletą przystosowaną dla potrzeb osób niepełnosprawnych. Opiekunowie podróżujący z małymi dziećmi będą mieli do dyspozycji pomieszczenie wyposażone z przewijakiem oraz miejsce do siedzenia, szczególnie przydatne w sytuacji, gdy trzeba nakarmić dziecko.

Wprowadzono udogodnienia dla osób niepełnosprawnych. Przewidziano likwidację barier architek-

tonicznych, zapewnienie dostępu do wszystkich pomieszczeń ogólnodostępnych dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich, matek z dziećmi w wózkach, osób o ograniczonej zdolności poruszania się. Zostanie również wykonana ścieżka dotykowa dla osób niewidomych i słabowidzących.

Duży nacisk położono na kwestie bezpieczeństwa: wykonano instalację systemu telewizji przemysłowej wewnątrz dworca i na zewnątrz.

Dworzec w Jaworze będzie kolejnym obiektem na Dolnym Śląsku udostępnionym podróżnym, po dworcach w Siechnicach, Świętej Katarzynie i Smardzewie.

**Szymon Huptyś
Ministerstwo Infrastruktury
Rzeczypospolitej Polskiej**

KOMUNIKAT

Ministerstwa Sprawiedliwości

Pod hasłem: Chronimy prawa polskich dzieci; ruszają szkolenia dla sędziów sądów specjalistycznych.

Od dziś (29 października 2018 r.) grupa kilkudziesięciu sędziów wszystkich sądów okręgowych z całej Polski oraz Sądu Apelacyjnego w Warszawie bierze udział w specjalistycznym kursie dotyczącym orzekania w sprawach o przekazanie dziecka za granicę. Szkolenie zostało zorganizowane przez Krajową Szkołę Sądownictwa i Prokuratury na wniosek wiceministra sprawiedliwości Michała Wójcika.

To spełnienie zapowiedzi związanej z przygotowaniem w Ministerstwie Sprawiedliwości ustawy, która reformuje postępowanie z wnioskami o przekazanie dziecka za granicę, wynikającymi z Konwencji Haskiej. Nowe prawo powstało pod nadzorem Michała Wójcika i weszło w życie 27 sierpnia 2018 r. Zmienia dotychczasową politykę, która przez lata nie stała na straży polskich dzieci.

Wiedza i doświadczenie

Ustawa wprowadza zakaz wydawania dziecka z terytorium naszego kraju do czasu uprawomocnienia się postanowienia sądu. Buduje specjalne sądownictwo do tego typu niezwykle delikatnych spraw. Zajmuje się nimi w pierwszej instancji 11 sądów okręgowych z wyspecjalizowanymi sędziami, a nie – jak dotąd – 315 sądów rodzinnych rozsianych po całym kraju, gdzie nie ma tłumaczy czy doświadczonych w tego typu sprawach adwokatów, a sędziowie często po raz pierwszy w życiu orzekali na podstawie Konwencji Haskiej. Instancją odwoławczą stał się Sąd Apelacyjny w Warszawie, zamiast

45 sądów okręgowych.

Wyspecjalizowani sędziowie będą pogłębiać swoją wiedzę i wymieniać się doświadczeniami. Temu celowi służy szkolenie w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury. Ma ono formę seminarium i praktycznych warsztatów. Uczestnicy szkolenia czerpią wiedzę z konkretnych spraw - badają orzeczenia sądów rejonowych i sądów okręgowych wydane w postępowaniach o powrót dziecka na podstawie Konwencji Haskiej z 1980 r.

Sędziowie analizują między innymi podstawy oddalenia wniosków o powrót dziecka, poznają metodologię pracy sędziów specjalistów oraz zajmują się wypracowaniem jednolitej linii orzeczniczej w tego typu sprawach. Przedmiotem szkolenia są również szczegółowe uprawnienia polskich sądów w transgranicznych postępowaniach opiekuńczych i na podstawie Konwencji Haskiej.

Nowe prawo

Z roku na rok do sądów trafia coraz więcej spraw o wydanie dziecka z Polski. W 2014 roku było ich 59, w 2015 – 89, w 2016 – 95, w 2017 – 122. Aby nie dochodziło do szkodzących dzieciom sytuacji, ustawa wprowadza wiele nowych rozwiązań: 1/. Sąd Okręgowy musi rozpoznać sprawę w ciągu sześciu tygodni. Sądom rejonowym zajmowało to średnio około dwóch lat. 2/. Prokurator Generalny, Rzecznik Praw Obywatelskich lub Rzecznik Praw Dziecka mogą wnieść skargę kasacyjną do Sądu Najwyższego od orzeczeń w sprawach prowadzonych w trybie Konwencji Haskiej o cywilnych aspektach uprowadzenia dziecka za granicę. 3/. Przyspieszeniu postępowań służy wprowadzenie, na wzór m.in. Wielkiej Brytanii, Niemiec i Holandii, przymusu

adwokackiego w sprawach o wydanie dziecka za granicę. Oznacza to, że toczące spór strony muszą wskazać pełnomocników albo adwokatów zostaną wyznaczani z urzędu. Fachowe pełnomocnictwo usprawnia prowadzenie spraw i zapobiega ich przeciąganiu. 4/. Ustawa wprowadza możliwość, aby w postępowaniu przed Ministrem Sprawiedliwości zagraniczny wnioskodawca mógł być reprezentowany przez pełnomocnika. Ustanowienie profesjonalnego pełnomocnika przebywającego w Polsce służy sprawnemu rozpatrzeniu wniosku. 5/. Sądy mają z urzędu obowiązek pisemnego uzasadniania swych postanowień. Nie wystarczy, jak wcześniej, uzasadnienie ustne, a pisemne tylko na wniosek. Wprowadzenie obligatoryjnych uzasadnień na piśmie ma istotne znaczenie ze względu na konieczność zapoznania się z argumentami polskiego sądu przez zagraniczne instytucje, które uczestniczą w sporze o dziecko. Sprawa szybciej może zostać rozpoznana w drugiej instancji. 6/. W przypadku zleczonych przez sądy opinii, biegli mają obowiązek sporządzania ich niezwłocznie, a zatem przed innymi sprawami. 7/. Przynajmniej do czasu rozprawy apelacyjnej, dziecko pozostanie w Polsce, bowiem orzeczenia w trybie Konwencji Haskiej o wydanie dziecka są wykonalne dopiero po uprawomocnieniu. Wcześniej postanowienia sądów w sprawach dotyczących zwrotu dzieci mogły być wykonywane z chwilą ich ogłoszenia, a więc już po pierwszej instancji, choć Konwencja Haska wcale tego nie wymaga.

Realna pomoc

Ustawa daje również instrumenty prawne niezbędne do reagowania w przypadkach odebrania za granicą dziecka polskiemu obywatelowi

lub zagrożenia dobra dziecka: 1/. Uproszczona i przyspieszona została procedura w przypadkach, gdy władze innych krajów oddzieliły dzieci od polskich rodziców, ale zgadzają się, by trafiły one do Polski pod pieczę bliskich krewnych bądź rodziny zastępczej lub placówki opiekuńczej. Jeśli już doszło do zabrania dziecka rodzicom, a postępowanie w tej sprawie może potrwać jakiś czas, lepiej, by trafiło ono – choćby ze względu na język, tożsamość kulturową i narodową - do polskich opiekunów, a nie np. niemieckich czy angielskich. 2/. Ustawa reguluje zasady finansowa-

nia wydatków związanych z pobyt-tem dziecka w pieczy zastępczej na terenie Polski. Wydatki te są ponoszone przez powiaty. Koszty przywiezienia dziecka do Polski może pokryć Skarb Państwa. 3/. W przypadkach, gdy walczący o prawa do swych dzieci rodzice muszą składać wnioski do zagranicznych sądów czy innych instytucji, a nie stać ich na opłacenie tłumacza, koszty tłumaczenia pokrywa Skarb Państwa.

Polska inicjatywa

Ministerstwo Sprawiedliwości zabiega na forum Unii Europejskiej

o wprowadzenie spójnych, jednolitych dla całej Wspólnoty zasad, które będą chronić praw dzieci trafiających do rodzin zastępczych. Pilotowana przez Michała Wójcika polska inicjatywa przewiduje zmianę unijnego rozporządzenia (Bruksela II bis), tak by dzieci były umieszczane w rodzinie zastępczej, w której zachowane zostaną ich więzy rodzinne, językowe i kulturowe.

Ministerstwo Sprawiedliwości Rzeczypospolitej Polskiej

Sprawy działkowców w samorządach lokalnych

Liczącą się grupą społeczną w polskim społeczeństwie są działkowcy, którzy niezależnie od przekonań politycznych oraz troski o sprawne funkcjonowanie władz samorządowych interesują się problemem, jakie stanowisko zajmą nowo wybrane władze samorządowe wobec ogrodnictwa działkowego. Zakończyły się już wybory samorządowe, w których wybieraliśmy prezydentów, burmistrzów, wójtów i radnych różnych szczebli. Jeszcze tylko w niektórych miejscowościach dojdzie do drugiej tury wyborów, w których zmierzą się kandydaci na urzędy włodarzy miast. Rok wyborczy jest zawsze czasem składania różnych obietnic przez kandydujących na urząd. Problem w tym, czy po wyborze te obietnice są spełniane.

Wielkopolscy działkowcy interesowali się zagadnieniem, jakie miejsce w programach wyborczych kandydujących do władz samorządowych zajmuje troska o ogrody działkowe. Na różnych spotkaniach dyskutowano z kandydatami jak zamierzają wspierać ogrodnictwo działkowe w swoich miastach i gminach. Wagę wyborów samorząd-

owych doceniła Krajowa Rada PZD, która 6 września wystosowała Apel do działkowców o udział w wyborach i wsparcie kandydatów, dla których los ogrodów działkowych nie jest obojętny. Także Rada Okręgowa PZD w Poznaniu w stanowisku z 16 października 2018r. apelowała do działkowców o oddawanie głosów na kandydatów, którzy dali się poznać jako sprzymierzeńcy i przyjaciele działkowców.

Dobrych relacji naszego środowiska z władzami samorządowymi doświadczaliśmy w minionej kadencji władz samorządowych wielokrotnie. Na palcach jednej ręki można by wymienić te samorządy, które nie wspierały rozwoju ogrodów działkowych w swoich miejscowościach. Korzystano też z zapisanej w ustawie o rodzinnych ogrodach działkowych możliwości przekazywania dotacji budżetowych na potrzeby rozwoju infrastruktury ogrodowej, by ta stawała się bardziej nowoczesna i lepiej służyła działkowcom a także mieszkańcom pobliskich osiedli, korzystających z ogrodowej zieleni, jako miejsca do odpoczynku i rekreacji. W ten sposób wybudowano tylko w

ostatnim roku wiele urządzeń i obiektów na terenie rodzinnych ogrodów działkowych takich jak: place zabaw, siłownie plenerowe, kącki ekologiczne. Poprawiano bezpieczeństwo instalując monitoring elektroniczny, budowano świetlice ogrodowe, sieci wodne i energetyczne. Każda wykonywana inwestycja w ogrodzie wymagała wkładu własnych środków finansowych działkowców, tym bardziej więc uzyskana pomoc zewnętrzna cieszyła działkowców.

Rozwój ogrodnictwa działkowego wymaga wytworzenia dobrego klimatu dla ogrodów także na przyszłość. O historii, dniu dzisiejszym i potrzebach rozwoju, ale także o problemach ogrodnictwa działkowego w Wielkopolsce dyskutowano w Sejmiku Województwa Wielkopolskiego. To bezprecedensowe, bo pierwsze w historii Sejmiku wydarzenie poświęcone w całości funkcjonowaniu rodzinnych ogrodów działkowych, zgromadziło na sali sesyjnej Urzędu grupę około 150 reprezentantów ogrodów działkowych z terenu całej Wielkopolski. Na debatę przybyli działkowcy z okręgów w Kaliszu i Pile oraz z Poznania. Idea sesji zrodziła się już rok wcześniej, gdy wspólnie z władzami Sejmiku uznano, że warto dyskutować o ogrodach działkowych, które w życiu blisko 100 000 wielkopolskich rodzin odgrywają istotną rolę. Po bogatej dyskusji Sejmik podjął uchwałę z dnia 24.10.2018r. w sprawie przyjęcia

Stanowiska dotyczące rodzinnych ogrodów działkowych. W podjętym stanowisku wyrażono troskę o rozwój i byt ogrodów działkowych na terenie województwa wielkopolskiego. Zasygnalizowano też problemy, które winny być rozwiązywane przy wsparciu samorządu wojewódzkiego:

- zwiększenie dostępu ROD do funduszy europejskich i krajowych,
- przestrzeganie prawa w procesie

likwidacji ROD,

- rozwój ogrodów działkowych,
- likwidacja zjawiska zamieszkania w ROD,
- wsparcie działalności organizacyjnej i statutowej ROD,
- stan prawny gruntów ROD,
- wywóz odpadów komunalnych z ROD.

Cieszcie się takim stanowiskiem, które wpłynąć powinno na działalność

nowo wybranych władz wojewódzkich. Jeśli za przykładem Sejmiku pójdą rady miast i gmin, możemy spokojnie patrzeć na dalszy rozwój ogrodów działkowych na Wielkopolsce.

dr Zdzisław Śliwa
prezes OZ PZD w Poznaniu

KOMUNIKAT

Ponad 352 mln zł na pomoc dla ofiar przestępstw wielki program Funduszu Sprawiedliwości

Do setek tysięcy Polaków pokrzywdzonych przestępstwem trafi pomoc na niespotykaną do tej pory skalę. Dzięki wielkiemu programowi Funduszu Sprawiedliwości, którego dysponentem jest Minister Sprawiedliwości, do potrzebujących trafi pomoc o wartości ponad 352 mln złotych! Dziś (30 października 2018 r.) rusza pierwsza pula 30 konkursów na prowadzenie punktów pomocy, które znajdą się w każdym powiecie. Ofiary przemocy, zwłaszcza kobiety i dzieci, skorzystają z konkretnego wsparcia materialnego (np. na leczenie, rehabilitację, utrzymanie rodziny), a nie tylko z porad prawników czy psychologów.

Co roku w Polsce około 200 tys. osób pada ofiarą różnego rodzaju przestępstw – znęcania się fizycznego i psychicznego, przemocy domowej, oszustw, włamań, kradzieży, wypadków drogowych, pobic, gróźb czy uchylania się od alimentów. Znaczna część poszkodowanych to kobiety i dzieci. Państwo ma obowiązek niesienia pomocy takim osobom. Obowiązek ten realizuje Fundusz Sprawiedliwości, do którego wpływają pieniądze zasądzone od sprawców przestępstw. Spełnia on bardzo ważne zadanie, bo większość ofiar przestępstw całymi latami odczuwa

skutki pokrzywdzenia i wymaga kompleksowej pomocy.

Cztery razy większa pomoc

Od czasu zreformowania we wrześniu 2017 roku Fundusz Sprawiedliwości działa coraz skuteczniej. W latach 2013-2017 kwoty kierowane do organizacji pozarządowych (to za ich pośrednictwem udzielana jest pomoc) na ośrodki pomocy osobom pokrzywdzonym nie przekraczały 20 mln zł rocznie. W 2018 r. jest to 25 mln zł. Ale prawdziwym przełomem będzie wprowadzenie Programu Pomocy Osobom Pokrzywdzonym. Już od 2019 r. Fundusz będzie kierował do potrzebujących wsparcie o wartości ponad 100 mln zł, a łączna pomoc do 2021 r. wyniesie aż 352,5 mln zł. Nigdy dotąd skala pomocy dla ofiar przestępstw oraz ich bliskich nie była tak wielka.

Konkretne wsparcie materialne

Do tej pory pomoc udzielana ofiarom przestępstw polegała głównie na wsparciu prawnym i psychologicznym. W tej dziedzinie również nastąpi przełom. Pomoc prawna i psychologiczna, jako bardzo

ważna, nadal będzie udzielana, nawet w znacznie szerszym niż obecnie zakresie. Ale potrzebujący otrzymają też realną pomoc materialną, dostosowaną do konkretnych potrzeb poszkodowanych. Będzie to między innymi pokrywanie kosztów: 1/. Leczenia i rehabilitacji. 2/. Leków nierefundowanych i wyrobów medycznych. 3/. Czasowego zakwaterowania. 4/. Związanych z nauką dzieci w szkołach i przedszkolach. 5/. Opieki nad dziećmi w żłobkach. 6/. Szkoleń i kursów zawodowych. 7/. Przejazdów środkami komunikacji publicznej. 8/. Żywności (bony żywnościowe). 9/. Zakupu odzieży, bielizny, obuwia, środków czystości i higieny osobistej. 10/. Wypoczynku dzieci na obozach czy koloniach. 11/. Program przewiduje również dopłaty do czynszu i opłat za mieszkanie (np. za prąd, ogrzewanie, gaz, wodę, opał), a także np. finansowanie dostosowania mieszkania do potrzeb osoby pokrzywdzonej, która w wyniku przestępstwa utraciła sprawność fizyczną.

Punkt pomocy w każdym powiecie

Do 2017 roku funkcjonowało około 70 punktów pomocy pokrzywdzonym, prowadzonych

przez około 30-40 organizacji. W tym roku działają 94 ośrodki prowadzone przez 38 organizacji. Na mapie Polski nadal są jednak „białe plamy”, gdzie trudno o pomoc dla pokrzywdzonych przestępstwem, bo ośrodków pomocy jest zbyt mało i nie są równomiernie rozłożone geograficznie. Dlatego Program Pomocy Osobom Pokrzywdzonym zakłada utworzenie sieci pomocy składającej się z 60 ośrodków regionalnych i 337 punktów lokalnych. Tak aby na terenie każdego powiatu był co najmniej jeden punkt lub ośrodek, a odległość między nimi nie przekraczała ok. 40 kilometrów. W każdym z tych punktów i ośrodków osoba pokrzywdzona i jej najbliżsi będą mogli uzyskać pomoc psychologiczną, prawną i materialną.

Uzupełnieniem sieci pomocy będą centra specjalistyczne - związane z rehabilitacją osób pokrzywdzonych, które doznały uszczerbku na zdrowiu, bądź przeznaczone dla

osób wymagających szczególnej opieki (np. dzieci i młodzieży).

Linia Pomocy Pokrzywdzonym

Uruchomiana zostanie ogólnokrajowa telefoniczna „Linia Pomocy Pokrzywdzonym”, gdzie będzie można anonimowo uzyskać informację o możliwości pomocy, także umówić się na spotkanie w dowolnym punkcie pomocy na terenie całej Polski. Za pośrednictwem specjalnej linii możliwe będzie też uzyskanie szybkiej porady psychologicznej i prawnej. Do kontaktu posłuży też specjalny adres e-mail. To znaczne ułatwienie dla osób poszukujących pomocy. Obecnie funkcjonują bowiem różnego rodzaju linie telefoniczne np. „niebieska linia”, ale nie mają one charakteru ogólnokrajowego i kompleksowego oraz nie umożliwiają skierowania do dowolnego ośrodka.

60 konkursów dla organizacji społecznych

Fundusz Sprawiedliwości przeprowadzi jeszcze w tym roku 60 konkursów na realizację Programu Pomocy Osobom Pokrzywdzonym. Zostaną w nich wyłonione stowarzyszenia, fundacje i organizacje pozarządowe odpowiedzialne za prowadzenie 60 ośrodków regionalnych i 337 punktów lokalnych punktów pomocy. Dziś rusza 30 konkursów, a pozostałe 30 – 2 listopada.

Szczegółowe informacje o Programie Pomocy Osobom Pokrzywdzonym oraz harmonogram konkursów dostępne są na stronie Biuletynu Informacji Publicznej:

<https://bip.ms.gov.pl/pl/dzialalnosc/fundusz-sprawiedliwosci/pomoc-pokrzywdzonym/>

**Ministerstwo Sprawiedliwości
Rzeczypospolitej Polskiej**

Ciąg dalszy ze s.1

SANKTUARIUM Święta Lipka

Na temat Częstochowy Warmii i Mazur z mgr Ryszardem Krupa przewodnikiem PTTK po Warmii i Mazurach rozmawia dr Ryszard Milewski

Czy może pan wyjaśnić skąd się wzięła ta sympatycznie brzmiąca nazwa Święta Lipka?

Tak.

Zamieniam się w słuch...

Z dużym prawdopodobieństwem można powiedzieć, że początek kultu religijnego w Świętej Lipce związany jest z Bartami, jednym z pogańskich plemion zamieszkujących ziemię, na których jest posadowiona Święta Lipka.

Prusowie, bo o nich mowa - wierzyli, że bóstwa, którym oddawali cześć

dusze zmarłych przodków, przebywają w obiektach przyrody takich jak skały, głazy, czy rozłożyste drzewa rosnące nad strumykami, lub rzekami. Nad strumykami łączącym dwa jeziora (dziś te jeziora nazywają się: Dejnowa i Wierzbne) rosła lipa o wyjątkowo oryginalnych kształtach. Dla Prusów była ona miejscem pobytu bóstwa, za sprawą którego uzyskiwali poprawę zdrowia czy też ulgę w cierpieniach. I tak trwało do czasu pojawienia się Krzyżaków.

Zmiana kultu religijnego nastąpiła z chwilą pojawienia się Krzyżaków. Pogańska świętość lipy została zamieniona w chrześcijańską.

W pierwszej połowie XIV w. zbrodniarzowi czekającemu na śmierć w celi pokutnej w kościele św. Jerzego w Kętrzynie, w przeddzień egzekucji ukazała

się Matka Boska. Wręczyła mu kawałek drewna i dłuto. Poleciała mu wyrzeźbić Jej wizerunek. Skazaniec w ciągu nocy wykonał figurkę. Nazajutrz pokazał ją sędziom i opowiedział o objawieniu. Sędziowie zauroczeni piękną figurką, dopatrując się woli Matki Boskiej anulowali wyrok.

Uwolniony z więzienia wracając z Kętrzyna do Reszla umieścił figurkę, w myśl zaleceń Matki Boskiej, na wspaniałej lipie rosnącej przy wzgórzu pomiędzy dwoma jeziorami.

Wkrótce przy lipie zaczęły dziać się cuda. Gromadziły się przy niej rzesze pielgrzymujących. Wieść o cudownym wstawiennictwie Matki Boskiej na lipie zataczała coraz większe kręgi. O drzewie z figurką potocznie zaczęto mówić Święta Lipka.

Co było dalej z historią Świętej Lipki?

Między Kętrzynem i Reszlem wynikł spór odnośnie przechowywania cudownej figurki. Drzewo rosło na terenach znajdujących się pod zarządem Kętrzyna, więc figurkę umieszczono w kościele św. Jerzego w Kętrzynie. Następnego dnia wracała na swoje dawne miejsce na lipie. Taka sytuacja powtarzała się wiele razy. Widząc w powyższym wolę Matki

Boskiej postanowiono figurę zostawić na lipie i wybudować w tym miejscu kaplicę.

Została ona wzniesiona około 1480 r. Była prostokątną budowlą o wymiarach około 8 na 12 m. Sklepienie jej wsparte było na jednym filarze, przy którym znajdowała się lipa z figurą Matki Boskiej. Jedną z najbardziej uroczystych pielgrzymek była pielgrzymka w roku 1519 z Królewca, w której brał udział

Albrecht Hohenzollem, wielki mistrz zakonu krzyżackiego.

W otoczeniu dostojników duchownych i świeckich, część drogi pokonał pieszo. Po złożeniu hołdu pruskiego w 1525 r. jako książe pruski i władca nowego państwa (Prusy Książęce) przyjął regułę „czyjego władza, tego religia”. Przeszedł na luteranizm i stał się zagozłym wrogiem katolicyzmu. Zakazał odprawiania katolickich praktyk i odwie-

Sanktuarium Święta Lipka.

Fot. Ryszard Krupa

dzania miejsc pielgrzymkowych. W roku 1526 na jego polecenie zniszczono kaplicę, a na jej miejscu w celu odstraszenia pielgrzymów ustawiono szubienicę. Ścięto lipę, a słynącą cudami figurkę utopiono w jeziorze.

Rozmowa z panem jest bardzo interesująca. Co było dalej?

Mimo zakazów i ostrych represji kult Maryjny na terenie Świętej Lipki był uprawiany potajemnie przez przychodzące nocami niewielkie grupy wiernych.

Sytuacja katolików zaczęła się zmieniać, gdy królem Polski został w roku 1587 Zygmunt III Waza. Ten gorliwy katolik i jego sekretarz Stefan Sadorski, a także biskup warmiński Szymon Rudnicki, dzięki wielkiemu zaangażowaniu i niezłej dyplomacji doprowadzili do budowy drugiej kaplicy. Jej budowa trwała kilka miesięcy. 21 listopada 1619 r. uroczystego poświęcenia dokonał biskup Szymon Rudnicki. Nowa kaplica stała na fundamentach poprzedniej i odpowiadała jej swoimi wymiarami.

Po wojnach szwedzkich ruch pątniczy w Św. Lipce nasilił się na niespotykaną skalę. Tu pielgrzymowali Warmiacy, Mazurzy, Mazowszanie, pielgrzymi z Prus Książęcych i Litwy. Ludzie przychodzili z prośbami o poratowanie w zdrowiu, nieszczęściu, o oddalenie wojen. Dziękowali Matce Boskiej za uzdrowienia, za ocalenie w okresie zarazy, za udane zbiory. W podzięce zostawiali swoje wota.

Kaplica nie była w stanie pomieścić przybywających wiernych. Pojawiły się w niej zarysowania i pęknięcia. W 1677 r. kapituła warmińska wydała pozwolenie na budowę w Św. Lipce nowego kościoła.

Po jej rozebraniu musiała istnieć zastępcza kaplica, aby nie zmniejszyć liczby katolików. W niej były naczynia i szaty liturgiczne, a także obraz Matki Boskiej, namalowany przez Bartłomieja Pensa i подарowany Świętej Lipce w roku 1640. Wiele lat upłynęło zanim 11 listopada 1688 r. kamień węgielny pod budowę obecnego kościoła położył biskup warmiński Michał Radziejowski. Ze względu na specyficzne warunki terenowe, na którym położony jest kościół, przeprowadzono niwelację terenu, w bagnisty grunt wbito olchowe pale. Zbudowano cegielnię i piec do wypalania wapna. Wypalono cegły, przygotowano drzewo na krokwie, zebrano niezbędne środki finansowe.

15 sierpnia 1693 r. biskup warmiński Jan Stanisław Zbąski dokonał konsekracji świątyni. Pozostałe prace: budowę budynku klasztornego, krużganków i dekorację kaplic narożnych, zakończono w 1750 r. A w 1759 r. całkowicie ukończono wystrój kościoła.

Po zbudowaniu kościoła ruch pielgrzymkowy w Św. Lipce przybrał na sile. Nie ograniczyły go władze pruskie, które starały się pomniejszyć pozycję tej katolickiej enklawy w swoim państwie. Kolejne wydarzenia, jak wojny szwedzkie czy wojny światowe nie zniszczyły kościoła.

Dziś w pełnej krasie zachwyca pielgrzymów i turystów.

W jaki sposób pan, jako przewodnik, chciałby zachęcić do odwiedzenia Świętej Lipki?

Mówiąc, Święta Lipka mam na myśli nie wieś o tej nazwie, lecz kościół, którego historię wcześniej przedstawiłem.

Kiedy słyszymy Częstochowa, to zazwyczaj przed naszymi oczami jawi się klasztor na Jasnej Górze. Te dwa miejsca mają jedną wspólną wartość. Oba są ośrodkami kultu Maryjnego, do których przybywają pielgrzymi i turyści. Jasną Górę zalicza się do grupy sanktuariów o zasięgu międzynarodowego oddziaływania religijnego. Natomiast Święta Lipka znajduje się w grupie ponaddiecezjalnego oddziaływania. To jednak nie powinno być przeszkodą, aby nie przyjechać do niej.

Zachętą do odwiedzenia tego jednego z najważniejszych miejsc pielgrzymkowych w północnej Polsce są: ciekawa historia świadcząca o polskości ziemi, na której znajduje się kościół podniesiony do godności Bazyliki Mniejszej przez papieża Jana Pawła II, naszego Świętego. Kościół pw. Nawiedzenia Najświętszej Maryi Panny ze względu na swoją architekturę zewnętrzną jak i wyposażenia wnętrza nazywany jest „perłą baroku” w północnej Polsce. Nie bez znaczenia jest praca organizacyjna, promocyjna, kulturalna - ojców jezuitów z pełnym zaangażowaniem wykonujących swoją duszpasterską posługę.

Czy Święta Lipka ma swoje odzwierciedlenie w poezji?

Tak.

Czy jego autorstwa?

Mojego.

To pan jest też poetą?

Nieraz coś napisze.

Czy może pan zacytować swój wiersz?

Proszę bardzo.

Zamieniam się w słuch...

Święta Lipka

Tu od wieków rozbrzmiewała różna mowa.
Choć na pruskiej, a później krzyżackiej ziemi stała,
Zawsze ludziom wiarę i nadzieję dawała.

Do Matki Boskiej żarliwe modły składali
O zdrowie, o pokój, o urodzaje błagali:
Mazurzy i Warmiacy,
Litwini, Niemcy i Polacy.

Pięćdziesiąt lat temu obraz Matki Boskiej koronowali
Dwaj wielcy Polacy, patrioci wspaniali:
Kardynał Stefan Wyszyński i kardynał Karol Wojtyła
Dziś nasz Święty, dla Polaków postać przemiała.

Św. Lipka to perła na granicy kultur, ziem i wyznań.
Pielgrzymujący tu zawsze doznawali duchowych doznań.
Tu wspaniałał kościół, a w nim pięknie grające organy
Sprawiają, że człowiek choć przez chwilę czuje się Panu Bogu oddany.

Sierpień 2018 r.
Ryszard Krupa
przewodnik PTTK Kętrzyn

Co chciałby pan dodać, o co nie zapytałem?

Wszystkich zainteresowanych poprawą własnego zdrowia i bytu zapraszam do perły baroku w Polsce północnej – Bazyliki Mniejszej w Świętej Lipce.

Dziękuję za rozmowę:
R.M.

NFOŚiGW zaprasza na szkolenie dotyczące unijnego wsparcia instalacji OZE i projektów kogeneracyjnych

Instrukcja wypełniania wniosku o dofinansowanie, metodologia wyliczania wskaźników rezultatów, pomoc publiczna, zagadnienia finansowe oraz procedury zawierania umów będą tematami szkolenia z dwóch unijnych poddziałań dedykowanych przedsiębiorcom z zakresu produkcji energii elektrycznej i wysokosprawnej kogeneracji. Spotkanie odbędzie się 13 listopada br. w Narodowym Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Na bezpłatne szkolenie NFOŚiGW (Warszawa, ul. Konstruktorska 3A) należy zarejestrować się za pomocą formularza dostępnego na stronie: <http://www.nfosigw.gov.pl/formularze/formularz-zgloszeniowy-na-szkolenie1osi-poiis-pol-eco-system-2018/> (formularz będzie aktywny do 9 listopada do godz. 12.00). Eksperti Narodowego Funduszu będą wyjaśniać zasady trwających naborów (dla których wydłużono terminy przyjmowania wniosków) w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020, I oś priorytetowa: *Zmniejszenie emisyjności gospodarki*. Chodzi o poddziałanie 1.1.1 *Wspieranie inwestycji dotyczących wytwarzania energii z odnawialnych źródeł wraz z podłączeniem tych źródeł do sieci dystrybucyjnej/przesyłowej*, w którym można starać się o dofinansowanie do 30 listopada 2018 r. oraz o poddziałanie 1.6.1 *Źródła wysokosprawnej kogeneracji*, gdzie wnioski przyjmowane będą do 28 grudnia 2018 r.

Instalacje OZE z unijnym wsparciem 200 mln zł dla przedsiębiorców

Na budowę nowych lub przebudowę jednostek wytwarzania energii z OZE do rozdysponowania jest

200 mln zł z unijnego Funduszu Spójności, w tym 50 mln zł dla projektów realizowanych przez członków klastrów energii posiadających Certyfikat Klastra Energii wydany przez Ministra Energii.

Działanie adresowane jest do przedsiębiorców – wytwórców energii z odnawialnych źródeł energii (forma prawna: kod 115, kod 116, kod 117, kod 118, kod 019, kod 120, kod 121, kod 023, kod 124). Maksymalny udział dofinansowania w wydatkach kwalifikowalnych na poziomie projektu jest ustalany zgodnie z przepisami pomocy publicznej, nie więcej niż 85%. Łączna wartość wsparcia ze środków publicznych (ze wszystkich źródeł) dla jednego przedsiębiorcy na jeden projekt nie może przekraczać 15 mln euro. Oprocentowanie pomocy zwrotnej wynosi 0%. Wnioskodawca może liczyć na umorzenie pomocy zwrotnej, które uzależnione jest od produktywności instalacji i może wynosić od 5 do 50% kosztów kwalifikowanych.

Dofinansowanie w formie pomocy zwrotnej skierowane jest na budowę nowych lub przebudowę jednostek wytwarzania energii (elektrycznej lub elektrycznej i ciepłej w skojarzeniu) wykorzystujących energię wiatru (powyżej 5 MWe), biomasę (powyżej 5 MWth/MWe), biogaz (powyżej 1 MWe), wodę (powyżej 5 MWe), energię promieniowania słonecznego (powyżej 2 MWe/MWth). Do dofinansowania nie kwalifikują się projekty wykorzystujące OZE w zakresie wytwarzania energii w wysokosprawnej kogeneracji, które wspierane są wyłącznie w ramach unijnego działania 1.6.

Szczegóły naboru z poddziałania 1.1.1: <http://poiis.nfosigw.gov.pl/skorzystaj-z-programu/zobacz-ogloszenia-i-wyniki-naborow-wnioskow/wspieranie-inwestycji-dotyczacych-wytwarzania-energii/>

Z unijnych dotacji na kogenerację NFOŚiGW rozdysponuje kolejne 90 mln zł

Na inwestycje z zakresu wysokosprawnej kogeneracji – dla przedsiębiorców, jednostek samorządu terytorialnego i spółdzielni mieszkaniowych – zarezerwowano 90 mln zł unijnych dotacji z Funduszu Spójności.

W konkursie pod uwagę będą brane przedsięwzięcia polegające na budowie nowych lub zwiększeniu mocy (w wyniku rozbudowy lub przebudowy) istniejących jednostek wytwarzania energii elektrycznej i ciepła w technologii wysokosprawnej kogeneracji.

Proces wytwarzania energii elektrycznej i ciepła w wysokosprawnej kogeneracji jest technicznie jednym z najbardziej efektywnych sposobów przetwarzania energii pierwotnej. Poprzez równoczesne wytwarzanie ciepła i energii elektrycznej lub mechanicznej w trakcie tego samego procesu technologicznego, zapewnia się oszczędność energii pierwotnej w wysokości ponad 10% w porównaniu z wytwarzaniem energii elektrycznej i ciepła w układach rozdzielonych. Kogeneracja prowadzi zatem do obniżenia kosztów wytwarzania energii końcowej, jak i przyczynia się do zmniejszenia emisji, w szczególności CO₂.

W przypadku pomocy inwestycyjnej NFOŚiGW dla jednostek wysokosprawnej kogeneracji wnioskodawcy muszą wykazać, że jednostki te nie zastępują urządzeń o niższej emisyjności, a inne alternatywne rozwiązania byłyby mniej efektywne i bardziej emisyjne. Do wsparcia ze środków poddziałania 1.6.1 nie kwalifikują się inwestycje na rzecz redukcji emisji gazów cieplarnianych, w tym instalacje spalania paliw o całkowitej nominalnej mocy cieplnej, przekraczającej 20 MW (za wyjątkiem instalacji wyko-

rzystujących biomasę oraz spalania odpadów niebezpiecznych lub komunalnych).

Maksymalny udział dofinansowania w wydatkach kwalifikowanych na poziomie projektu został ustalony w wysokości 85%; wielkość dofinansowania dla konkretnego projektu jest określana zgodnie z przepisami o pomocy publicznej. Dofinansowanie będzie udzielane

na przedsięwzięcia realizowane na terenie całego kraju z wyjątkiem tych, które zlokalizowane są na terenie województwa śląskiego, bo dla nich przewidziano wsparcie w ramach poddziałania 1.7.3 POIiŚ 2014-2020.

Szczegóły naboru z poddziałania 1.6.1: <http://poiis.nfosigw.gov.pl/skorzystaj-z-programu/zobacz-ogloszenia-i->

wyniki-naborow-wnioskow/zrodla-wysokosprawnej-kogeneracji-iv-konkurs/art.1.zrodla-wysokosprawnej-kogeneracji-iv-konkurs.html

**Sławomir Kmiecik
Donata Bieniecka
NFOŚiGW**

Jubileusz 25-lecia Geotermii Podhalańskiej z udziałem przedstawicieli NFOŚiGW

Debata ekspertów na temat przeszłości i przyszłości Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej (PEC) Geotermia Podhalańska SA, jubileuszowa gala oraz wizyta studyjna w Ciepłowni Geotermalnej (Bańska Niżna) to wydarzenia, które czekają na uczestników 25-lecia Spółki. Spotkanie w Zakopanem odbędzie się 8 listopada br., a jego współorganizatorem – jako patron honorowy i główny akcjonariusz – jest Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Do dyskusji o historii i roli geotermii w Polsce, w tym o perspektywach działalności Geotermii Podhalańskiej, zaproszono przedstawicieli branżowego środowiska. W Zakopanem – na spotkaniu z radą nadzorczą, zarządem i pracownikami PEC Geotermia Podhalańska – spodziewany jest udział m.in.: Ministra Środowiska Henryka Kowalczyka, Doradcy Prezydenta RP ds. ochrony środowiska i polityki klimatycznej Pawła Sałka, Zastępczyni Przewodniczącego Sejmowej Komisji Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa Anny Paluch, Prezesa Zarządu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej Kazimierza Kujdy oraz Prezes Polskiego Stowarzyszenia Geotermicznego Beaty Kępińskiej.

Największa polska geotermia ma 25 lat

Ćwierć wieku dostarcza mieszkańcom Podhala ciepło i ciepłą wodę, edukuje i troszczy się o poprawę jakości powietrza. Początki były skromne: ogrzanie wsi Bańska Niżna. Dzisiaj Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Geotermia Podhalańska SA obsługuje pięć odwiertów oraz ponad 1,5 tys. obiektów w czterech gminach – Szaflary, Biały Dunajec, Poronin i Zakopane. Władze spółki nie powiedziały jeszcze ostatniego słowa. Na horyzoncie są nowe inwestycje, dzięki którym geotermia może dotrzeć do Nowego Targu.

Misją Geotermii Podhalańskiej jest wykorzystywanie energii odnawialnej, zawartej w wodach geotermalnych do: centralnego ogrzewania i przygotowywania ciepłej wody użytkowej, klimatyzacji, turystyki i rekreacji oraz balneologii.

25 lat doświadczeń w rozpoznawaniu, wydobywaniu i rozprowadzaniu termalnego bogactwa – pozyskiwanego z podłoża niecki podhalańskiej, usytuowanej między Tatrami a Pienińskim Pasem Skałkowym – zobowiązuje. Poza już wymienionymi, są też inne wymierne tego rezultaty: ok. 110 km wybudowanej sieci ciepłowniczej, przeszło 4,8 mln m³ rocznie wydo-

bywanej wody geotermalnej, dzięki której produkowana i sprzedawana jest energia ciepła na poziomie ok. 450,6 tys. GJ. Jej moc osiągnęła prawie 68 MW na koniec września 2018 r. Produkcja ciepła z geotermii wynosi obecnie ok. 90 proc. (resztę stanowi gaz i olej).

Po długim czasie inwestowania – blisko 260 mln zł na przestrzeni lat 1998-2017, z czego połowa to dotacje – w odwierty, badania geologiczne i hydrologiczne, czy kosztowną budowę praktycznie od zera sieci ciepłowniczej, w 2008 r. wyszliśmy na plus i od tego czasu spółka osiąga zyski – mówi Prezes Geotermii Podhalańskiej Wojciech Ignacok.

Geotermalne przedsięwzięcie przyniosło korzyści nie tylko PEC-owi. W 2016 r. także klienci doczekali się pierwszej obniżki cen ciepła sieciowego – o 1,25-2,51 proc. w zależności od grupy taryfowej. W 2018 r. utrzymano dotychczasowe ceny mimo wzrostów cen energii. Właściciel budynku jednorodzinnego o powierzchni ok. 120 m² za ogrzewanie i ciepłą wodę użytkową płacił średnio 352 zł miesięcznie, a obecnie to 345 zł.

Polski pionier

Największa polska geotermia – najpierw jako Geotermia Podhalańska SA., a potem jako PEC Geoter-

nia Podhalańska SA (fuzja z PEC „Tatry” w 1998 r.) – powstała z inicjatywy Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW) w 1993 r., który jest jej głównym akcjonariuszem (90,5 proc. akcji). Trzeba jednak przypomnieć, że przed utworzeniem spółka miała już solidne zaplecze. W latach 1989-1993 w Bańskiej Niżnej zaprojektowano i uruchomiono pierwszy w kraju Doświadczalny Zakład Geotermalny Polskiej Akademii Nauk. Wówczas zaledwie kilka budynków ze wsi Bańska Niżna korzystało z podłączenia do geotermalnej sieci ciepłowniczej, która dostarczała ciepło z dwóch otworów (tzw. dubletu): Bańska IG-1 i Biały Dunajec PAN-1. Na tej bazie, w 1994 r., powołano do życia komercyjny projekt, czyli pilotażową instalację ciepłowniczą w celu ogrzania wsi Bańska Niżna. Kolejne lata to czas intensywnego rozwoju. W 1997 r. zakończono wiercenie otworów: Biały Dunajec PGP-2 oraz Bańska PGP-1. W następnym roku uruchomiono Kotłownię Szczytową w Zakopanem. W 2001 r. sfinalizowano budowę magistrali ciepłowniczej Bańska Niżna – Kotłownia Szczytowa Zakopane i uruchomiono Ciepłownię Geotermalną Bańska, a na 2013 r. przypada zakończenie wiercenia piątego otworu Bańska PGP-3.

Byliśmy pionierami. Na podstawie naszych doświadczeń zaczęły powstawać inne zakłady geotermalne w Polsce. Chętnie dzielimy się naszym know-how na wielkich branżowych konferencjach (również tych międzynarodowych), ale także na spotkaniach edukacyjnych dla dzieci i młodzieży, odbywających się na przykład podczas corocznego Dnia Ziemi – zaznacza Prezes Ignacok.

Obecnie produkcja ciepła w Geotermii Podhalańskiej odbywa się dzięki trzem specjalistycznym odwiertom eksploatacyjnym (Bańska IG-1 o głębokości całkowitej 5,2 km. przy czym woda wydobywana jest z głębokości ok. 2,7 km, zasoby to 120 m³/h; Bańska PGP-1 – 3,2 km, zasoby 550 m³/h oraz Bańska PGP-3 – 3,4 km, zasoby

400 m³/h) i dwóm chłonnym (Biały Dunajec PAN-1 – 2,6 km oraz Biały Dunajec PGP-2 – 2,4 km). Te ostatnie służą – po odebraniu energii cieplnej – do ponownego wtłaczania wody w głąb ziemi. Ich chłonność wynosi odpowiednio – 500 m³/h i 375 m³/h.

Podhalański system geotermalny pozwala zaopatrzyć w ciepło ponad 1,5 tys. obiektów znajdujących się na obszarze czterech gmin – Szaflary, Biały Dunajec, Poronin i Zakopane. Większość (ponad 1 tys.) stanowią domy jedno- i wielorodzinne. Na resztę składają się budynki usługowe i użyteczności publicznej oraz hotele i pensjonaty. Wśród instytucjonalnych odbiorców są: Tatrzański Park Narodowy, kompleks rekreacyjny Termy Szaflary, zakopiański Zespół Szkół Hotelarsko-Turystycznych czy tamtejsze Starostwo Powiatowe. W Zakopanem, które leży o kilkanaście kilometrów od odwiertów i jest wyżej o kilkaset metrów, geotermia zaspokaja aż 40 proc. rynku ciepłowniczego.

Zielona przyszłość Podhala

Podhalańska spółka staje w przededniu kolejnych ważnych projektów. – Naszym celem jest stały rozwój, czyli rozbudowa Geotermii Podhalańskiej i podłączanie nowych odbiorców. W strategii na najbliższe lata nasze działania ukierunkujemy na nowych użytkowników na linii Szaflary – Nowy Targ. Myślimy o sieci ciepłowniczej w gminie Szaflary i magistrali ciepłowniczej dla Nowego Targu – zapowiada Prezes Ignacok.

Stąd pomysł na realizację kolejnego odwiertu produkcyjnego o nazwie Bańska PGP-4, najgłębszego odwiertu geotermalnego w Polsce, bo sięgającego ponad 5 km z możliwością pogłębienia do 7 km. Tam spodziewana jest woda o temperaturze nawet 130 st. C. Tyle wystarczyłoby już nie tylko do produkcji ciepła, ale i prądu elektrycznego. To droga inwestycja, dlatego z pomocą przyszedł NFOŚiGW przyznając gminie Szaflary (wnioskodawca) dotację w wysokości prawie 45 mln zł. Pieniądze

pozwolą na wykonanie otworu badawczo-eksploatacyjnego. Nawet jeśli nie potwierdzą się szacowane parametry złóż wód termalnych, to i tak wydobywana woda będzie miała powyżej 80 st. C, co wystarczy na ogrzanie Nowego Targu.

Obecnie trwa przetarg na wykonanie badań sejsmicznych i magnetotellurycznych, które mają określić miejsce nowego podhalańskiego odwiertu. Jeśli wszystko pójdzie zgodnie z planem, prace „lokalizacyjne” odbędą się już jesienią i zimą, a samo wiercenie ruszy w przyszłym roku i potrwa ok. 6-7 miesięcy.

Geotermia a smog

Wody podziemne uznaje się za geotermalne jeśli ich temperatura na wypływie ze źródła lub otworu wiertniczego wynosi co najmniej 20 st. C. Ocenia się, że właśnie na Podhalu panują idealne warunki dla rozwoju geotermii, bo Bańska Niżna w pobliżu Zakopanego, gdzie prowadzi eksploatację Geotermia Podhalańska, łączy wysoką temperaturę wody (86 st. C) z dużą wydajnością (500-550 m³/h) i niską mineralizacją (2,5g/l). Ale nie tylko tam prężnie działa geotermia. W jej ślady poszły: Mszczonów, Uniejów, Poddębice, Pyrzyce, Stargard Szczeciński i rozwijający się w tym kierunku Toruń. Ich przykład – na czele z najstarszą Geotermią Podhalańską – pokazuje, że to perspektywiczne, czyste, odnawialne źródło energii wpływa także na poprawę jakości lokalnego powietrza i uzyskanie konkretnych efektów ekologicznych. W ciągu 25 lat działalności PEC Geotermia Podhalańska SA na Podhalu, jednym z najbardziej uczęszczanych regionów turystycznych w Polsce, zużyto ponad 265 tys. ton węgla mniej, a emisja CO₂ była mniejsza o 530 tys. ton.

25 lat PEC

Geotermia Podhalańska SA

Historia rozwoju: 1/. 1993 – powstanie Geotermii Podhalańskiej SA. 2/. 1994 – pilotażowy projekt „Zaopatrzenie w ciepło wsi Bańska Niżna”. 3/. 1997 – wiercenie otwo-

rów Biały Dunajec PGP-2, Bańska Niżna PGP-1. 4/. **1998** – powstanie PEC Geotermia Podhalańska SA (fuzja z PEC „Tatry”), uruchomienie Kotłowni Szczytowej w Zakopanem. 5/. **2001** – zakończenie budowy magistrali ciepłowniczej do Zakopanego i uruchomienie Ciepłowni Geotermalnej Bańska. 6/. **2013** – wiercenie otworu Bańska PGP-3. 7/. **2016** – rozwój sieci w kierunku Nowego Targu – podpisanie umowy z Gminą Szaflary, Miastem Nowy Targ i MPEC Nowy Targ. 8/. **2017** – podpisanie umów o dofinansowanie (POLiŚ 1.1.1, RPO WM 4.4.2), otrzymanie dofinansowania przez Gminę Szaflary na otwór PGP-4.

Spółka w liczbach: 1/. **Trzy** odwierty produkcyjne. 2/. **Dwa** odwierty chłonne. 3/. **Sto dziesięć kilometrów** sieci ciepłowniczej. 4/. **Tysiąc pięćset siedemdziesiąt sześć** podłączonych obiektów do sieci ciepłowniczej. 5/. Oznacza to **450 557 GJ** sprzedanej energii cieplnej w 2017 r. 6/. Oraz **4 802 103 m³** wody geotermalnej z odwiertów w 2017 r.

Realizowane projekty POLiŚ, Poddziałanie 1.1.1 :

1/. Rozbudowa źródeł ciepła – sprężarkowa pompa ciepła. 2/. Kwasowanie (zabieg intensyfikacji wydobywania) odwiertu produkcyjnego Bańska PGP-3. 3/. Modernizacja pomp, rurociągów i zaworów. 4/.

Moc geotermalnego źródła energii odnawialnej wdrożenie łącznie o około 6 MW_t (5 MW_t z zainstalowanej sprężarkowej pompy ciepła, a 1 MW_t w wyniku kwasowania). 5/. Całkowita wartość projektu: **32 719 107 zł**. 6/. Wartość wydatków kwalifikowanych: **23 714 900 zł**. 7/. Wartość dofinansowania: **12 245 340 zł** (51,6 proc.). 8/. Termin realizacji: **marzec 2017 r. – grudzień 2019 r.**

RPO WM, Poddziałanie 4.4.2 :

1/. Ilość nowych odbiorców: **123 odbiorców**. 2/. Długość nowej sieci i przyłączy: **6,2 km**. 3/. Budowa sieci ciepłowniczej: ul. Kościeliska i ul. Krzeptówki w Zakopanem, ul. Tatrzańska w Poroninie i ul. Piłsudskiego w Poroninie i Białym Dunajcu. 4/. Budowa i modernizacja przepompowni. 5/. Całkowita wartość projektu: **11 205 300 zł**. 6/. Wartość wydatków kwalifikowanych: **9 110 000 zł**. 7/. Wnioskowana wartość dofinansowania: **6 087 500 zł** (66,8 proc.). 8/. Termin realizacji projektu: **marzec 2017 r. – kwiecień 2020 r.**

Kierunek Nowy Targ i Szaflary (plan działań) :

1/. Wykonanie w ramach projektu: badań geofizycznych, odwiertu PGP-4, modelu numerycznego złoża (Gmina Szaflary). 2/. Dokumentacja projektowa głównej magistrali ciepłowniczej pomiędzy Bańską

Niżną a Nowym Targiem (Gmina Szaflary, Miasto Nowy Targ, PEC Geotermia Podhalańska SA, MPEC Nowy Targ sp. z o.o.). 3/. Zawiązanie spółki Geotermia Nowotarska sp. z o.o. 4/. Wykonanie głównej magistrali ciepłowniczej do Nowego Targu (Geotermia Nowotarska sp. z o.o.). 5/. Wykonanie odwiertu chłonnego, budowa ciepłowni geotermalnej z rurociągami zatłaczającym (Geotermia Nowotarska sp. z o.o.). 6/. Budowa sieci ciepłowniczej na terenie Gminy Szaflary (Geotermia Nowotarska sp. z o.o.).

Kierunek Kościelisko :

1/. W latach 2017-2019 Gmina wykona i sfinansuje projekt budowlany dla 8 dystryktów (I etap inwestycji) – we współpracy ze Spółką. 2/. W latach 2020-2022 Spółka zrealizuje projekt na terenie 8 dystryktów w przypadku pozyskania dotacji. 3/. Działania zostały zapisane w Programie Gospodarki Niskoemisyjnej Gminy Kościelisko na lata 2017-2023. 4/. **22 maja 2018 r.** dotacja z WFOŚiGW w Krakowie (2 mln zł) na projektowanie sieci geotermalnej w Kościelisku. 5/. **30 maja 2018 r.** podpisanie umowy pomiędzy Gminą Kościelisko a wykonawcą na projektowanie sieci.

**Sławomir Kmieciak
Donata Bieniecka
NFOŚiGW**

Hubertus

„Wilk morduje dla strawy, człowiek dla zabawy” - przysłowie łowieckie określające cechy myśliwego.

Tradycje i zwyczaje łowieckie, a także obrzędy, a nawet przesady łowieckie sięgają dalekiej przeszłości naszych przodków. Sięgają okresu wspólnoty słowiańskiej, bowiem od najdawniejszych cza-

sów człowiek starał się zdobyć przewagę nad dzikimi i silniejszymi od siebie zwierzętami, które mu zagrażały.

Ważnym czynnikiem, a zapewne najważniejszym było zdobycie mięsa, tłuszczu, skór, kości, poroża z ubitej zwierzyny niezbędne wówczas do przeżycia dla niego i jego rodziny. Z tych potrzeb już pierwotny człowiek musiał doskonalić umiejętności myśliwskie wymyślając i wytwarzając broń i potrzebne narzędzia.

Początki kultury łowieckiej zapisane w kronikach sięgają X wieku – ówczesne państwo pia-

stowskie to ogromne puszcze obfitujące w różnorodną dziką zwierzynę. W tym okresie łowiectwo odgrywało duże znaczenie w życiu ówczesnych ludzi jednocząc ich na polowaniach, bowiem była to „niebezpieczna walka” nie tylko dla służby, ale także dla ich panów. W średniowieczu polowano przeważnie konno, a nieodłącznymi towarzyszami łowów, obok służby, były psy i sokoły odpowiednio wyszkolone. W tym okresie zapanował już monopol łowiecki – tereny najbogatsze w zwierzynę, oraz polowania na tzw. grubego zwierza, czyli tura, żubra, niedźwiedzia, bobra, dzika, jelenia należały do władców. I po-

noć wtenczas powstała sentencja braci myśliwskiej zapewniająca łaski św. Huberta, która powtarzana jest także współcześnie i brzmi : „Im większy zwierz, tym wyżej bierz”. W tym też okresie rozwinęła się tradycja łowiecka i stała się rozrywką szlachecką. Pałace i dwory szlacheckie przyozdabiano trofeami łowieckimi, obrazami o tematyce łowieckiej i bronią łowiecką.

Wielowiekowe tradycje utworzyły łowieckie zwyczaje i łowiecki język, a myśliwskie pozdrowienie „Darz bór” , chociaż brzmi archaicznie to powstało na początku XX wieku. „Darz bór” - to, nadal aktualne, tradycyjne powitanie leśników i myśliwych, którzy tymi słowami życzą sobie powodzenia w lesie, dosłownie znaczy : „Niech Cię las obdarzy”.

Polowanie, tak jak w dawnych wiekach, kończy się tradycyjnym podsumowaniem,

„odtrąbieniem pokotu”, Zabita zwierzyna zostaje ułożona na wcześniej przygotowanym kwadracie z gałęzi drzew iglastych i na każdym jego rogu myśliwi rozpalają małe ognisko. Uroczystość rozpoczyna hejnał łowiecki odgrywany na trąbkach, a myśliwi zdejmując czapki oddają hołd kniei i zwierzynie. A potem przy dużym ognisku i muzyce następuje biesiadowanie hubertowskie.

Pamiętam z okresu mojego dzieciństwa i młodości gdy Pan leśniczy z niedaleko położonej, od ówczesnego mojego miejsca zamieszkania, leśniczówki nie lubił zabijać zwierząt, a lubił potrawy myśliwskie więc hodował króliki, chociaż za jego posesją biegały zające i dzikie króliki. Jedną z częstych potraw w kuchni jego rodziny był królik po myśliwsku : całego królika umyć i osuszyć, następnie z zewnątrz i wewnątrz natrzeć ty-

miankiem i czosnkiem (3-4 ząbki), i odłożyć na dwie godziny. Po tym czasie, a może być nieco dłużej, królika obsmażyć ze wszystkich stron i przełożyć do brytfanny. Następnie obsypać go solą, zieloną natką posiekanej pietruszki, całymi grzybami leśnymi (3-4 garście) i czterema zielonymi szyszkami sosnowymi, również do środka królika włożyć garść pietruszki, garść grzybów i dwie zielone szyszki. Całość zalać szklanką białego wina wymieszanym ze szklanką brandy. Brytfannę początkowo zostawić odkrytą, a później przykryć. Piec około 1,5 godziny w temp. 190-200oC, w międzyczasie królika odwrócić i podlać wodą, aby powstał sos.

Do tej wspaniałej myśliwskiej potrawy zawsze podawał wino jałowcowe, które jest smaczne i wspomaga trawienie : dużą garść świeżo zerwanych jagód jałowca

Winko jałowcowe przygotowane na „hubertowskie popołudnie” z jałowcowymi owocami zebranych z jałowców rosnących w moim ogrodzie.

roznieść w moździerzu i przełożyć do garnka, zalać wodą, ale tylko taką ilością aby pokryła jagody. Gotować na małym ogniu przez 12-15 minut, następnie precedzić i owoce wyrzucić, a do przestudzonego, ale jeszcze ciepłego płynu dodać 3 łyżki miodu i wlać butelkę czerwonego wina gronowego wytrawnego. Winko odstawić w ciepłe miejsce do przemacerowania i nabrania jałowcowej mocy.

Polowanie hubertowskie od wieków musi mieć oprawę uroczystą, bo otwiera sezon polowań jesiennie-zimowych. Ale najstarszym i najbardziej zakorzenionym w tradycji łowieckiej jest polowanie

wigilijne. Funkcjonuje ono od czasów prasłowiańskich, i dlatego ta tradycja jest starsza od tradycji Wigilii Bożego Narodzenia. Bowiem wigilię chrześcijaństwo przyjęło w ten dzień, bo dzień ten był prastarym świętem słowiańskim wypadającym w czasie astronomicznego przesilenia zimowego i dlatego nowe święto szybko zostało zaakceptowane przez ówczesnych Słowian. Obecnie w ten dzień po zakończonym polowaniu myśliwi gromadzą się przy ognisku i dzielą się opłatkiem, a potem rybami i czerwonym barszczem.

Już w dzieciństwie pokochałam leśne knieje, bo lubiłam obserwo-

wać ptaki, zwierzęta, zbierać grzyby, słuchać szumu wiekowych drzew. Moje zamiłowania pozostały i myślę, że wielu ludzi lubi spacerować po lesie, objąć rękoma stuletnią sosnę, a ona naładuje nasz organizm eterycznymi olejkami i poczujemy się radośniejsi. A potem nabieramy do koszyka sosnowe szyszki, oraz czarne owoce i gałązki jałowca, bo przydadzą się do przygotowania uczyt myśliwskiej i dodania ogrodowemu ognisku aromatu lasu.

**Agnieszka Sakra
ogrodnik hobbysta**

Kto kupi Kasyno Oficerskie w Kętrzynie?

W dawnej Polsce, szlacheckiej a można powiedzieć też królewskiej, możnowładcy mieli swoje prywatne wojsko. Może to i było dobre dla państwowej kasy, bo

odciążało w pewnym sensie budżet państwa ponieważ wojsko prywatne było utrzymywane z pieniędzy danego właściciela.

A że, później wyszło jak wy-

szło, to już zupełnie inna kwestia.

Ale chyba zmierzamy w tym samym kierunku, już sprawdzonym, bo kasyno oficerskie można kupić, jest tylko jeden warunek – trzeba mieć pieniądze.

A skoro kasyno może być prywatne, to i chyba należałoby utworzyć prywatne wojsko, aby oficerowie mieli stosowne miejsce do spożywania posiłków i zabaw?

W Kętrzynie można kupić kasyno oficerskie, a po przeciwnej

stronie ulicy jest jednostka wojska.

Nie wiadomo tylko jeszcze, czy w przyszłości też będzie do sprzedania, po demobilizacji państwowej armii?

No cóż, chyba faktycznie, historia kołem się toczy?

R.M.

CENTRUM MARATON

HOTEL & SPORT ***

KOMFORTOWE *** POKOJE

SMACZNA KUCHNIA

RELAKS NA PŁYWALNI, W SAUNIE I GRODZIE SOLNEJ

ZAPLECZE REKREACYJNO - SPORTOWE

ZAPRASZAMY DO AKTYWNEGO SPĘDZENIA CZASU.

Centrum Maraton Hotel & Sport ***
ul. Sportowa 6
64-500 Szamotuły
Tel. + 48 61 29 219 61
www.centrummaraton.com